

Délibábó

Megjelenik minden szombaton

30
fillér

Biller Irén

Rozgonyi
udvari fényképész
felvétele

II. évfolyam 28.
Budapest
1928. július 14.

Szórakoztató könyvek

Szenes ember nyolevan tréfája

Írta: SZENES BÉLA

Ára bérmentve 90 fillér. Az összeg előzetes beküldése mellett

Bűvészet

Vilman Hermann tanár Harms stb. után. Négyszáz rajzzal ellátott több mint száz mutatványt tartalmaz. Ára bérmentve 4 pengő 50 fillér

Kis bűvészet

Ez a pompás kis mű roppant sok bűvészeti mutatványt és egyéb szórakoztató dolgokat foglal magában. Ára bérmentve 1 pengő 20 fillér

Sven Hedin

A rejtelmes India felé

India teljes leírása 2 nagy kötetben. Ára díszkötésben 12 pengő 80 fillér bérmentve

Aki az itt felsorolt nyoleféle könyvből egyszerre hármat megrendel, az itt feltüntetett árakból 10% engedményt levonásba hozhat. Ha mind a nyole művet rendeli meg egyszerre, 15% engedményt adunk és bérmentve küldjük. Okvetlenül kérjük az összeg beküldése alkalmával jelen sorainkra

hivatkozni és megemlíteni, hogy hol olvasta a hirdetést. Ne tessék utánvételt rendelni, ha nem muszáj, mert ha az összeget előre beküldi, megtakarítja az utánvételezési költséget.

Az itt felsorolt művek kaphatók DÉLIBÁB kiadóhivatalában, Budapest, VII. Dohány uca 12 és minden könyvkereskedésben.

A hasbeszélés titka

Írta: RÓNAI VIKTOR

Ára bérmentve 90 fillér. Az összeg előzetes beküldése mellett

A tábornok mint kém

Baden Powell lovag, angol altábornagy vallomásai

A végtelenül érdekfeszítő könyvet, mely az angol altábornagy kémkedéseit ismerteti, számos kitűnő rajz élénkíti. Ára bérmentve 1 pengő 20 fillér

Sándor Mátyás

Verne Gyula híres regénye 2 kötetben. Ára bérmentve, díszes kötésben 4 pengő 50 fillér

Bélyegalbum

Előrajzolt ábráival elsőrangú segítsége a kezdő gyűjtőknek. Ára bérmentve 1 pengő 20 fillér

II. évfolyam

Budapest, 1928 július 14

28. szám

5

Délibáb

y-
ra

30
fillér

Megjelenik minden szombaton

át
a
in
s.
n.
n,
az
e-
in
k
st
m
n,
n
it
e-
s
i-
r.

Kosáry Emmy

aki hosszabb külföldi tartózkodás után a napokban Pestre érkezett (Labori fotó)

A PARNASSZUS TETEJÉN

XXI. Hegedüs Lóránt

Hegedüs Lóránt ötvenöt éves korában írta meg első szépirodalmi cikkeit és ezzel rekordot állított fel a magyar írók között. Amilyen későn fogott bele a publicisztikába, olyan hamar arivált be rövidesen az elsők közé. Nem hiába pénzügyi zseni, a számításaiban most sem csalódott a „jobb későn, mint soha” elv alapján.

*

Hegedüs Lóránt harmincéves korában (Koller foto)

— Életem első írói megnyilatkozását gyermekkori kanyarórnak köszönhetem — meséli nevetve Hegedüs Lóránt. — A betegség unalmas óráiban — amit a svábhegyi Jókai-villában szenvedtem végig — arra az elhatározásra jutottam, hogy lapot alapítok. Jó atyámmal folytatott hosszabb pénzügyi tárgyalás eredményeképpen rövidesen egy könyvműgyártó boldog birtokosa voltam. A következő napon már javában litografáltam saját szerkesztésemben megjele-

nő hetilapom első számát, amely a „Kánikula” címet viselte. Előfizetőim a Jókai-család tagjai voltak,

egyes szám pedig tíz deka bírsalmajtsajtba került.

Lévén pedig családkunk elég tekintélyes számú, elképzelhető, hogy hány-szor feküdtem lapom megjelenése alatt gyomorrontással. Most, hogy a „Kánikula” című lapomra visszagon-dolok, rájövök arra, hogy nincs igazuk azoknak az embereknek, akik mint új magyar publicistát emlegetnek engem. Hiszen két év múlva megünnepelhetem az ötvenéves jubileumát annak, hogy először írtam ujságot.

A „Kánikula” kis idő múlva megszűnt. Lehet, hogy meguntam; lehet,

hogy elnyomta a hideg; az előfizetők részvétlensége. Ma már nem tudom. Más ambíciók kezdtek fűteni. Képviselő akartam lenni. Első politikai beszédemmel azonban — amelyet nyolc éves koromban tartottam — úgy megbuktam, hogy még ma is borsózik belé a hátam, ha rá gondolok. Szűzbeszédemet édesanyám szalónjában mondtam el, ahol addig handa-bandaztam egy papírvágókéssel a kezemben, amíg sikerült az előttem álló tintásüveg tartalmát a féltve őrzött zöld plüssdivánra ráborítani. Ezzel meg is buktam életem első képviselőválasztásán és hiába peticionáltam, a pofonokat mégis megkaptam.

Az irodalomhoz még ezután sem tértem vissza, csak néhány röpke év után, ötvenhat éves koromban. Ekkor jelent meg az első versem a Pesti Hirlapban „Szatira” címmel. A többit már, ugye, tudják? A sikereimet ismerik, amihez csak annyi hozzáfűznievalóm van, hogy soha semmi hasznom sem volt belőle. A balsikereimből viszont annál inkább. Hozzá kell azonban tennem, hogy egészségi állapotom ezalatt az idő alatt feltétlen gyarapodott.

Írói tőkém azokban a kilókban fekszik, amit munkásságom alatt magamra szedtem.

Önéletrajzot nem fogok írni, mert annyi nagy esemény játszódott le körülöttem, hogy ügysem lenne rá senki kíváncsi. Pedig abban a kellemes helyzetben lehetnék, hogy az önéletrajzomat egész a halálomig írhatnám meg. Mert ha nem tudnák, úgy tessék tudomásul venni, hogy én meghaltam, amire én is csak a legutolsó általános képviselőválasztásnál jöttem rá. Voksomat akartam ugyanis

leadni a Belváros egyik szavazóhelységében, ahol azonban tudomásomra hozták hogy

nem szavazhatok, mert 1925 március 27-én jobblétre szenderültem.

Más polgártársaimmal szemben tehát megvan az a nagy előnyöm, hogy a születési évemen kívül módomban van ismerni a halálozási dátumomat is.

A napi munkát két részre osztom. Délelőtt bankügyekkel foglalkozom, délután publicisztikával. Ha majd az időm engedi, egy dallamos operaszöveget szeretnék írni, amelybe azonban csak hosszabb előkészületek után fogok bele. Ez eltarthat három, esetleg öt évig is, de az is lehet, hogy sohasem fogom befejezni, amelynek, azt hiszem, kritikusaim örülnének legjobban.

Ugy látszik, a kritikusok valóban örülni fognak, mert Hegedüs Lóránt még ezt az intervjút sem ért rá befejezni. Állandóan szólt a telefon és előszobája tele volt emberekkel, amikor kifelé mentünk.

Szilágyi Ödön.

Hegedüs Lóránt (Székely Aladár foto)

Egy szenzációs színházeladás részletei

Szenzációs színházeladás híret jelent Berlinből a *Déliab* tudósítója. A színházak történelmében megszokott és egyáltalán nem egyedülálló dolog az, ha egy színház gazdát cserél — hiszen a multban nálunk, Magyarországon is éppen elég példa volt erre. Az a színházeladás azonban, amelyet *Róbert Jenő*, a magyar származású berlini színházigazgató csak néhány nappal ezelőtt perfektuált, mikor a *Theater für Kurfürstendamot* eladta, egyedülálló az összes színházeladások eddigi során.

Aki Berlinben járatos, vagy ha csak egyszer is volt ott, feltétlenül ismeri a *Theater für Kurfürstendamot*. Ez a színház ott áll a *Kurfürstendam* nyugati végén egy hatalmas beépítetlen telek mélyén. A színház előteréül szolgáló nagy kert az élelmes színházigazgató annak idején egy *cukrászának* adta bérbe. *Róbert Jenő* ezelőtt jó sok esztendővel, még a háború előtt bérelte ki a telket, közben a mammut arányokban növekedő *Nagy-Berlin körülépítette az akkor még szinte külföldi városban álló kis színházat*, amely így

egyszerre egyik pereről a másikra a centrum legközepébe került.

Az égnék szaladó palotatómbók között szinte már groteszkul is hatott ez a kis színház, amelynek telkét most a tulajdonosok egy külföldi konzernak adták el. A külföldiek

hatalmas áruház, mozi, gőzfürdőtömböt akarnak építeni a telken

és miután a cukrászával, valamint a színház ezidei bérlőjével, *Felix Saltenburggal* megállapodtak — akinek *Róbert Jenő* a színházat albérletbe adta, — most már egyedül csak a magyar származású berlini színházigazgató igényei vártak kielégítésre.

Róbert Jenő azonban semmiféle formában nem volt hajlandó a telek bérletétől, amely még tizenhat esztendeig az ő nevére szól, elállani. Óráról-órára tették a külföldiek a magasabbnál magasabb ajánlatokat — *Róbert Jenő* azonban *makaesul kitarított amellelt, hogy a színházat nem szünteti meg.*

Hosszas vajudás után, rengeteg tárgyalás és alkudozás eredményeként

most végre létrejött a szerződés, amelynek értelmében

Róbert Jenő mégis csak átengedi a Theater für Kurfürstendamot a külföldi konzernnek.

És a szerződésben szereplő összegek olyan horribilisak, hogy a pesti színházigazgatóknak, ha megtudják, nem tudjuk, nem kell-e orvosi segítséget nyújtani — *irigység* ellen. *Róbert Jenő* ugyanis

nem egy összegért adta el a színházat, hanem egész egyszerűen évjáradékért.

És pedig a szerződés értelmében *Róbert Jenő* az első esztendőben százezer márkát, a második és harmadik évben 50.000 márkát, az elkövetkezendő többi években pedig negyven-negyvenezer márkát kap a színház átengedése fejében. Ez pedig magyar koronában annyit jelent, hogy

Róbert Jenő csak az első évben 1.7 milliárdot vág zsebre

tiszta haszonként. Hol van az a szezon, ahol ennyit lehet keresni?

Van azonban ennek a furcsa, különleges és párját ritkító szerződésnek még egy igen pikáns pontja is. *Róbert Jenő* ugyanis, tanulva abból a perből, amelyet egy német *életbiztosítási* társaság indított egyik fele ellen, aki magán *Voronoff*-műtétet végeztetett, belevétette az évjáradékát megállapított szerződés pontjai közé azt is, hogy

annak érvényességét nem érinti az sem, ha „bármilyen, az orvostudományban beálló új fordulatot vesz igénybe”.

Ezzel félreismerhetetlenül *Róbert Jenő* ennek a pernek az anyagára céloz és fenntartja magának azt a jogot, hogy az évjáradék összege folyósíttassék neki akkor is, ha akár fiatalító műtétet végeztet magán, hogy ezzel életéveit, évlizedekkel meghosszabbítsa.

A *Theater für Kurfürstendam* tehát ebben a szezonban megszűnik, lerombolják és helyébe jövőre már egy büszke felhőkarcoló kerül szállodával, mozival és gőzfürdővel.

KACAGJ BUDAPEST VÁROSLIGETBEN

A kritikusok nem voltak jelen. Valószínűleg meg sem hívták őket. Így tehát csak mi adhatjuk tudtára a nagyközönségnek — már t. i. a közönség annak a bizonyos részének, amely nem volt ott — hogy az elmúlt kedden eredeti magyar darabot mutattak be a — Jókai Színházban.

A premiér akkor végződött, amikor a kőszínházakban az előadás — kezdődni szokott. Este nyolc órakor. Viszont már fél hat órakor megkezdődött. A ligetben másképpen van, mint például a Lipót körúton. A ligeti premiér-közönség szeret korán lefeküdni.

Háromfelvonásos operettet mutattak be. A darab címe: „Kacagj Budapest”. (És nem Bajazzó!) Szövegét írta Ch. Nemes Gyula, zenéjét szerzette Békeffy Károly.

A darabnak — persze nyári értelemben — egészen ügyes meséje van. Ime:

Egy kis színővendék nagyon szerelmes egy fiatalemberbe. A fiatal ember pedig — mint ahogy már azt az operettekben megszoktuk — viszonozza a színővendék szerelmét. A fiatalok találkát adnak egymásnak — mivel nemcsak a premiér volt nyáron, hanem a darab története is nyá-

ron játszódik le — természetesen egy nyári vendéglőben. Csakhogy most jön a baj — az operettekben mindig az első felvonás közepén jön a baj — megérkezik a szerelmes ifjú nagybácsija (ezek az operettnagybácsik, mennyi galibát csinálnak!) s azt követeli a fiútól, hogy vele töltsse az időt, sőt határozott programmal is áll elő. Nincs csekélyebb ötlete, minthogy egy

Pesti Baby és Murányi Géza a Jókai Színház revüjében (L'Art foto)

szanatóriumot szeretne látni, eleven félbolondokkal... A nagybácsi ötlete, mint láthatjuk, eléggé bizarr, de még bizarrabb ötlet születik a szerelmes ifjúnak agyában. Elhatározza, hogy egy kisebb s általa jólismert mulatóba vezeti nagybátyját, s azt fogja bemutatni mint szanatóriumot. A tulajdonost könnyen meggyőzi a „vidéki pali” szeszélyéről s hallgatásra bírja, viszont a találkát is meg tudja most már oldani, mert hiszen ide kéri a szerelmesét.

A nagybácsi nagyon furcsán viselkedik s csak ámul és bámul, hogy milyen fesztelenül viselkednek. Táncolnak és esznek a „bolondok”. Végül is abban a hiszemben, hogy örültekkel van dolga, mindenféle „örült” kérdést intéz a vendégekhez, mire viszont a vendégek hiszik őt örülnék. Nagy kavarodás. Zúrzavar, a nagybácsi felháborodva távozik. A harmadik felvonásban még inkább fokozódik a bonyodalom. A „vendégek” miután megtudják, miről van szó, meglátogatják sorra a nagybácsit, hogy tőle bocsánatot kérjenek, viszont a nagybácsi most van csak megijedve, azt

hiszi, hogy az „örültek” most bosszút akarnak állni rajta. Kétségbe van esve, végül is a szerelmes unokaöccs bevall mindent, a nagybácsi megnyugodik, sőt a „fiatalok” házasságát is elősegíti.

Martos Ferenc ennél a mesénél bizonyára ravaszabban eszelne ki adott helyzetben, de viszont Martos — a Király Színházban szokott színre kerülni.

A muzsika egészen kellemes. Patogó, majd érzelmes zeneszámok váltják fel egymást. Csöppet sem jobbák a mostanában divatos — kőszínházi zeneszerzők szerzeményei.

A közönség a darabot melegen fogadta. Igaz, hogy a forró sikerhez 30 fok celsius is hozzájárult.

A sztárokat már megjelenésükkor tapssal fogadták. Mert itt is vannak sztárok. Például *Pintér Rózsai*, *Pestly Baby*, *Murányi Géza*, *Polgár Ferenc*. Polgár Ferenc nemcsak egyik főszerepét játssza a darabnak, de ő is rendezte a darabot, sőt a táncokat is ő tanította be. Ezt csinálja utána *Tihanyi Vili*.

A siker fokmérője is más itt, mint a kőszínházakban. Nagy siker a Királyban 75 előadás, a Jókai Színházban 7 előadás. A „Kacagj Budapest” pedig egy hétig van műsorra tűzve.

Túlzás volna azt mondani, hogy a díszletek „káp-ráztatóak”, de elég csinosak. És egészen őszintén meg kell mondani, hogy a szereplők egytől-egyig derekasán állták meg a helyüket.

Még egy érdekesség. Az operett előtt magánszámok is vannak.

A magánszámok közül különösen egy ragadta meg a figyelmünket. *Szeneci Mária* Tosca imáját énekelte. Olyan hatásosan, hogyha megengedi, ezúttal a „ligeti Jeritza Mária” nevet adományozzuk neki...

Polgár Ferenc és Pintér Rózsai a Jókai Színház revüjében. (L'Art foto)

báb

sszát
esve.
bevall
odik,
egíti.
senél
dott
a
zínre

Pat-
vált-
bbak
nházi

n fő-
erhez

kkor
nnak
Pesty
renc.
zere-
lezte
tani-
anyji

mint
Ki-
adás,
ház-
S. A
pest"
van

na
hogy
kép-
elég
szén
kell
y a
ytől-
n áll-
üket,
ekes-
erett
mok

mok
egy
a
Szen-
imá-
lyan
gyha
ttal
ritza
ado-
í...

Délibáb

9

Königswarter Ullring bárónő,
az oslói Operaház prímaballerinája (Foto D'Ora-Benda)

*Lesz-e a Vígszínházban * a jövő szezonban?*
 * **MOLNÁR=PREMIER** *

Az utóbbi időben mind gyakrabban láttak a pesti lapokban napvilágot olyan hírek, hogy a Vígszínháznak tervezett és a jövő szezonban sorra kerülő Molnárciklus során

a világhírű magyar írónak egy egészen új darabját is be fogják mutatni, amelyen Molnár Ferenc most dolgozik.

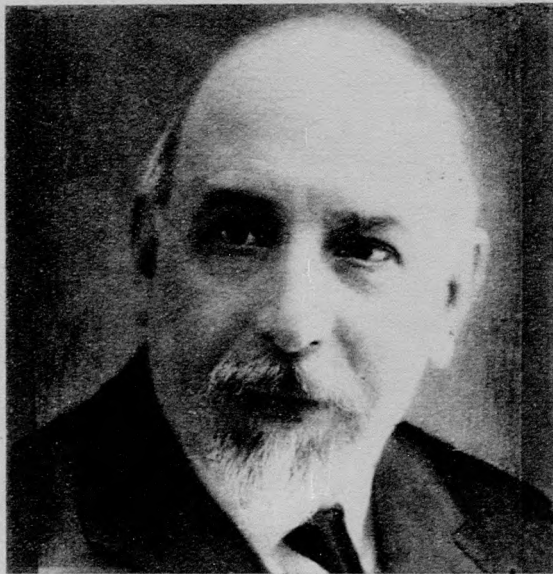
Nem tudjuk, hogy ennek a hírrakétának milyen okok és célok állanak a háttérében, annyi azonban bizonyos, hogy Molnár Ferenc aligha fog a jövő szezonban új darabot adhatni a Vígszínháznak.

Molnár Ferenc az az író, aki soha egy szezonban egy-nél több darabot nem ír. Az egyetlen ezévi Molnár-darabot azonban nem a Vígszínházban fogják bemutatni, hanem a Belvárosiban. Ennek is megvannak a maga külön okai.

Ismeretes, hogy Pirandello, a nagy olasz drámaíró a télen megnyitni szándékozik Rómában állandó és önálló színházát, amelynek műsorán három szenzációt ígér megnyitódarab gyanánt.

Az egyik magának a drámaíró direktornak, Pirandellónak legújabb színdarabja, azután Shawnak Cromwellről írott drámája, végül pedig Molnár Ferenc legújabb vígjátéka lesz.

Molnár a *Például Napoleon!* című és most készülő vígjátékát szánta Pirandello színházának műsorára és ennek a darabnak a magyar előadási jogát már régen Beöthy Lászlónak, a Belvárosi Színház igazgatójának ígérte, akihez szoros barátság szálai fűzik.

Lurgi Pirandello

Az íróhoz közelálló körökből nyert értesülésünk szerint azonban van még egy lehetőség és ez az, hogy Molnár Pirandellónak nem a „Például Napoleon!” című és befejezésre váró darabját adja oda, hanem egy rövid, másfél órás kis vígjátékát, amely még szintén nem készült el. Ebben az esetben

ezt a rövid vígjátékot adná elő a Belvárosi Színház, de a „Például Napoleon!”-t még ekkor sem a Vígszínház kapná meg — hanem a Magyar Színház,

ahová tudvalevően még egy darabra szerződés köti az író.

A jövő szezon Molnár-ciklusát tudvalevően az író huszonöt éves írói jubileuma alkalmából rendezik. Molnár Ferenc kitért minden jubilálás elől, de viszont

örömmel vette tudomásul, hogy jubileumával kapcsolatosan nem csak Magyarországon, hanem külföldön is kiadják összes munkáit. Magyarországon húszkötetes lesz a Molnár-könyvek sorozata, ebből hat kötet a színdarabjai, nyolc a regényei és hat az összegyűjtött újságcikkeit fogja tartalmazni. Olaszországban tizennégy kötetes Molnár-kiadást terveznek és ami a legérdekesebb,

New-Yorkban pedig egyetlen kötetben adják ki az óceánon túl is igen ismert nevű magyar író húsz színdarabját.

Ez a kötet, az angol Shakespeare kiadásokhoz hasonlóan hártavékony papírra lesz nyomva.

BÁTHORY GIZA * BERLINBE SZERZŐDÖTT *

Az utóbbi időben csupán epizód-szerepeket játszott *Báthory Giza*, aki nem régen még a Magyar Színház drámai primadonnája volt. A primadonna rang hegemoniáját igen sokáig egyedül tartotta *Báthory Giza*, majd meg kellett osztania *Gombaszögi Frideával*. Mindez persze a *Faludi-rezsim* előtt volt. *Faludi Jenő* nem méltányolta ennek a kivételes tehetségű művésznőnek a kvalitásait, legalább is arra vall az a körülmény, hogy az ő igazgatása alatt meglehetősen jelentéktelen színészi feladatokat kapott *Báthory Giza*.

A sors azonban, úgy látszik, most kárpótolni akarja *Báthory Gizát* az utóbbi évek akaratlanul eltöltött művészi stagnációjáért. *Báthory Giza* most a filmmel fogja felcserélni a színpadot a jelek szerint igen hosszú időre.

Egy évvel ezelőtt próbafelvételeket készítettek a berlini Ufa itteni megbízottai *Báthory Gizáról*. Ez közvetlenül a „*Csárdáskirálynő*” felvételei előtt történt. A próbafelvétel olyan kitűnően sikerült, hogy megkérték *Báthory Gizát*, vállalja el a „*Csárdáskirálynő*” egyik vezető szerepét, amelyet az ő kedvéért még hajlandók a szcenárium keretein kívül is kibővíteni. *Báthory Giza* akkor nem vállalhatott filmszereplést, mert a Magyar Színházban kellett fellépnie s a színpadot nem óhajtotta felcserélni legalább egy időre a filmmel. A napokban aztán váratlan fordulat történt. Az Ufa itteni megbízottai, akik a „*Magyar rapszódia*” című magyar tárgyú film előkészületeit bonyolítják le, magukhoz kérték *Báthory Gizát*. Eredmény: Szerződés a „*Magyar rapszódia*” című film egyik főszerepére.

Érdekesen mondja el *Báthory Giza* a szerződés körülményeit.

Annyira nem tulajdonítottam fontosságot a dolognak, hogy a körülbelül ugyanazon időpontra megváltott mozi-jegyem visszacseréléséről sem gondoskodtam. Férjemmel, *Kulesár Lászlóval* és lányommal, *Évikével* akartam moziba menni s megkértem őket, hogy várjanak reám a a szálló hall-

jában addig a „pár percig”, amíg az Ufa megbízottaival tárgyalok. A párperces tárgyalásból óras tárgyalás lett. Bizony, a moziműsornak csak a felét láthattam.

Az Ufa megbízottai azonnal kész szerződötési blankettát tettek elém és azonnal a részletkérdésekről, a szerepről, a gázsiról kezdtek velem tárgyalni. Még a ruhák figurinjait is megkaptam, amelyek után a ruhákat kell csináltatnom s természetesen előleget is kaptam. Körülbelül a jövő héten tehát indulok Berlinbe, hogy a „*Magyar rapszódia*” felvételein résztvegyek.

Beszélggettünk az Ufa megbízottjával, aki *Báthory Giza* szerződéséről ezt mondta:

— Szerintem *Báthory Giza* nemcsak egy filmet fog játszani Berlinben, hanem igen sokat. Mi most nem csináltunk róla próbafelvételt, mert hiszen a tavalyi próbafelvétel már a kezünkben volt. *Báthory Giza* olyan szerepkört tölthet be Berlinben, amelyen most igen kevesen vannak, a hódító mamát, akinek kislánya van, de akinek még hevesen udvarolnak azért. Nagyon jó filmarca és kifejező játéka van, ezt már a próbafelvételből is megállapíthattuk.

Nagyon valószínűnek tartom, hogy egy új filmkarriér előtt állunk.

Báthory Giza

Miért nem volt sikere?

Bizony, bizony, nagyon kiszámíthatatlan a közönség ítélete. Vannak darabok, amelyek mindazok szemében, akiknek a kezén a premiérig keresztül-megy, a szezon nagy sikerét jelentik — akkor jön a közönség és a darabot megbuktatja. Rutinos, öreg színházi emberek is legfeljebb csak jóslásokba bocsátkozhatnak, mert darabok sorsa sohasem az igazgatói irodákban, nem a napilapok kritikai rovatában, hanem a kasszaraportokban dől el. A főpróba vagy a premiér hangulata sohasem döntő a siker szempontjából, a második hétfő szokott a fontos lenni és ha a második hétfőn táblás ház tapsolja az újdonságot, a titkár meglegedett hangon jelenti:

— Ilyen öreg sikerünk van, direktor úr!

Az idei szezonban sok darab volt, amelyet nagy sikernek szántak — és a közönség másképp döntött. A darabok nagy része külföldről importált „remekmű” volt, de voltak magyar darabok is, amelyek nem tudtak beférkőzni a közönség kegyeibe. Színházi lapoknak régi szokása, hogy megszólaltatják a diadalmas szerzőket, szólaltassuk mi meg azokat, akiknek

Bús Fekete László

darabjai nem tudtak komoly sikert aratni.

Bús Fekete László,

a „Páros csillag” és a „Sánta kutya” szerzője:

— A „Sánta kutya” karrierjét a meleg

Martos Ferenc

törte ketté és hogy a darab tetszett, azt bizonyítja az, hogy a színház ősszel az én darabommal nyitja kapuit. A „Páros csillag” körüli nyilatkozatharc ismeretes, a színház rejtélyes okokból levette a darabot műsoráról, noha még mindig nagyon jó házakat vonzott.

Dr. Martos Ferenc,

az „Éva grófnő” szövegírója:

— Őszintén szólva, két dologban látom a sikertelenségnek okát. Az első az, hogy ma Budapesten jó középsikert aratni rendkívül nehéz. Most nem beszélünk kirobbanó szenzációs sikerekről, de az állandó színházpublikum harmincezer főre olvadt le, ez a harmincezer ember nem tud egy középsikert reprezentáló száz előadást biztosítani. Békében Kolozsváron játszottak annyi-

Csathó Kálmán

szor egy darabot, mint amennyi ma Pesten középsikert jelent. A másik ok pedig, hogy ma minden szerző nyugat felé kacsingatva írja darabjait. Az én szövegkönyvemben sok volt a drámai elem, ez ma az irány nyugaton — hozzánk ez, mint közönségizlés csak a következő szezonban ér el. Az „Éva grófnő”-nek ősszel lesz Frankfurtban a német „Uraufführung”-ja és azt hiszem, ez a bemutató nekem ad majd igazat.

Dr. Csathó Kálmán,
a „Lilla” szerzője:

— Egyáltalában nem lepődtem meg a „Lilla” sikertelenségén, mert egy pillanatig sem hittem, hogy sikere lesz. Ezt a darabot inkább magamnak írtam, szerettem — azután mégis színrekerült, nem aratott sikert és én szeretem tovább. Nem is szomorított el a sikertelenség, éreztem, hogy ennek a darabnak ma 1928-ban Budapesten sikere nem is lehet.

Török Rezső,

a „Meztelen ember” szerzője:

— Nem volt ember a Belvárosi Színházban Beöthy Lászlótól kezdve, Makay Margiton és Rózsahegyi Kálmánon keresztül az utolsó díszletmunkásig, aki ne számított volna arra, hogy a „Meztelen ember” a szezon egyik legnagyobb sikere lesz. Négyszázmilliót fordított a színház a kiállításra és akkor jött a sajtó és egyhangúan le-

vágta a darabot. Ennek a támadásnak több oka van, főoka, hogy én a visszavonult, csendesen dolgozó ember drámával mertem kijönni egy olyan „könnyű” siker után, mint a „Bereza Amerikában” volt. Levágtak és a közönség már a második előadásra lefoglalt jegyeket sem vette át. A „Meztelen ember” megbukott — és csak az vigasztal, hogy a „Liliom”-ot is megbuktatta annakidején a sajtó. Pedig...

A közönség szeszélyes, a közönség sokat akar és a szerzők már most idegesen gondolnak arra a pillanatra, amikor a jövő szezonban majd megszólal a gong, felgördül a függöny és hosszú éjszakák munkája, rengeteg utánjárás, szaladgálás, próbák eredményét három óra alatt elintézi a közönség.

Török Rezső

A főnyeremény

Dénes Oszkár a minap bement egy belvárosi sorsjegyzületbe.

— Mennyi a főnyeremény? — kérdezte az elárúsítótól.

— Ötszázezer pengő.

— Rendben van és mikor lesz a húzás.

— Június elején.

— Akkor sajnálom, de nem kell, mert nekem a pénzre már jövő héten van szükségem — mondta Dénes és nyugodtan kísértelt az üzletből.

A Színészbúcsú kulisszatitkai

Az utóbbi időben megszokottá vált, hogy hangzatos jelszavak alatt és a legkápráztabb szórakozások ígértetésével népiünnepélyeket, estélyeket és más egyéb főmegszórakozási lehetőségeket hirdetnek vadul az újságokban, amelynek azután az a vége, hogy a közönség megváltja a méregdrága belépődíjat és elmegy — de nem kap a pénzéért semmit.

Péter Pál napjára hasonló természetű ünnepséget hirdettek öles plakátokon, amelyen Színészbúcsú címen a Gellért-szállóba invitálták a publikumot.

Igérték fűt-fát, minden szépet és jót, amit csak a szem-száj megkívánhat: az összes budapesti vezérszínész fel-lépésétől kezdve olasz operán keresztül virágcsalán át a szépségversenyig mindent, még jó vacsorát is. A publikum, bízva abban, hogy a Színészbúcsút a Budapesti Színészek Szövetségének égíse alatt rendezik, segíteni akarva a Színészegyesület nemes akarásain, amelyet az előadás jövedelméből a plakát szerint támogatni fognak — elment a Színészbúcsúra.

Délután négy órára hirdették a szórakozások megkezdődését és a közönség, amelyet ügynökök valósággal elárasztottak felhívásokkal, el is ment. Szép számban. Az első meglepetés az volt, hogy

aszabad bemenetet hirdető tábla alatt uzsonna- és vacsorajegyeket kellett váltania mindenkinek.

Az uzsonnajegy pottom öt pengő volt, a vacsorajegy tizenöt. Az uzsonnajegyért viszont már egy pohár sört is lehetett kapni, ha valakinek különös szerencséje volt. A közönség a nagy teraszon helyezkedett el és várt. Várt türelmesen. Várt délután négytől este tízig, hogy kezdődjék valami. Tíz órakor már

olyan hideg volt, hogy aki csak hozzájuthatott, plédet esavart maga köré.

A kevésbé szerencsések didereghettek. Műsor azonban még mindig nem volt. Végre tizenegy óra tájban kezdetét vette

Czievarek Piri

a Színészbúcsú szépségversenyének győztese

egy nivótlan és rosszul összeállított kabaréelőadás, utána pedig az est fénypontja, a *görlszépségverseny* következett. A nagy hidegben lilára fagyva dideregtek a leányok, jobb sorsra érdemesen *egy szál fürdőtrikóban*. Ami pedig ezután következett, az valósággal szégyenletes volt, igaz viszont, hogy ez nem a rendezőségre, hanem a publikumra. Valaki felvetette az ideát, hogy

fürödjenek meg a szépségverseny jelöltjei.

Erre a plédekbe burkolózó és nagyfázósan kabátokba takarózó nézők eszeveszetten követelték a szegény didergő lányoktól, hogy *ugorjanak be a hullámfürdő hideg vizébe és fürödjenek meg*. Tisztos ózs családanyák és pápaszemés öreg bácsik éppúgy, mint a fiatal kisasszonyok és vastagkabátos szeladonjaik, szinte *hisztérikusán követelték ezt* — a pénzükért. Az egyik kis görlicét, hogy, hogy nem, valaki véletlenül tényleg

beledobta a vízbe.

Erre aztán olyan győzelmi ordítás

harsant fel a *Gellért-fürdő* falai között, amilyenre talán a katalanumi ütközet óta nem volt példa. A szegény leány borzasztóan fázott a hideg vízben, minden erővel ki akart jönni onnan, azonban nem engedték és

negyedóráig tartott, amíg a esuronvizes kis görli végre valami száraz ruhát szerezhetett magának.

Ezzel aztán véget is ért a *Színészbücsü* című „ragyogó” látványosság és a publikum nem a legjobbakat kívánva hagyta el a *Gellért-szállót*. Nem tudjuk elképzelni, hogy a *Budapesti Színészek Szövetsége*, amelynek égisze alatt rendezték ezt a nagyszabású *Duna-ünnepélyt*, tudott volna előre erről, hogy az ígéretekben semmit nem fognak beváltani. Kizártnak tartjuk ezt, mert hiszen a napnál is világosabb, hogy ezzel a *Színészbücsű*val rengetegget ártottak a nyugdíjas színészek ügyének és altruista törekvéseiknek, mert ezek után kétséges, hogy bármilyen kitűnően rendezett jövőbeli előadásokra vagy ünnepekre, a közönség okulva a *Péter Pál*-est szomorú tapasztalatain, el fog menni.

Max Pullenberg és felesége Fritzi Massary a Keleti-tengeren nyaralnak (Foto Atlantic)

Gaál Franciska váratlanul mégis a Vígszínházhoz szerződött

Egészen július elejéig a Vígszínház nem szerződte le Gaál Franciskát, mert a művésznő a berlini Somló és Fellner-céggel való tárgyalásai után elhatározta, hogy a jövő szezont Berlinben tölti, ahol filmszerepléseket fog vállalni. Gaál Franciska egészen eddig ragaszkodott ehhez az elhatározásához, amíg a Vígszínház igazgatói ki nem jelentették előtte, hogy

hajlandók a legnagyobb anyagi áldozatokra, csak hogy a Vígszínháznál tartsák Gaál Franciskát.

Ezek után Gaál Franciska leült tárgyalni Roboz Imrével. A tárgyalások pontosan egy hétig tartottak és

július 4-én, délelőtt 11 óra 30 perckor aláírták a szerződést,

amely Gaál Franciskát a jövő szezónra a Vígszínházhoz köti.

Ez a szerződés, azt hisszük, egyedülálló a színházi szerződések történetében,

Gaál Franciska és Molnár Ferenc a Margitszigeten

a kikötések változatosságát és sokféleségét tekintve. Maga a szerződés három gépirott oldalra terjed. Legfontosabb része az, amelyben a Vígszínház kijelenti, hogy

Gaál Franciskának tíz hónapon keresztül havi 5000 pengő fizetést ad

tekintet nélkül a művésznő fellépésének számára. Vagyis, ha olyan darabot játszanak, amelyben Gaál Franciskának nem jut szerep, azért a művésznő felveszi horribilis fizetését.

Gaál művésznő kiköti a szerződésben, hogy az 1928—29-es színházi szezónban joga van 12 hetes fizetéses szabadságra. Szabadságát kiveheti kétszer 6 hétre, vagy pedig egyszerre. A szerződés pontosan intézkedik arról, hogy a művésznő a szabadságának időtartama alatt hol léphet fel. Eszerint mozizhat: Németországban, Ausztriában és Magyarországon,

másutt nem.

Felléphet bármelyik budapesti magán-színházban, vidéken és a szomszéd államokban.

Gaál Franciska kikötötte, hogy a szezón egyik műsorában felléphet az Andrássy úti Színház műsorában.

Fellépési díjakban már kaptak igen nagy összegeket sztárjaink, fixfizetésben azonban ez a legnagyobb, amit Gaál Franciska fog kapni a jövő szezónban. Meg kell jegyezni, hogy a művésznő nagyobb gázsit kapott volna, ha Németországba elmegy filmezni. A jövő szezónra azonban több magyar szerző írt darabot a Vígszínháznak, darabokat, amelyek főszerepét Gaál Franciskának szánták.

Ezért marad a Vígszínháznál Gaál Franciska.

A szerződés megkötése utáni órában a művésznő máris csomagolt. Autón megy férjével Brémáig, itt találkoznak Góthékkal. Gaál Franciska Góthékkal hosszabb tengeri utat tesz és augusztus végén jön haza Budapestre, hogy szerződési kötelezettségének eleget tehessen.

Szünet próba közben, egy moszkvai revüszínházban (Foto J. E. Abbe)

ibáb

gis

okféle-
három
tosabb
áz ki-

apon
fize-

épései-
dara-
Fran-
a mű-
sét.
szódés-
ínházi
zetéses
ti két-
szerre.
arról,
ak idő-
szerint
sztriá-

nagán-
omszéd

ogy a
het az
n.

k igen
ízetés-
amit
ő sze-
ogy a
volna,
mezni.
nagy ar
áznak,
Gaál

Gaál

i órá-
magolt.
g, itt
Fran-
ri utat
haza
kötele-

A Góth-pár gyermek-bankettje

Ne tessék megijedni a címtől. Most arról a június 30-iki bankettéről van szó, amelyet Góthék rendeztek a Vig-színház másodikemeleti nagy próbatermében a *Házibarát* első felvonásában szereplő apróságok részére — búcsúzásul.

Három hófehér abrosszal megterített asztal körül sűrög-forog a már sok gazdasszony-szerepben megcsodált színésznő — Góthné. Éppen a csokoládét osztja s e percben jelentik, hogy a cukrászdából megjött a hab és a sütemény. Az ablaknál egy óriási asztalon negyven doboz nagy csokoládéhalmoz s maga Góth osztja szét a csomagokat minden teríték mellé egyet-egyet. A művészpár láthatóan meg van hatva, úgy látszik, lámpalázuk van. És ez nem tréfa.

■ Zsibongás, topogás közben vonul be a terembe a valóságos kis karaván, 5—6 éves kislányok és kislányok, de vannak közöttük 2 és 3 évesek is, egészen 13 éves korig. Mindannyian rendesen vannak öltözve, a legtöbb hozzátartozóik várják. A kis színészek illedelmesen köszönnek és Góthné egy

édesanya szeretetével szólítja a legtöbbet nevének és vezeti asztalhoz őket.

Az utolsó évek minden szerepében láttuk ezt a két százszázalékos igazi művészt — de most új szín — eddig még nem látott, egészen élményszerű megfigyeléssel lettünk gazdagabbak. Itt, ebben a nyüzsgő, immár pompás habos csokoládéjának és süteményének örülő gyermekkertben a szülők, néhány színpadi személyzet, fotográfusok társaságában nem sokan veszik észre azt a néhány könnyecseptet, ami ott ragyog a Góth-házaspár szemében.

*

Ennek az uzsonnázó kis társadalomnak éppen úgy megvannak a fiataljai és az öregjei, mint a felnőtteknek. A különbség az, hogy itt a fiatal két és féléves s az öreg a nyolc-kilenc éves. Akik közül sokan már nem is először szerepelnek. Itt is vannak primadonák, női és férfisztárok, drámai és operettszínészek. Itt is van arrivé, aki kész akár be is ugrani egy neki-való szerepbe, itt is van elnyomott tehetség — itt is csak ugyanazok a problémák, mint a nagy színészeknél.

Az asztalfőnél ül a szépséges Gajári Klári, ez a kis 8 éves gyermekprimadonna, aki most tökéletes elfogulatlansággal ad intervjút az újságírónak. Tekintettel a tekintendőkre, furcsa és egy sztárnál szokatlan kérdéseket kap, pl. ilyesmit:

— Hány éves?

— Nyolc.

— Hanyadik osztályba jár?

— Most jövök a harmadikba.

— Szóval, már hatéves korában iskolába járt a művésznő?

Uzsonnáznak a gyerekek. A közepen Góthné (Harsányi felv.)

— Nem, csak hetéves koromban.

— Akkor most kilenc éves?

— Igen, pár nap múlva kilenc lesz.

— Szóval, fiatalítja magát — szól most bele az interjúba Góth, aki nem győz eléggé figyelmeztetni bennünket, hogy Klárit alaposan vizsgáltsassuk meg, mert szereti becsapni az ujságírókat. Megtudjuk Kláritól, hogy operettet és operát szeretne játszani, már négy éve színész, nagy sikerei voltak. Legnagyobb szerepe a *Fecskefészek*-ben volt. *Maximális sztárgázsija van, esténként tizenkét pengő.* Míg más vezető gyerekszínészek csak három pengőt kapnak. Kedvenc itala a sör. Gajári Klári művésznő maga maszkirozza magát s bár se nem dohányzik, sőt eddig még szerelmes sem volt, alaposan kacérkodik az ujságíróval.

Míg Klárit interjúvoljuk, Fehér Antal 13 éves férfiszár áll fel és felköszönti Góth bácsit és Góth nénit, akik őket megvendégelték. A beszéd után harsány éljen riadt fel s Góthék egy pillanatra félrefordulnak — aztán megölelik a kedves gyereket. Fehér Antal és kis öccse komoly, már kereső gyerekek, mert esti négy és fél pengő keresetüket édesanyjuknak adják haza. Fehér Antal régi színész, szerepelt a Belvárosiban, sőt vidéken is, Békéscsabán. Romeót szeretné játszani, bár még nem látta, de tudja, hogy neki való szerep lenne. A komoly intervjút óriási nevetés szakítja meg, mert egy két éves csöppség, aki közben csokoládéval maszkirozta magát négernek, ügyes és elegáns mozdulattal feldöntötte a csokoládéját s a kellékes legnagyobb öröme a csokoládé vidám mosollyal szétfolyt az asztalon. Maga Góth ad újabb adagot és a bankett változatlan és hasonló jókedvben, hasonló epizódok közt folytatódik egészen háromnegyed nyolcig, amikor is kezdődik a munka — az előadás.

A gyerekszúr egyik asztala (Harsányi felv.)

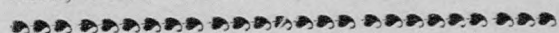
Kis tévedés.

Dénes György találkozik az uccán egy rég nem látott tőzsdés barátjával.

— Gratulálok a sikereidhez, Gyurka — áradozik a barát, — öt évet adnék az életemből, ha a helyedben lehetnék.

— Ugyan, ugyan — szerénykedik Dénes, — ez egy kis túlzás.

— De nem. Egész komolyan mondom. Ugyanis arra az öt évre gondoltam, amit Vácott töltöttem.

Ha Ön indiszkréten benéz a kulcslyukon,

sokezer nőt fog szorgalmas munka közben meglepni. Mindegyik előtt a Párisi Divat szabásmintája fekszik és ez után készítik a leg-elegánsabb ruhákat. Ötezer szabónő veszi állandóan ezt a lapot. Párizsban a legelőkelőbb modellrajzolóival szerződést kötöttünk. Hatszáz csodaszép párizsi modellt és szebbnél-szebb kézimunkát stb. foglal magában egy negyedévfolyamnak a tartalma.

Féláron küldjük Önnek a Párisi Divatot egy héttel a megjelenés után (tisztán visszamaradt lapokat), hogy megismerje ezt a rendkívül érdekes lapot, mégpedig 1/4 évre 4 pengő 40 fillér helyett 2 pengő 20 fillérért.

Kérjen egy mutatványszámot, melyet ingyen és bérmentve küldünk. Kiadóhivatal: Budapest, VII, Dohány u. 12

KRITIKUSOK ÖNKRITIKÁJA

— Mondhatnám, hogy kritikussá sohasem válhatik az ember, kritikusnak születni kell — mondja Stella Adorján; a Magyarország kritikusa. — De ezt nem merem mondani, mert belőlem sok esztendei hirlapíróskodás után lett kritikus. Ez a magyar színházi irodalom történetében olyannyira fontos esemény nyolc esztendővel ezelőtt történt ugyancsak július havában. A Pesti Napló akkori színházi rovatvezetője, Barabás Lóránt szabadságon volt és a szerkesztő engem bízott meg azzal, hogy Feld Matyi új darabjáról beszámoljak a közönségnek. Nagyon izgatott lettem.

Stella Adorján

— Milyen hosszú lehet a cikk? — kérdeztem.

A szerkesztő, joviálisan válaszolta.

— Irhat olyan hosszút, amilyet akar. Ami több lesz nyolc sornál, ügyis kidobom.

Igy lettem kritikus.

Legnagyobb balsikeremet Zágon Istvánnak „Marika” című vígjátékával arattam. Ezt borzalmasan levágtam. Kiderült, hogy a darab remek. Százötvenszer ment. Ez a tévedés rettenetes szégyenfolt kritikusi pályámon. Presztízsemet már az sem mentette meg, hogy maga Zágon István akart rehabilitálni és nemsokára írt utána egy rossz darabot.

Kritikusi baberról bajos volna beszámolni. Mégis azt hiszem, hogy a szerzők egyesületében azzal a kritikával volt a legnagyobb sikerem, amelyben nyíltan azt indítványoztam, hogy ezután mindig a szerző írjon kritikát a darabjáról, ne pedig egy idegen, aki egyszer látja a darabot.

Végül, bár nem kérdeztek, engedjék meg, hogy eláruljam, ki a kedvenc kritikusom. Nem titkolom, hogy Pünkössti Andor. Miért? Mert úgy látom, hogy ő a legobjektívabb magyar művész. Minden munkámról a legnagyobb dicséret hangján ír.

Őszintén

Egy volt vidéki színiigazgató kakasviadalok tartására kért és kapott engedélyt. Eddig Hamletet rendezte, Bánkót, Adámot és ehhez hasonlókat. Ezután kakasokat rendez s amint eddig rajta volt, hogy Ophelia le ne kesse a végzavát és Éva stílszerűen legyen az egyiptomi jelenetben, úgy ezután valószínűleg mindent el fog követni, hogy a kakas-sztárok kellő buzgalommal tépázzák egymás taraját s ne lazáljanak.

Ez a kakasviadal-ügy valahogy nagyon szomorú kultúrjelenség. Szomorú, hogy a hatóságok megadták rá az engedélyt, mert hiszen biztos, hogy a vérengző kis baromfiak viaskodása nem szentimentális hangulatokat szokott a nézőkben fölkelteni, hanem legbrutálisabb ösztöneikre hat, de szomorú azért is, hogy egy nagymúltú színi-direktor úgy látja: nem klasszikus drámákkal vagy modern muzsákkal lehet közönséget vonzani, hanem vadított kakasokkal. Hallatlan pesszimizmus ez — és súlyos lebecsülése a mi közönségünknek. Ha ez így halad, pár évtized múlva az Operaházban bika- viadalokat fognak rendezni.

*

Egy német szaklap írja, hogy az új szezonban (többek közt) egy „Mikosch rückt ein” című vígjátékot fog a Phönix-gyár kibocsátani, mely a magyar katonaeléletről veszi derűs jeleneteit.

Tehát megint egy Mikosch-ügy. Néhány szellemes berlini ember megint gatyás és fokosos magyar-propagandát csinál. Mikosch-ország vagyunk s a berlini filmesek nem látnak egyebet Magyarországon: Mikoschizmusokat.

Mit feleljünk erre? Aki haragszik, annak nincs igaza. Ne haragudjunk a berlini filmesekre. Fantáziátlanok és műveletlenek, hogy Magyarországból még mindig csak a Mikosch-figurát látják meg. Ne haragudjunk, hiszen csak egy balhiedelmünk foszlott szét: Nem minden német alapos és művelt. Van

Ahogy ők azt elképzelik

Orbók Attila

Azt hiszem, ha valaki megcsinálná a titkos drámaírók nemzetközi szövetségét, annak több tagja lenne, mint akár-melyik más internacionális tömörülésnek. A drámaírás ma már éppen olyan ragadós járvány, mint a lírizálás, amelyen élete egyik korszakában — rendszerint az e'sőben — átesik minden második ember, akárcsak a kanyarón. A drámaírási láz nagyon érthető, éppen úgy, mint a poétáskodás.

A dilettáns drámaírókról sok kedves és jellemző anekdóta kering, amelyek közül néhányat esokorba gyűjtve, íme átnyújtok az olvasónak, nemesak szó-

rakoztatásul, hanem esetleg — elretentő példaképpen.

Egy derék ceglédi asztalosmester vígjátékot nyújtott be a *Nemzeti Színház* igazgatóságának. Az új drámaíró igen ötletes módon kerülte meg a drámaírásnak azt a nehézségét, hogy a szereplők minden szavát le kell írni, ami bizony sok munkát, gondot és fejtörést okoz a legrutinizáltabb íróknak is. Hát még egy ambíciózus asztalosmesternek! De ez a nehézség nem riasztotta el a próbálkozástól. Így írta meg vígjátékát:

Jann Winton a nemrégiben Pesten időző amerikai filmszínésznő, aki most *Bíró Lajos* „Sárga Liliom”-jának filmváltozatában lép fel

I. FELVONÁS

1. jelenet

— *Horváth János és fia, Pál.*

Horváth és fia belépnek a színre és öt percig beszélgetnek. A fiú apjának szellemes vicceket mond, amelyeken az apa jókat nevet. (Az apa el.)

2. jelenet

Horvát fia egyedül marad. Belép Eszter, a szomszéd leánya. Diskurálnak. Horváth fia szívéhez szóló, gyönyörű szavakkal szerelmet vall Eszternek.

3. jelenet

Előbbiek, Horváth

Horváth meglepi a szerelmeseket, Esztert kiutasítja. A fiú reátámad apjára. Az apa megmagyarázza fiának, hogy Esztert nem veheti el. *Elmond egy ijesztően érdekes történetet Eszter anyjának multjáról.*

— És így tovább. Az egész vígjáték mindössze hat írott oldalból állott. Csupa ilyen „instrukciókkal”. A derék asztalosmester azt hitte, hogy csak az instrukciók a fontosak — a főbbít a színészek elvégzik...

Az öreg *Krecsányi* mesélte nekem egyszer:

— Egy szép napon beállít hozzám egy öreg budai zenetanár, akit jól ismertem. Kedves, művelt ember volt — nagyon szerettem. Az öreg tanár legnagyobb meglepetésemre kéziratot adtál nekem:

— Nagyszerű darabot írtam. Dráma a hipnózisról. Kérem, olvassa el és ha tetszik, adja elő, meglássa, óriási sikere lesz — mondotta büszkén.

Kíváncsian vittem háza és elolvastam. A legnagyobb megdöbbenéssel állapítottam meg, hogy a darab nem egyéb, mint magyar milieu-be átültetve, magyar szereplőkkel a híres „*Trilby*”, amelyet pár tucatszor nálam is játszottak a Budai Színházban.

Őszinte és igazán jogos felháborodással támadtam a drámaíró professzorra:

— Kérem, az ön darabja a legdurvább plágium, a híres „*Trilby*” rossz kópiája!... Nem vártam volna öntől, hogy éppen engem tisztel meg vele és akar beugratni... Mondhatom, hogy rossz helyen kopogtatott!

A zenetanár kétségbeesett:

— Esküszöm önnek, direktor úr, hogy ártatlan vagyok. Harmadszor történik velem ilyesmi... De nem tehetek róla. Rettenetes rossz memóriám van. *Ha látok egy jó darabot, elfelejtem, később eszembe jut a tartalma és azt hiszem, hogy én találtam ki.*

El kellett hinnem, amit a zenetanár mondott, mert köztisztelőben álló, becsületes, derék ember volt. Megígértem vele, hogy soha többé nem fog darabot írni.

A párizsi *Châtelet-színháznak* az a specialitása, hogy mindig látványos darabokat játszik, amelyekben nem is a mese a fontos, hanem az, hogy minél több alkalom legyen színpadtechnikai trükkökre, mint például egy nagy tengeri csata, égő erdőn át robogó vonat, a Vezúv kitörése stb.

Egy fiatal író nemrégiben darabot írt és benyújtotta a *Châtelet-színháznak*. De túl akart tenni valamennyi elődjén és olyan látványosságot akart produkálni, amilyenre még a Châtelet történetében sincsen példa. Az egyik felvonásban orosz anarkisták felrobbantják a cári palotát. A túlbuzgó szerző ennek a képnek a végére ezt az instrukciót írta:

A bomba felrobban, az egész színpad és nézőtér összeomlik.

Az igazgató udvarias levélben visszaküldte az ifjú szerzőnek a darabot, avval a megjegyzéssel, hogy „a darab *technikailag kivihetetlen*, mert a színpad és nézőtér összeomlása megakadályozná a további előadásokat. Már pedig a *Châtelet-színháznak* tradíciója, hogy minden darabja legalább háromszázszor színre kerüljön.

Sarah Bernhardt jegyzi fel memoárjaiban, hogy egy napon egy államtitkár kereste fel a meglepő ujsággal, hogy darabot írt a művésznő számára. El is hozta mingyárt a kéziratot. A nagy művésznő lapozni kezdte a kéziratot és megkérdezte:

— Nos és melyik szerep az enyém a darabban?

— Természetesen a főhősnőt játszáná, madame Dubosque-ot...

Sarah Bernhardt megnézi a főhősnőre vonatkozó instrukciókat, amely így szólt:

„Madame Dubosque ötven év körüli, csúnya, idomtalan, rendkívül kövér nő.“

A csodálatosan szép, gyönyörű természetű tragika megsértődve fordult az államtitkárhoz:

— Azt hiszem, a külsőm nem igen alkalmas ennek a szerepnek az alakítására...

— Miért ne? — mondta a drámaíró politikus. — Hiszen ön olyan nagy művésznő. Majd elesűfítja az arcát és a

ruha alatt kitömi magát!

De a nagy tragika mégsem vállalkozott a „számára írott“ szerep eljátszására. Pedig egy aktív államtitkár darabjáról volt szó.

*

Nemrégiben egy vidéki tanító nyújtott be egy drámát Faludi Jenőnek, a Magyar Színház igazgatójának.

Nézi Faludi a darab kéziratát s azt mondja:

— De kérem, hiszen ez négyszáz gépelt oldal. Ilyen hosszú darabot nem lehet előadni; három estét venne igénybe az előadás.

— Az nem baj — mondta szerényen a tanító, — legfeljebb majd egész évben nem tetszik más darabot előadni.

— Hogy-hogy?

— Hát három este tetszik játszani az én darabomat „folytatásokban“... Száz előadás az háromszáz nap... Aztán jön a szünet... Nem kell, hogy újdonságon törje a fejét a direktor úr...

Amerikai görlok előadás előtt borotválják a lábukat (Foto Keystone)

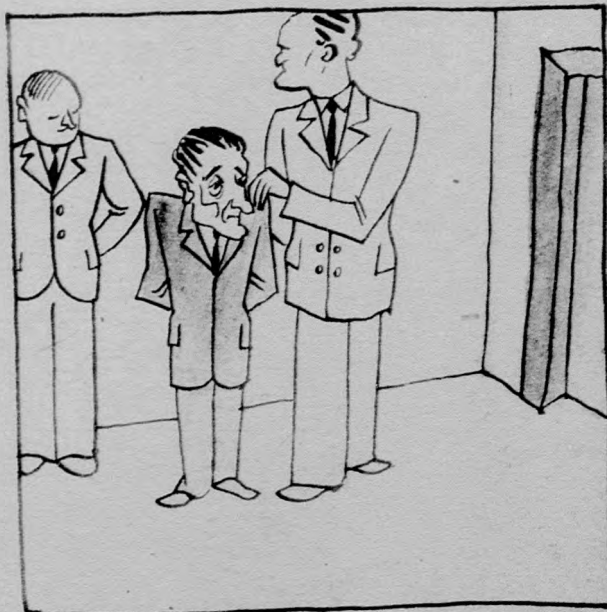

Miből lesz a Cserebogár?

Együtt nőtt fel a magyar kabaréval. A magyar kabaré néha úgy néz ki, mintha megöregedett volna és nem bírná tovább az iramot. Kőváry Gyula azonban ma is a régi frissességgel ontja magából a humort, a szellemességet, akár mint kabarészínész, akár mint kabaréíró. Sőt a legújabb művészi terepen: a filmnél is nem egy sikeres, csupa-ötlet és eredetiség burleszknek a drága „Cinei” az elkövetője.

Ennek a bőbuzogású, háromágú folyónak a torkolatához vezet vissza bennünket Kőváry Gyula. Tehát:

— Mondhatom: szolid polgári nevelésben részesültem gyerekkoromban. A piaristákhoz jártam, de már az alsó osztályokban ki-kicsapott belőlem a bohémtermészet. Rendkívül vonzódtam a szabadpályák felé és elhatároztam, hogy vagy író leszek, vagy színész. A száraz tudományokat, értsd a

Csak Gál Gyula állott mellettem...

tantárgyak nagyrészt, tiszta szívemből utáltam. Viszont magyar dolgozataimat, meg az önképzőkörös szavataimat tanáraim is mindig dícsérték.

— Ez még kevés biztató lett volna ahhoz, hogy valóban otthagyjam a rendes-életet, de a szüleim is nagyon hevesen elleneztek a dolgot. Ez már elég erős lökés volt, hogy kikökkentsen a józanságomból. Csak azért is — mondtam és beiratkoztam a Színművészeti Akadémiára. Hihetetlenül vékony, dongájú, igénytelen legényke voltam. Már felvenni is alig akartak és egy év múlva, mint tehetségtelent és a színpályára már testalkatánál fogva is alkalmatlant, kidobtak. Egyedül Gál Gyula állott mellettem, de a többi tanárok leszavazták.

— Ebbe a döntésbe nem tudtam belenyugodni és átmentem az Egyesület iskolájába. Ott és azután sem kísért valami nagy szerencse. Egyedül vigasztalásom az volt, hogy „Kis Tanaynak” hívtak a kollégáim. Ez jól esett, bár tudtam, hogy mindössze annyi közöm van a nagy Tanayhoz, hogy hasonlítok hozzá valamieskét.

— Egyéves színész voltam már, de még mindig üldözött a balszerencse. Medgyaszay Vilmával vidéken vendégszerepeltünk és én olyan rosszul voltam diszponálva, hogy minden mondatba tízszer is belesültem. Felsülésemnél a botrány volt csak nagyobb.

— Ezután a Magyarhoz kerültem, ahol mint táncoskomikus arattam a babért. De nem volt itt sem maradéscs a következő évben már Nagy Endrének ajánlottam fel kitünő szolgálataimat. Őt, úgy vettem észre, kissé meglepte ez a spontán felajánkozás és így nem tehetett mást, minthogy elfo-

Elkezdtem Nagy Endrét utánozni

gadta. De miután minden tagja a helyén volt, azzal a feltétellel iratta alá velem a harminc koronás gázsíróról szóló szerződést, hogy esténként végig kell nézmem a műsort és ha valamelyik színésze beteg lenne, beugrom helyette. Estéről-estére szorgalmasan ott ültem a nézőtéren; kívülről tudtam már a nők szerepeit is, de egyetlen tag sem akart beteg lenni. Így telt el az egész esztendő.

— Megnyílt a Bonbonière-kabaré s engem, a Nagy Endre-kabaré nagyréményű tagját leszerződttetett. Itt rám bízlák, hogy mutassam meg, hogy mit tudok. Erre elkezdtem Nagy Endrét utánozni. Remekül bevágott. Nagy Endre maga is eljött megnézni és visszakeresztetett, most már rendes gázsíval az időközben megnyílt Andrássy úti színházába. Később az Apollo-kabaré tagja lettem, ekkor azonban kitört a háború és én nem játszhattam többé, csak mint betegszabadságos katona.

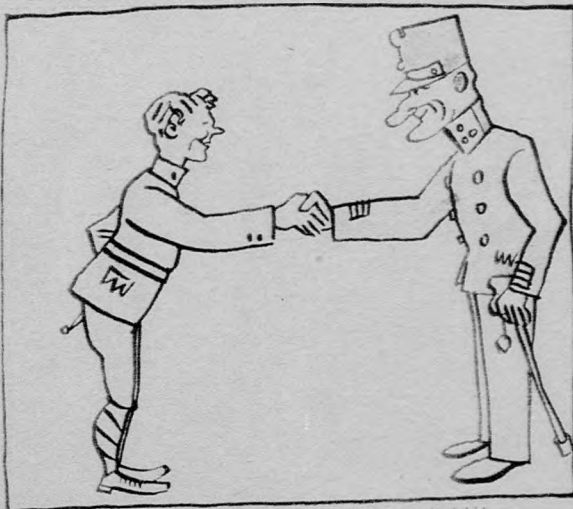
— Ebből az időből való az a történet, amelyet most itt elmondok.

— Egy kapitányt kellett alakítanom a színpadon. Mi sem természetesebb, minthogy az önkéntesi blúzomra felvarrattam három aranycsillagot. Amikor letelelt a szabadságom és bevonultam a kaszárnyába, bámulva, de jóleső örömmel konstatáltam, hogy milyen népszerű lettem, mindenki ismer és

szeret, mert a bakától a főhadnagyig mind tisztelegtek nekem. A kapuban az őrség mereven fegyverbe vágta magát. Diadalút volt a bevonulásom, de csak addig, amíg az irodában egy jó barátom oda nem jött és melegen rázni nem kezdte a kezem. Gratulált a hirtelen nagy kitüntetéshez. Ekkor tértem csak észre. Persze, elfelejtettem leszedni a galléromról a csillagokat.

— Valahogy régi ember vagyok — folytatta elkomorodva, minden átmenet nélkül, — ezekben a rémes napokban nem tudtam könyökölni. Jobbra-balra ugráltam. Voltam ismét operettszínháznál, majd a Renaissance Színháznál, egyik kabarétól a másikig szaladgáltam. Így aztán sohase volt időm nagyobb darabot írni, pedig az írói ambíció mindig nagyobb volt bennem, mint a színészi. Most megpróbálom abbahagyni, hiszen az irodalomnak, pláne a filmirodalomnak nagyobb piaca van, mint a kabarének és én végre igazán szeretnék keresni is valamit.

— Kimegyek Berlinbe szcenáriumírónak. Nem mai gyerek vagyok én ebben. Gyárfás Dezső és Rátkai az én Harrison és Barrison-ciklusomban lettek, mint filmszínészek, népszerűek. Csak egyet bánok, hogy nem volt módomban filmre vinni azt a jelenetet, amikor egy alföldi turnénk alkalmával meglürödtünk a Tiszában és szegény Gyafi tévedésből az én fürdőtrikómat húzta fel és én meg az övét.

Egy barátom melegen gratulált

Nyári jelentés

Itta Kósa Lajos

Aranydisz uccán, házakon;
Az arcom fényben áztatom;
Félre hát, őszi fájdalom —
Dalolj szívem!

*

Csodát értél jó, ősdi Pest:
Köveden virágpompa fest:
Virág most minden női test,
Friss, illatos...

*

A gesztenyesütő helyén
Cseresnye piroslik felém,
Mit otthon fáról ettem én
Inggen, sokat.

*

A nyárspolgár már sört iszik;
Nem is számolja vagy fizig;
Egy-két kilót megint hízik;
Boldog s derült.

*

A leány fehér ruhát veszen
S az ifjú szól szerelmesen:
„Gyerünk a zöldbe, kedvesem, —
Nől már a fű...”

*

A vénlány is vágytól piheg
És mind a többi-többiket
A szent szerelem tölti meg,
Szerelmi láz...

*

Csilingelnek e kis dalok
S halálon egy sem andalog:
Azt hiszem, szerelmes vagyok —
Dalolj szívem!

Elisabeth Pniajeff,
orosz származású német filmszínésznő (Foto A. Binder)

* IRÓ LETT A TITKOS DRÁMAÍRÓBÓL *

Ennek a riportnak a hőse kérem egy magyar drámaíró, még hozzá egy úgynevezett titkos drámaíró — a viccfaragók kedvenc alakja. Szóbanforgó titkos drámaíró azonban nagymértékben különbözik a többiektől: darabját ugyanis megvette egy nagy berlini színházi ügynökség és könyvkiadóvállalat: a *Richard Stöschel und Söhne* cég, amely a boldog ifjú és eddig új titkos drámaírónak máris

1000 márka előleget adott.

Zimmer Ferenc, az 1000 márka boldog tulajdonosa ezt így meséli el:

— Ugy volt, hogy én már 17 éves korom óta nagyon sokat írtam. Mit? *Ami csak akar!* Drámát, vígjátékot, tragédiát, burleszket, verset, novellát, szóval *mindent*. Természetesen az iskolák elvégzése után mint író akartam megkeresni kenyeremet, de *ez nem igen sikerült*. Protekcióm nem volt. Verseket és novellákat küldtem be a különböző heti- és napilapok szerkesztőseibe, de válaszuk egyöntetű volt: *Nem ütök meg a mértéket! Tegye le a lantot!*

Zimmer nevetve mondja el azt is, hogy becses személye a pesti színházak titkárainak, direktorainak, dramaturg-jainak állandó, de

borzalmas réme volt.

Tipikus titkos drámaíró, aki noteszában feljegyezte, melyik napon, melyik színházhoz kell menni sürgetni a darabokat. Azt mondja, hogy az egyik pesti színháznál sokáig volt a *Szentség*, amelyet a német kiadó cég — áldott legyen a neve — megvásárolt. A pesti színház azonban *nem találta megfelelőnek.*

— Ezt a „főnyereményt” mesélje el részletesen — mondom.

— Kérem, én minden művészemberhez, aki Pestre jött, mindig elvittem, de legtöbbször csak el próbáltam vinni írásaimat. Mert legtöbbször nem voltam képes hozzájuk férni.

Tudom, hogy kissé tolakodó voltam — de hát könyökkel kell küzdeni. És

a jutalom nem maradt el. *Wegenernek* például elmondta a *Szentség* vázlatát, nagyon tetszett neki, megadta berlini címét, hogy *küldjem el a fordítást*. Elküldtem. Kár volt a tintaért, *még válasz sem jött.*

— Mult hónapban — folytatja, — megtudtam, hogy egy német kiadó cég egyik főnöke Pesten van. *Heinrich Stöschel*, a *Richard Stöschel und Söhne* cégtől. Nem sok remény-nyel tarsolyomban,

elmentem hozzá. Az egyik dunaparti hotelba. Gondoltam: *talán mégis*. Előbb

ki akartak rúgni,

őszintén megmondom. Azonban nagy-szerű erőszakosságomon *megtört* ellenállóképességük. *Heinrich Stöschelnek* elmondtam a *Szentség* — ezt tartom legjobb darabomnak — tartalmát.

Stöschel főzve volt,

a várat bevettem. Sürgősen elkészítettem a nyers német fordítást — *Stöschel* ezt elvitte. *Előleget is adott: 1000 márkát*. Most kaptam értesítést, hogy egy nagy kölni színház *reflektál* a *Szentség*-re.

A darab tartalmát kifürkésző kérdéseimre *Zimmer* csak annyit mond, hogy nagyon modern. Többet harapófogóval stb. A *Szentség* tartalma: titok. Érthető is. *Zimmer* titkos drámaíró: a titka. Ö. L.

Zimmer Ferenc

A főkapitány lelkes barátja az irodalomnak

Mosolyogva üdvözöl bennünket. Ő a rend legfőbb őre, akinek széles hatáskört biztosít hivatala a színészet, a színházak, a drámaírók fölött is.

A kérdések, amelyeket a mellének szegezünk, méltóak egy ilyen nyíl-egyenes tekintetű, férfias erejű hatalmassághoz. Kemények és határozottak. De nem lepik meg ezek a kérdések:

— A színész, a színigazgató, a szerző, sőt gyakran a közönség sem tudja gondolkodás nélkül csálhatatlannak elfogadni azokat a vonalakat, amelyekkel egy-egy rendőrtisztviselő megvonja a határt az erkölcsstelen darab és az erkölcsös darab között — vezetem be a támadást.

— Kérem — válaszolja Bezezh-Huszágh, — az illető rendőrtiszteket azok közül szoktuk kiválogatni, akik rendszeresen foglalkoznak, habár mint amatőrök is, valamely művészettel. Kvalifikált emberek, akik úgy is mint jogászok, ügy is, mint intelligens elemek józan judiciummal ítélkezhetnek a legjobb belátásuk szerint. Nem mondom, hogy minden egyes esetben száz százalékos erejéig objektívek, de hát emberek vagyunk és emellett itt vagyok én, hogy felülvizsgáljam döntésüket és a legfelső fellebbezési fórum, a belügyminiszter úr. Én pedig ha nem is vagyok művészember, eddigi munkásságom során annyit foglalkoztam művészetekkel és lelkileg olyan közel állok hozzájuk, hogy ez csak megnyugvást kelthet.

Méltóságod is fontosnak tartja leszögezni, ugy-e bár, hogy erre a tisztségre hozzáértőbb amatőröket szoktak kiválogatni. Nem lehetne talán melléjük a Színpadi Szerzők Egyesülete részéről olyan embereket állítani, akik hivatasosan foglalkoznak a színi-irodalommal?

— Erről lehelne beszélni. Sőt beszélni is fogunk illetékes helyen. Annál is inkább, mert eddig sok esetben megtörtént, hogy a fellebbezés sikere után, ha már csak a lompfolt darabnak is, mégis reklámot csinálunk ezeknek az eredetileg nem makulátlan tendenciájú színműveknek. Ezt el akarjuk kerülni, ha csak lehel.

— Ez a kérdés nem közvetlenül színházi kérdés — folytatjuk a gorombászkodást, — de rokkonkérdés: Miért kell az artistának, aki a vizsgán egy ízben már tanúbizonyságát adta rátermettségének, mielőtt föllépne, ehhez külön miniszteri engedélyt kérnie?

— Ezideig nem volt még alkalmam — mondja — intenzíven foglalkozni az artistakérdéssel. De úgy gondolom én is, hogy a magyar állampolgárságú artistákat mentesíteni lehelne ez alól az ellenőrzés alól.

— Ezideig nem volt még alkalmam — mondja — intenzíven foglalkozni az artistakérdéssel. De úgy gondolom én is, hogy a magyar állampolgárságú artistákat mentesíteni lehelne ez alól az ellenőrzés alól.

Ugyanis ez a rendelkezés, ez a fokozott mértékű ellenőrzés azért kell, mert a nálunk föllépő artisták 90%-a külföldi honos, idegen.

Kedélyes beszélgetésbe kezdünk. Lelkesen, heves gesztusokkal dicséri a magyar színészeket:

— Minden valamirevaló darabot megnézek, amióta az eszemel tudom, szívvel-lellekkel pártolom a színészetet. Rajongok a zenéért, klasszikusért és modernért egyaránt. Egyik főtelevém a rendőrségi zenekar fejlesztése. Minden hangversenyen ott vagyok családostól. Az irodalomnak ninesen nálam őszintébb barátja...

— Nem kell féltetni tőlem a színházakat — mondja még bücsúzásokor.

Mi is mosolygunk. Nem. A magyar színművészetet nem fenyegeti veszély a főkapitány úr részéről. Illetve nem a főkapitány úr részéről fenyegeti veszély.

Kösa Lajos.

Bezezh-Huszágh főkapitány (Diskay felv.)

Hallja Maga Skót...

na jöjjön, kísérjen végig a Körúton, majd azalatt mesélek magának egy-két történetet. Csak arra vigyázzon, útközben, hogy intim beszélgetésünket valaki ki ne lesse.

Látom az arcán az örömet, hogy az Oktogon tér felé ballagunk. Azt hiszi, nem tudom, hogy újabban minden délután az Oktogon egyik sarkától a másikig rohan, mint egy Perpetuum Mobile? Ki szeretné lesni persze, hogy mit csinál Zilahy Irén minden délután hat és hét között az Andrássy úton. Hogy megkíméljem magát a sok hiábavaló lőtásfutástól, elárulom magának, hogy

Zilahy Irén mindennap német és angol órákat vesz, mert a tél folyamán fellép az egyik bécsi operett-színházban.

Zilahyt a nemrégiben Pesten időző Karczag Vilmos özvegye, Kopácsy Juliska szerződtette le, aki a „Zeneboná”-ban látta a művésznőt.

Kezét csókolom! Na, ez, legyen nyugodt, nem magának szólt, hanem annak a gyönyörű hölgynek, aki most suhant el mellettünk autóján. Tudja, ki volt? Medjide hercegnő, aki tavaly egy filmszkeccsben is szerepelt. Annyit mondhatok magának, öregem, sajnálhatja, hogy nem vett részt azon a hajókiránduláson, amin

ez a szép török hercegnő is résztvett.

A híres válóperes ügyvéd ugyanis kibérelt egy hajót és meghívott negyven asszonyt, akiket ő választott el férjüktől.

Az egyetlen férfi a hajón a vendéglátó házigazda volt, aki szemtanuk állítása szerint a reggeltől estig tartó hajóút alatt egy szót sem bírt szólni a rengeteg nő társaságában. Viszont annyi inimitást sem meséltek el sehol, mint ott. Képzelve el, hogy minden asszony elmesélte, mért vált el az urától.

Ha szépen megkér, kedves apuskám, akkor talán elviszem egy másik hajókirándulásra, amely egyúttal hajójelszentelés is lesz!

A szőke operett-primadonna most épített egy yachtot, amelyre nyolc rumy-asztalt szereltet fel.

A szenvedélyes rumy-játékos művésznő hajója e hónap végén készül

el és a hajójelszentelésen részt fog venni Budapest színe-java. A szőke primadonna a rumy-játék szabályait még megtoldotta egy-kettővel. Elsősorban is csak olyan emberek szállhatnak a hajójára, akiknek duzzadt pénztárcájuk van; másodsor pedig minden partienak Szentendréig kell tartani! Hogy miért? Ez az ő tilka. Az elsőszámú szabály után ítélve, úgy látom, maga mégsem lesz tagja a „Rumy-hajó”-nak, mert kiszámított pénzzel veszélyes ilyen helyre menni.

Ugy járhat az ember, mint a minap az a fiatal, barnahajú ujságíró kollégánk, aki a Király Színház egyik görögjél hiába meg kirándulásra — zsebében kilencvenhat fillérrel, amely éppen arra volt elegendő, hogy a hűvösvölgyi kirándulás oda-visszaváló utazását — természetesen villamoson — fedezhesse.

De mit tesz Isten?

A fiatal szerelmes pár villamosa a Margithíd budai oldalánál járt már, amikor megjelent a Végzet egy zord tekintetű villmosellenőr képében. Barátunk hanyag előkelőséggel nyúlt a zsebébe, hogy a jegyeket átnyújtsa, azután kevésbé nyugodt mozdulattal kotorászta végig összes zsebeit, de hiába! A fránya jegyek szórin-szátán elvesztek. Az ifjúnak két választása volt. Vagy új jegyet venni, vagy leszállni a villamoról. Mondanom sem kell, hogy az utóbbit választotta és a legközelebbi állomásnál sürgősen leszálltak.

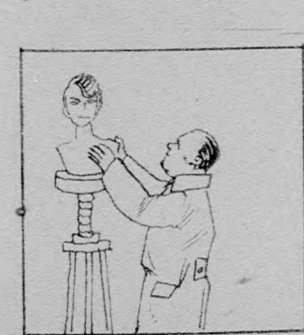

Barátunk ideáljának hirtelen rosszullétről panaszkodott és bejelentette, hogy azonnal haza akar menni.

A következő pillanatban már jel is luszokolla önagyságát a hazafelé vivő villamosra. Most jött azonban csak az igazi tragédia. Amikor az ifjú és bohó szeladon jegyet akart váltani, kiderült, hogy a kiszámított negyvennyolc fillérből kettőt elveszített. Az ifjú riporter ezek után mit tehetett egyebet, önagysága kezébe nyomta a huszonnégy fillért és se szó, se beszéd, leugrott a villamosról. Megkönnyebbülten nézett a távozó villamos után, elővette cigarettatárcáját, hogy rágyújtson — és majdnem megütötte a lapos guta. Ott feküdt szerényen meglapulva cigarettái társaságában a két ominózus villamosjegy.

Mit nevet olyan pogányul, maga sötét ember? Ahelyett, hogy sajnálná ezt a csúnya, de szimpatikus fiatalembert! Még maga is járhat hasonlóképpen.

Akar még valamit tudni? Jó, hát nem bánom! Elmesélem, hogy három primadonnánk, Varsányi Irén, Bajor

Gizi és Petrász Sári mért kereste föl az elmúlt napokban több ízben Csorba Géza szobrászművész műtermét.

A három primadonna modellt ült Csorbának, aki a napokban

már el is készül a szobrok megmintázásával.

Látja, öregem, ezt maga is megtehetné. Ajánlom, hogy sürgőseu öntesse magát bronzba és maradjon benne.

Hű, az áldóját! Ilyen késő van? No, akkor csak egy-két rövid hírt mondok el még magának táviratstílusban:

Ilosvay Rózsi újból visszatér a színpadra. A jövő szezonban valószínűen a Belvárosi Színházhoz fog leszerződni.

Münchenben most kezdődtek meg a nemzetközi Wagner- és Mozart-ünnepségek. Azt hiszem, maga is fog örülni neki, ha megtudja, hogy az ünnepi estek primadonnájául a magyar Flesch Ellát szerződtették. Mielőtt újjára engedném, elmondok még egy viccel, amit ma hallottam:

— Látod ott azt az embert? — mondja Sziklai József Gózon Gyulának. — Tudod, hogy ez nem mer kimenni se a Hűnös völgybe, se a Városligetbe, se a Margitszigetre.

— Miért? — kérdi csodálkozva Gózon. — Mert fűnekjének tartozik.

Lil Dagover motoresónak-kirándulásra indul

Tehetséges

Az egyik legnagyobb példányszám-ban megjelenő német hetilap feltűnést keltő cikket közöl legutóbbi számában. A cikknek: *Die talentierteste Frau der Welt — die Ungarin* a címe és a cikk arról számol be, hogy

Magyarország az, amely a legszebb és letehetségesebb nőket adja a színművészetnek és a mozinak, közvetve tehát a külföldnek.

Darvas Lili

Bánky Vilma

A cikk szerint a külföldi ember a cigánymuzsika és a paprika mellett feltétlenül éppen olyan jól ismeri, mint az előző kettőt: *a magyar nőt, akinél szebb, fiatalabb, elegánsabb és tehetségesebb nincs a világon.* A legnagyobb erénye a magyar nőknek pedig az, hogy nem lehet őket felismerni. A magyar nő *New-Yorkban* — *new-yorki* és *Berlinben* — *berlinivé* lesz azonnal, elveszti összes faji sajátosságait és csak temperamentumát és a tehetségét őrzi meg. A magyar nőben megvan a

párizsi charme, az orosz temperamentum, a német jókedv éppen úgy, mint a bécsi lányok gráciája. És a hollywoodi filmműteremben éppúgy odahaza van, mint a Broadway operettszínházában. Magyar nőt feltétlenül találsz a német operaházaknál éppen úgy, mint az angol cirkuszok artistanői között.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatosan a német lapban egy egész sereg magyar nő karriéréje vonul fel néhány szóban. Legelőször *Bánky Vilma*t említi a cikkíró, mint aki a magyar nők között a legnagyobb karriért csinálta. Elmeséli azt a hosszú utat, amelyet a színházban szolgálatot teljesítő detektív lányától a kis filmnövédekén keresztül *Rudolf Valentino* partneréig vezetett. *Darvas Lili* a következő a listán, aki

karriéréje ott érte el a tetőpontot, amikor Molnár Ferenc beleszeretett.

Fedák Sári vasakarataráról és energiájáról lett nagy hírességű, aki gyermekkorában ezzel a mondattal állt az apja elé:

— *Apám, vagy egy öreg ezredeshez megyek feleségül, vagy színésznő leszek! Válassz!*

Igy lett színésznő *Fedák Sári*, aki még ma is örök fiatal.

Németh Mária a következő a sorban, aki az úgy látszik igen jól informált hetilap állítása szerint a *budapesti lakásmizériáknak köszönhető internacionális karriéréjét.* Amikor ugyanis *Radnay* és a bécsi operaház igazgatója egyszerre kínálták meg szerződéssel *Németh Mária*t, ő azért választotta az idegent, mert *Bécsben nagy lakást tudtak biztosítani a számára.* Beszámol

Péchy Erzsébet

Hollay Kamilla

Németh Juliska

Dolly-nővérek

asszonyok

még a német hetilap a magyar *Yvette Gilbert*ről: *Németh Juliskáról* és hosszú fejezetet szentel *Putty Liának*. A cikk szerint

Putty Lia karrierjét **Mardarescu** román tábornoknak köszönheti, aki először ismerte fel a szép táncosnő képességeit.

Innen vezetett útja a filmhez, de ma *Putty Lia* már nem játszik: egyszerű háziasszony, aki háztartása apró örömeit élvezi.

Korda Máriáról sem feledkeznek meg, amikor az ismertnevű magyar nőket sorolják fel. Ugyanúgy *Lenkeffy Icáról* sem, de még egész sor név tarkítja a listát. *Palásthy Irén*, *Péchy Erzsé*, a most annyira felkapott nevű *Käthe von Nagy*, *Hollay Kamilla*, *Lucy Doraine* azután egy számunkra eléggé ismeretlen név: *Elisa la Porta*. Végül pedig, mint a legexcentrikusabb és a legérdekesebb magyarokat: a *Dolly-nővérek*lel említi a német hetilap, mint akik a magyar nevet a legjobban reklámozták az egész világon. Tette pedig ezt úgy nagyszerű színjátszó képességük, mint a magánéletük, amelynek soha nem volt titka a nagyközönség előtt. A királyi „pártfogóról” éppen úgy tudomást szerzett a nagyközönség, mint a montecarlói bankrobbantásról.

Ezzel be is fejeződik a német hetilap magyar listája. De meg kell állapítanunk, hogy néhány külföldön elég jól ismert nevű magyar színésznő neve elmaradt a hírességek sorából. Így például

nem említik meg *Kosáry Emmi*t,

Lucy Doraine

Fedák Sári

Korda Mária

Németh Mária

akinek pedig igen komoly és nagy sikerei vannak most is Bécsben *Lehár* operettjével és hiába kerestük a kitűnő operaénekesnő: *Anday Piroska* nevét. Éppen úgy nem találtunk rá, mint ahogy megfedkeztek a Burgszínház magyar primadonnájáról: *Áknay Vil-*márról is.

A magyar színdarabíró, a minden kultúrnyelvre

lefordított munkájú magyar regényíró, íme oda-sorakoztatja a magyar színésznőt. És ami a legnagyobb érdem, nemcsak a tehetségét ismeri el (bármennyire is furesán hangzik ez), hanem ami sokkal több: a szépségét és az eleganciáját, az ízlését és a megjelenését. A new-yorki metropolitok tövében, mint az *Unter der Linden*en egyaránt ha egy szép és elegáns asszony jön szembe velük, azzal fordulnak utána: ez magyar.

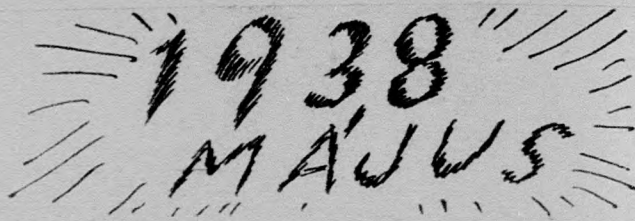
A külföld meghajtjalobogóját a magyar asszony, a magyar nő előtt — és ez minden elismerésnél több.

Kosáry Emmi

Putty Lia

Csak kevesen tudják, hogy az a terület, amely a Vilma királynő úttól a Vilmos császár útig húzódik, nem volt mindig olyan üres, kopár és néptelen, mint amilyen manapság. Az öregurak azonban bizonyára még emlékeznek arra, hogy valamikor ezen a helyen terült el az úgynevezett Király ucca, amely akkortájt aránylag a város egyik legforgalmasabb része volt.

Hogy most felidézzük a régi szép Király ucca emlékét, annak megvan az oka!

Pontosan ma van a tizedik évfordulója annak, hogy Max Reinhardt, a híres berlini rendező és színigazgató, hosszú tárgyalások után elvitte Budapestről a Király uccát.

A főváros nem akarta elengedni ezt a kedves, használható uccáját, de a Király ucca inkább szerződést szegett és faképnél hagyta a fővárost. A Király ucca nem tudott ellenállni Reinhardt csábos ígéreteinek, amelyek szerint Berlinben tilos lesz őt leköpní és banánhéjjakkal, cigarettastimpflikkel, meg más egyéb hulladékokkal megdobálni.

Reinhardt eszesen intézte aknamunkáját. Nem kapott mingyárt két kézzel a Király ucca felé, először csak egyes részeit vitte ki.

A Király Színháznál kezdte. Jobban mondva a színház társulatánál. Elcsábította Rátkai Márton, az egykor oly népszerű táncoskomikust, Halmay Tibort és Ellen Glynt, az ott vendégszereplő indiai táncosnőt.

Emlékezünk még Vaály távozására! Oh! Hogy toporzékolt Lázár dühében. De Vaály, akiben már régen élt a vágy a prózai színészet után, direktora kifakadását olyan hangtalanul fogadta, mintha éppen egy operett finálját énekelné.

Vaály után Somogyi Nuszi következett, majd Orosz Vilma és a fiatal Bársony Rózi. A nők után jöttek a férfiak, egymásután szerződtek Reinhardthoz Nádor Jenő, Solthy György, Gallay Nándor, Pártos Dezső, Latabár Árpád. A színház 32 görlicéjét is kivitte Reinhardt. A görlok nagyszerűen megállották a helyüket az „Antigone” kórusában.

Lázár már a százkilencvenhatodik feljelentést tette a német igazgató ellen a Színészsövetségnel, de a sorozatos fenyegetések sem tántorították el Reinhardt, hogy folytassa a munkát célja elérésében.

Most már az adminisztráció intézőit kezdte csábítani. És kivitte Baracsot, a gazdasági főnököt, Zoltán főtitkárt, az Ernő titkárt, a jegyszédőket, a pénztároskisasszonyokat.

Lázár már az sem vigasztalta, hogy nem kell elsején gázsikat fizetni. És mikor egy szép napon, a páholyfolyosóról a nénike is beállított hozzá és a tőle megszokott illemmel elmondotta, hogy Reinhardt hívja, de nem tudja mit csináljon, Lázárnak ökölbe szorult a keze és felordított:

— Megállj te szép Max, majd megtanítalak én.

Másnap, hogy kissé lehiggadt az igazgató, nyugodtan bontotta fel a sürgönyt, amelyet kora reggel kézbesítettek lakására. A sürgönyben ez állt:

„Direktor úr!

Szerződtetem Önt Cyrano szerepére! Nem hiszem, hogy akadna még valaki Magán kívül, aki ezeket a sorokat érzéssel el tudná mondani:

Lázár vagyok a csókok lakomáján Reinhardt!“

Lázár első pillanatban azt hitte, hogy elájul. Második pillanatban vette a felöltőjét és indult a berlini gyors felé...

Az események ezután gyorsan követték egymást. Reinhardt elvitte az egész Király Színházat, úgy ahogy volt, zsöllyékkal, zártszékekkel együtt.

A Király Színház után a Trocadero-t vitte el, ami nem volt nehéz csomag, hiszen teljesen üres volt.

A Trocadero után a bérházakra és az üzletekre került a sor, végül teljesen kiürült a Király ucca.

Ha kedves olvasó véletlenül elhalasz az üres telkek mellett, állj meg egy pillanatra a körút melletti romoknál, vedd le a kalapodat és gondolj arra, hogy valaha itt egy színház állott, amely a kultúrát hirdette, de ettől a színházról egy lelketlen német üzletember megfosztotta a mi Budapestünket.

A SKARLÁT KÖPENY

IRTA MOLY TAMÁS

Vivian Dorliac világhírű láncosnő a nizzai Grand Hotel egyik szobájából elrabolja Bruggencote gróf. A művésznek csak egy repülőgép kajüljében tér magához s ekkor tudja meg, hogy ismeretlen emberek összeesküvést szöktettek ellene és a gróf éppen azért szöktette meg őt, hogy az összeesküvők terveit lehetetlenné tegye. A repülőgép Afrikában ér földet. Bruggencote Oktávián gróf nem árulja el Viviannak, hogy mik a tervei s csak arra kéri, hogy bizzon benne. Megérkezésük után tevehátra ülnek és veszélyes uton, a sívalagyon át Tuniszba mennek. Itt a gróf láncosnőkkel szórakoztatja Viviant s ekkor Leontine, a gróf egyik bizalmasa a zenészek között jelfedezi a gróf egyik ellenségét, Towers Petert, a „kancsall”. Towers szorongatott helyzetében öngyilkosságot mímél, de alkalmas pillanatban a halottnak hitt ember megtámadja a gróft. Leontine menti meg őket és Vivian a gróffal a kikötőbe menekül, ahol egy hajóra szállnak. A hajón meggyilkolva találták a kapitányt. Vivian nagyon idegesíti ez a komplikáció és inkább megveszi a hajót, csak hogy indulhassanak. A hajó el is indul s másnap reggel a gróf el akarja mondani, hogy tulajdonképpen ki ő, de Vivian nem engedí beszélni. A kínos jelenetnek On Löng, a kínai szakács vet véget, aki ebédelni hívja őket.

— Minden egyes tál ételle jóízű és jóleső meglepetés volt, kedves mesier — szölt hozzá Vivian, aki most nyugodt volt, jókedvű s mintha nem foglalkoztatná már semmi mindabból, ami eddig mint megdöbbentő meglepetés érte.

On Löng mélyen meghajolt a szép fiatal leány előtt.

— En lenni boldog, hogy nagyon csekély képesség, ami enyim, szelezni ölömet a legszebb hölgynek, kit láttam életemben.

És mosolygott; nem úgy, mint rendszeren; most meg lehetett látni rajta, hogy valóban mosolyog: ferdevágású, feketén csillogó szemével mosolygott.

— On Löng valóban mestere a főzésnek — mondotta elismerően a gróf.

A kínai újból meghajolt, de most már nem olyan szertartásosan, hódolattal teljesen.

Vivian Dorliac ólénken fordult a mosolygó sárga emberhez:

— Nagyon szeretnék valamit kérdezni, kedves On Löng, ha nem veszi rossz néven kíváncsiságomat.

— Legalázatosabb szolgálja nem venni semmit se rossz néven — fuvalázta a kínai édeskésen és hajlongott.

— Azt szeretném tudni, hogy mi volt az, amit nekünk tálalt, kedves mesier — kíváncsiskodott a fiatal hölgy.

— A legkitünőbb vendéglőben sem ettem ilyen kitünően; ott azonban tudtam, hogy mit eszem. Itt fogalmam sincsen róla, hogy miféle leves, főzelék, sült és tészta volt az, amit tálalt. Boszorkányos művészet ez!

On Löng kissé fölényesen mosolygott, amikor a legalázatosabban felelt erre a kérdésre.

— Lenni egészen mindegy, hogy mit e'készíteni — elmélkedett, — lenni egyetlen fődolog, hogy jól elkészíteni.

Levesbe tenni mindent, ami van jóízű, de maladni leves, főzeléket főzni, hogy legyen finom, amikor venni szájba, húst elkészíteni, hogy lenni puha, mint vaj, íze, ami esni jól... egészen lenni mindegy, hogy lenni miféle, mindég fődolog lenni, hogyan elkészíteni, lenni ez nagyon egyszerű.

A gróf megértően bólintott.

— Hallod-e, On Löng — mondotta, — ha már annyira éried a szakácsmesterséget, hogyan van az, hogy éveket töltesz el ezen a rozoga bárkán s pazarolod tudásodat ezekre a máskülföldönben derék fickókra, akik bizonyára nem értik meg a finomságokat, amiket eléjük tálalsz? Nem tudom, elég világosan fejeztem-e ki magamat — —

— Megélténi, glóf ül — szólt nyájasan a kínai; — nagyon jól megélténi. Lenni máll legelső helyeken, állni máll dúsgazag ül konyhájában. — Vállat vont. — Eleinte lenni minden nagy-szelű, eleinte lenni minden csupa la-gyogó dicsélet. De azután lenni megszokás, hogy On Löng tud tálalni finom ételeket. Nem szólni, ha minden nagy-szelű. Föltenni, hogy On Löng hiába igyekezni, föltenni, hogy amit csinálni, azt mondani lá, aki megenni akalni: Nem jó, nem szeletni, haszontalan kínai nem tudni semmit... lenni igaz, legjobb szakács sem mindig sikelőlni neki, amit szelet csinálni... de legjobb szakács szelet lenni nyugodtan, melt felismelni, hogy egészen lenni mindegy, kinek főzni: ha élténi, lenni jó, ha nem élténi, lenni nem baj — — és On Löng nem lenni olyan nagy szakács, hogy lenni éldemes lóla sokat beszélni. Köszönöm szépen, köszönöm szépen. Ha megengedni, én most menni lemosogatni, melt nincsen kukta, el-tünni hajóinas.

Meghajolt a hölgy előtt, meghajolt a skarlátköpenyes előtt is, arcán örökös mosolyával, már el is tűnt.

Bruggencote ránézett a fiatal leányra.

— Nos, mi a véleménye erről a tanításról, melyben a derék On Löng most részesített?

Vivian összevonta kissé szemöldökét, amikor fe'elt erre a kérdésre:

— Hát igen... ennek a furcsa kínainak igaza van... Egészen mindegy végül... talán jobb itt a bárkán... De azért mégsem mondotta meg, hogy mit ételett meg velünk.

— Leheiséges, hogy a főzte már nem ízlett volna nekünk annyira, ha tudjuk, hogy mit eszünk — szólt elgondolközva a gróf. — Titokzatos ember ez a kínai.

— Nem csupán a kínai! — szólt erre élesen Vivian.

— Tudom, minden idegen — fűzte hozzá csöndesen a gróf.

— És különösen ön — jelentette ki a fiatal leány s a hangjában csengett a támadás éle. — Már pedig szerény véleményem az, hogy bizonyos határon túl titokzatosnak lenni illetlenség!

Bruggencote erre nyájasan mondotta:

— Remélem, a hajón most nyugodtan megtehetjük utunkat célunk felé anélkül, hogy megzavarnának. Jöjjön, művésznő, menjünk a fődélzetre, a napvitorla alatt nyugodtan pihenhet. Kipihenhet most mindazt, amit eddig átélt, s erőt gyűjthet arra, ami ezután még történni fog.

— Még történni fog? — álmélkodott Vivian. — Hát még nem volt elég mindabból, ami eddig ért? Hiszen néhány nap, néhány óra alatt rám zúdult a valószínűtlen események egész zuhara!

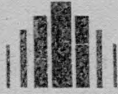
— Azt hiszem, annak jó, akivel történik valami — jegyezte meg csöndesen Bruggencote. — Szabad kérem — —

A fődélzetre mentek. A gróf gyöngéd gondoskodással helyezte el a fődélzet legvédettebb helyén a táncosnőt. Azután leült melléje és finom udvariassággal kezdte mondani:

— Most pedig, művésznő, mivel zavartalanul lehetem s azt hiszem, szívesen veszi, elmondom néhány szóval, ami velem és rejtelmes fölbukkanásommal összefügg.

Vivian rámosolygott kedvesen.

— El se képzeled — mondotta melegen, — hogy ez milyen nagyon érdekel s mennyire örülök neked!

PESTI HIRLAP

HETENKÉNT TELJES
ÉS RÉSZLETES

RÁDIÓMŰSOR
MELLÉKLET INGYEN

Bruggencote kissé meghajolt. Azután kinézett a messzeségbe, a végtelen tenger felületén végigkalandozott a lelke s már érezte, hogy mennyire nem fontos semmi ezen a világon. Nem akarta, hogy ez az érzés elhatalmasodjék rajta, ezért megint a hübájes leányra nézett, kinek arcán kiült leplezetlenül a kíváncsiság. Erre melege lett; szeme felragyogott, amikor kezdte mondani:

— Művész, bár tudom, hogy ez az egész dolog mennyire nem fontos és hiábavaló, mégis el fogom önnek mondani, hogy kicsoda Bruggencote Oktávián gróf. És ha ezzel nem fárasztom nagyon s kíváncsisága nem szállt el teljesen, el fogom mondani még mindazt, ami kétségtelenül faresa és példátlan esetünkkel összefügg.

Vivian elnevette magát.

— Azok közé tartozom — mondta, — akiket érdekel az, ami velük történik. Amióta ön felbukkant, Bruggencote Oktávián gróf, azóta, megmondom őszintén, bennem állandóan felgyülemlik egy csöndes harag. Ez a haragom ön ellen irányul. Tudja miért? Eddig egész fiatal életemet, a magam eszével és akaratával irányítottam, ahogyan tudtam. Ha el is értem azt egész fiatalon, hogy kimentem a divatból, ahogyan ön ezt igen érthetően megmagyarázta nekem, azért mégis csak én értem el mindazt a magam erejéből. De most megjelent félig-meddig hívatlanul, de tisztára váratlanul ön, s egész egyszerűen, kéretlenül, fölényesen, egy előttem ismeretlen terv szerint irányítja további sorsomat. Ezért haragszom önre. De persze, roppantul szeretném megtudni, hogy ki is az, akire haragszom? Azért szeretném, ha elmondaná mindazt, ami most már mi kettőnkre tartozik! Én mindenestre érdeklődéssel hallgatom.

— Nem tudom elképzelni, hogy bárkinek is nagyobb örömmel mondanám el életem történetét, mint önnek, művész, aki... nos, engedje meg, hogy megvalljam őszintén, aki életem egyetlen reménysége — tette hozzá a skarlátköpenyes halkan. — Haragszik reám... életemnek most már csak az

a nagy feladata van, hogy átváltoztassam ezt a komor érzését... barátságá. Többet nem merek remélni. Ezt meg fogja érteni, ha végighallgatta történetemet. Igérjem meg, hogy rövidre fogom? — Elmosolyodott. — Nem, nem ígérem meg s annál kedvesebb lesz a meglepetés.

— Semmi kifogásom ellene, hogyan és miképpen mondja el a történetét, kedves Bruggencote Oktávián gróf, csak arra kérem, hogy használja fel erre a célra utunkat a hajón, melyet, remélem, nem fog megzavarni semmi sem. Ha szerencsésen partra szálltunk, ki tudja, nem várnak-e reánk újabb kalandok, melyek, ha talán mást nem is, de minket mindenesetre közelről fognak érinteni s nem hagynak számunkra egy nyugodt pár percet...

— Ez szószerint így lesz! — jelentette ki a skarlátköpenyes. — Azért tehát már mondom is. Azt tudja, hogy a Bruggencote-család kétszáz esztendeje élt már ősi birtokán nyugodtan mindenfajta történelmi nagyjelentőségű viszonyok közepett is, amit háborúk, fölkelések, lázadások s meggyás hoztak magukkal?

— Nem, azt nem tudtam — vallotta meg szégyenkezve Vivian.

— Nos, ez az ősrégi család mindég nagy szerencsével, szívósan meg tudott küzdeni a legválságosabb viszonyokkal. Nagyszerűen megállotta helyét, amikor külső ellenség veszélyeztette földjeit, kastélyát s birtokán végighömpölygött a pusztítás. És éppoly nagyszerűen, talán még bámulatosabban tudott segíteni magán, amikor a családban támadt egy-egy ellensége az ősi birtoknak és óriási vagyonnak, amikor valamely családtag próbálta feldúlni, szétszórni, ostobán eltékozolni, amit évszázadok szorgalma, kitartása, okossága fölépített tehetségesen. A Bruggencote-nemzetség dúsgazdag volt, amikor kitört a világháború. Akkor mint fiatal vértiszt voltam harcban s akit csapattomban nem kíméltem, az csupán én voltam. Csodálatos módon sértetlenül kerültem ki a legvéresebb ütközetekből, a legválságosabb helyzetekből, amikor körülöttem rakásra hullott az em-

ber. Nem fogom háborús történetekkel úntatni, kedves művésznő, mert ami tanulságot ezek a mérhetetlen katasztrofák hoztak, azokat úgysem veszik tekintetbe sehol, azokra nem kíváncsi senki; ezeket a példátlanul drága okulásokat el hagyják veszni teljesen. Ilyen az ember s ezen segíteni nem lehet. Csak azt az egyet akarom megemlíteni, hogy mire a háborúból hazajertem, a kastély, a birtok, a vagyon, a család, minden elpusztult. Olyan alaposan elpusztult, mintha soha nem is létezett volna. Egyedül álltam, elhagyottan, magamra hagyva, tehetetlenül.

A gróf elhallgatott, kinézett a meszegebe, vállat vont.

Vivian figyelmesen hallgatta Bruggencote szavait, nem szólt egy árva szót sem és meg volt haiva a nagy szerencsétlenségtől, amely a gróftól érte, ámbar ez egytellen érzelme hangot sem hallatott, amikor történetének ezt a részét elmondotta.

A gróf pedig hallgatott. Vivian nem szólt semmit; várta csöndesen a folytatást.

A dúsgazdag koldus

Bruggencote Oktávián gróf végigsimított kezével homlokán; mosolyogva mondotta:

— Boecásson meg, de magam előtt láttam mindazt, ami fiatalkorommal, ifjúságommal, gondtalan, boldog életemmel összefüggött. Láttam a nagyszerű kastélyt, a nagyúri életet, és most kissé hatott reám, hogy ennyit, ennyit elvesztettem olyan alaposan, mintha a föld nyelte volna el s más hírmondója mindennek nem maradt, csak én. Talán meg lehet érteni kis felindulásoimat...

Vivian némán bólintott; kezét nyújtotta a grófnak szótlánul; ez megcsókolta áhítatosan.

— Láttam ezt a pusztulást, ezt a fökéletes rombadőlést; beláttam, ha egy óriás mesebeli erejével küzdök, akkor sem tudom újra fölépíteni, ami itt fönkrement. Ha ott maradok szülőföldemen, akkor nekem is tönkre kell mennem. Az volt az érzésem, hogy el

kell menekünnöm onnan a rengetegbe; csak úgy remélhetek valamit még számomra a jövőtől. Ez a rengeteg nekem London volt. Négymillió lakosa között majd csak akad számomra valami. Volt egy kevés pénzem. Szegényesen, szegényen utaztam oda, ahol azelőtt mint úr jártam. Most újra kezdem megismerni ezt a nagy-nagy várost. Másképpen lát mindent a gazdag ember s másképpen látja ugyanazt a szegény.

Vivian helyeslően bólintott és hátrólóan nézett rá a grófra.

— Nem tudom, kinek jobb: aki a ninestelenségből indul el, hogy szerezzen magának valamit — vetette fel a kérdést a gróf, — vagy annak, aki mint meglett ember veszíti el azt a nagy vagyont, melyben felnőtt s erre nekifogni, hogy visszaszerezze újra? Nem nagyon bíztam magamban, mert amikor számot vetettem azzal, hogy mit tudok, minek tudnám hasznát venni ebben a tervemben, meg kellett állapítanom őszintén, hogy én bizony nem tudok semmi olyat, amivel pénzt lehetne keresni. Pénzt? Az nem elég. Vagyonokat kell keresnem, hiszen azzal keltem útra, hogy visszahelyezem régi fényébe, birtokaiba, kastélyába a hajdan dúsgazdag s előkelő Bruggencote grófi családot. Igen, ez nagy feladat! Ha megengedi, rágyújtok szivaromra.

Mélyen belélekzette finom szivarja füstjét, azután csöndesen továbbmondotta:

— Nevetséges, hogy milyen kevés pénzem maradt, amikor fölismertem Londonban, hogy egy fantasztikus terv az, amely foglalkoztat; azért fantasztikus, mert nincsen semmi készségem a megvalósítására. Beláttam ezt, de a terv nem hagyott el, folyton motoszkált bennem, nem hagyott békén, nyugtalanított, de csak otromba, alaktalan terv maradt s nem láttam sehol egy csipetnyi hasznavehető részletet, nem tudtam rájönni arra, hogyan foghatnék hozzá józan módon. Elmondom azt is, hogy helyzetemet egészen reménytelennek ismertem fel. Beláttam, hogy számomra az élet már nem jelent semmit

(Folytatjuk)

Az utolsó előadás

A primadonna szobalánya bejön az öltözőbe és hazaviszi a művésznő holmiját.

A drámai színész hóna alá csapja azt a néhány könyvet, amit az öltözőasztal fiókjában tart és hazamegy.

A növendékek összeesomagolják púderdobozaikat és festékeiket és kis újságpapírsomaggal a kezükben lemennek a lépcsőn.

A direktor lezárja a szobáját és átadja a titkárnak a kulcsot. Azután még egyszer végigmegy a színpadon.

A dramaturg aktatáskájába rakja azokat a titkos színdarabokat, amiket még nem olvasott el és azokat, amiket nem is fog elolvasni és hazaviszi őket.

Az előadásnak vége, elmegy a közönség. Leeresztik a vasfüggőnyt. A színpadi felügyelő végigjár a tűzoltóinspekcióval a színpadon és a színházban. Mindenütt kioltják a villanyt, csak néhány vészlámpa marad égve.

A felügyelő is, a tűzoltók is hazamennek. Ők nem visznek haza semmit. Semmi emléket, sikerekről vagy bukásokról.

Csak egy inspekciós tűzoltó marad a szobájában. Lefekszik aludni. Lehajtja fejét a vészcsengők mellé és alszik őszig.

A portás bezárja a kaput. Leveszi a kalapját, visszaköszön a színháznak.

Vigh Miklós titkár mondta a Fővárosi Operettszínházban:

— Ha a színházaknak is nyitott te-tejük volna, egész nyáron lehetne játszani.

És Vigh Miklós elszomorodik. Ezzel szemben a méltóságos Komor bácsi a Vigaszínházban felvidul.

Csontos Gyula meséli utolsó este a társalgóban:

— Na most! Legszívesebben fölmennék Svédországba, hogy közről lássam, hogyan mentik meg *Nobileéket*.

Ehhez nincs elég pénzem. Azok, akik kevesebbet keresnek, jobban élnek. Nekik van elég pénzük nyaralásra: az ügyelőknek mindnek házuk van. Miért nincs nekem?

A legnehezebb a költözés *Mály Gerő*-nek. Az ő öltözője valóságos úriszoba. Sezlón van benne, elegáns sezlöntakaróval, íróasztal, szekrény, könyvekkel — ezt nehéz volna hazavinni az utolsó előadás után.

Ezt mondja *Mály Gerő*:

— Szezonban a színész félnapját az öltözőben tölti, tehát úgy kell berendezkednie, hogy fél életét itt éli...

A színészek életének ez a *másik* fele a nyáron sok jó színésznek bizonyára hiányozni fog.

Vannak sokan, akik nyáron is játszani fognak. Alkalmi fellépések, vidéki vendégszereplések! *Horváth Árpád*, a Nemzeti Színház rendezője stagionet alakít a Nemzeti tagjaiból és bejárja néhány magarendezté darabbal a nagyobb vidéki városokat. *Fedák* is sokat játszik vidéken. *Radó Mária* Szekszárdra megy, *Biller* Szegedre, *Törzs Jenő* Pécsre. *Huszár Puffly* is meglátogat egy-két vidéki várost. Bár talán *könnyebb* lenne, ha a városok látogatnák meg őt.

Rengeteg pénzbe kerül a nyári szünet a színházaknak. Rendesen fizetni kell a tagokat, minden elsején óriási kiadások vannak és nincs bevétel.

Ezzel szemben egyes színházaknál nincs külön ráfizetés.

Bezárni tehát *könnyű* volt, nyitni talán nehéz lesz. Beszélik, hogy egyik színház új direktorral, a másik új tulajdonossal nyit. Azt is mondják, hogy az egyik direktor új színházat nyit meg. Színházat bérel *Fedák Sári* is az *ősré*, *Hevesi Sándor* darabja számára.

Egy élkeseredett színész jegyezte meg:

— A színházak helyett a szerzőket kellene bezárni.

*

Másnap pedig, hogy a színház tagjai hazamentek, megjelennek a színház új alkalmazottai és megkezdődnek a nyári munkák. Kipróbálják a gépezeteket, a tűzoltókészülékeket, megjelennek a szerelők, rendbehozzák az elromlott vezetéseket, elvégzik azokat a javításokat és újításokat, amiket a költségvetés megenged, nagytakarítást tartanak, a szabók hozzáfognak a kosztümök kijavításához, szóval olyan forgalmas nyáron a színház, mintha előadás lenne: minden tíz lépésnyire látni egy vendéget.

*

Vannak a szezonzárásnak kabbalái,

Megnyugtató

Zátony Kálmán is beállt a lakáskeresők közé. Legutóbb Zuglóban nézett meg egy kis villát.

— Mondja kérem — kérdezte a házmestertől — csendes ez a ház?

— Kiveheti egész bátran nagyságos úr — volt a megnyugtató válasz — a régi lakót is fényes nappal gyilkolták meg és senkisémet hallotta.

A renitens közönség

Valamelyik este Feld Mátyás izgatottan futkosott ki a színházából minduntalan az uccára.

— Mi baj van Matyikám? — kérdezte érdeklődve az éppen arra sétáló Rátkai:

— Csuron víz vagyok már a rengeteg munkától — felelte Matyi elfuló hangon. — Képzeld, minden felvonás után új szabadjegyet kell kiadnom, mert a régiék mind megszöknek.

Modern festő

Iványi-Grünwald Béla most fejezte be egy színésznő portréját.

— Remekül sikerült, kedves mester — áradozott a művésznő. — Különösen örülök annak, hogy az are- és szájszínemet oly nagyszerűen eltalálta.

— Semmi az egész, kedves művésznő — mosolygott Iványi-Grünwald — valódi rúzzsal csináltam.

amelyekről azok a színészek, akik sokat játszottak vidéken, ma sem feledkeznek meg. A nők például megcsókolják a tűzoltót. A színészek megcsókolják a nőket. Az ügyelők kezet csókolnak a rendezőknek. A szerzők kezet csókolnak a direktoroknak. A direktorok fölött már csak egy hatalmasság van a színházakban: a primadonna. A direktorok tehát kénytelenek a primadonnának kezet csókolni.

*

A direktorok a műsorterven dolgoznak, a színészek nyaralnak, a dramaturgok darabot írnak, a kritikusok pedig jókat írnak a színházokról nyáron. Mi lenne, ha nálunk is, mint külföldön sok helyen szabadban tartanának előadásokat a színházak is, mint a mozik? Volna közönség!

(Ispán.)

— Gratulálók — szól Hegedüs Gyula egy ismerőséhez. — Örömmel hallom, hogy felesége, aki már az utolsó óráit élte, teljesen meggyógyult.

— Igen, kérem, megbízhatatlan nő volt egész életében.

~~~~~

Jegyzetek a színházról

Írta: Lakatos László

Mikből születnek néha darabok? Elmondhatlan véletlenekből. Sardou például egyszer egy párizsi színházban ült, ahol óriási sikerrel adták egy egyébként teljesen tartalmatlan, ponyvaízű kiállítási darabot. A darab egyik képében a háttérben elvonult Napoleon számos marsalljától követve. Csak egy pillanatig vonult át a színpadon, akkor is a háttérben és szó és szerep nélkül. Néma jelenet volt és a császári egy statisztá adta. De valahányszor a Napoleonnak maszkírozott statisztá átvonult a színpadon, az egész nézőtér fölkel, tapsolt és éljenzett.

— Ha Napoleon néma szerepben is ilyen sikert hoz, milyen sikere lesz még egy olyan darabnak, amelyben a császáré a főszerep — gondolta Sardou.

És a következő szezonban színrekerült a „Szókimondó asszonyság”.

A GÉPSZINHÁZ

Irla:
Színi Gyula

Előre kell bocsátanom, hogy az alább következő fantazmagóriát egy amerikai színházi ujságban olvastam. Hozzá kell szoknunk, hogy az óceánon túl más agyvelővel gondolkodnak, mint nálunk.

Az az amerikai fantaszta, akiről itt szó lesz, azt jósolja, hogy a jövő — a gépszínházé. A gépszínház szerinte nem lesz se a mai színház, se a mai mozi, hanem a kettő keverékéből fog kialakulni. Az amerikai jós — vagy talán inkább haljós — azt jövendőli, hogy az a színész, aki közvetlenül kerül kapcsolatba a közönséggel, ma-holnap olyan ritkaság lesz, mint az autó mai korában — a ló.

Amerika lesz a jóslat szerint az egész világ színházi centruma. Magához fog szívni minden tehetséges szerzőt, színészt, rendezőt és egyéb színházi embert. Előadások csak az amerikai stúdiókban lesznek, ahol filmező, hangfelvevő és egyéb ravasz gépek fogják az egyetlen, de a maga nemében tökéletes előadást megrögzíteni, megörökíteni. És Amerika fogja szolgáltatni az egész világ számára a színházi előadásokat, mint ahogy ma a filmtekereseket küldi szét a nagyvilágba. A „nemzeti színjátszás”-nak pedig, sajnos — teszi hozzá a merészszerző amerikai — örökre vége lesz.

Vegyünk lélekzetet... sok is egyszerűre, ha az ember ilyen szörnyű dolgokat hall.

Ha ez a képtelen amerikai fantazmagória mégis gondolkodóba ejti az embert, mi ennek az oka? Nyilván az, hogy a mai életben egy csomó oly jelenséget látunk, amely mintegy előre vetíti rémes árnyékát annak a gépvilágnak, amelyet az amerikai megjósol.

Mindenekelőtt itt van a színházak válsága egész Európában, amely válság csak természetes kísérője az általános gazdasági világválságnak, a nagy háború következményének. Mozik válságáról ellenben nem hallunk, vagy ha ilyen is van, ez csak lokális jelentőségű. A jelenlegi helyzet határozottan a moziknak kedvez és talán ez a fő oka annak, hogy a „business” embere, az amerikai agyvelő a mai színházzal már mint valami halott dologgal számol.

A színház mai üzeme csakugyan nem gazdaságos, ha összehasonlítjuk a filmüzemmel. Minden filmtekeres egy színházi társulatot pótol. A színházi társulat emberekből áll, akiknek testi jólétéről kell gondoskodni, a filmtekeres ellenben nem kíván enni, csak a bérleti díjat kell érte fizetni.

Az amerikai tehát ezen a gazdasági csapáson — amely igazi „csapás” — elindulva, oda lyukad ki, hogy az emberi erőt még a színházban is a jövőben a gép fogja pótolni, amely olcsóbb, gazdaságosabb és az amerikában levő hatalmas tőkéknek nagyobb játszótérrel enged, mint a mai elaprózódó színházi üzem.

Az amerikai fantaszta okoskodásához még az is hozzátartozik, hogy szerinte az egész kérdés immár csak technikai, tehát végeredményben pénzkérdés.

Ne felejtjük el, hogy Amerikában él az az Edison, aki a világ képét csakugyan egészen megváltoztatta. Gondoljuk magunkat vissza abba a világba, amely se a gramofont, se a kinematográfot, se az Edison-féle villanykörteket nem ismerte: akkor látjuk csak, hogy a west-orangepi varázsló valóban erős kézzel nyúlt bele az emberi életbe és hatása is talán maradóbb lesz, mint például a világháborúé.

Amerikában tehát joggal várják a jövő Edisonját vagy Edisonjait, akik az egész emberi életet az embernél pontosabb, megbízhatóbb, gazdaságosabb gép alapján fogják átalakítani.

Nagyon érdekes, tanulságos dolgok ezek. Az egész világ gazdasága fuldoklik a folyton gazdagodó Amerika aranyhegyével szemben. És éppígy fuldoklik a jó, régi, európai individualizmus is az amerikai gépvilággal szemben.

Mi vén európaiak még mindig hiszünk abban, hogy az egyéni művészetet a maga változatosságával, közvetlen hatásával, ezerféle lehetőségével együtt nem pótolhatja semmiféle gép. Fiúnk, az ifjú és pajzán Amerika kineveti ósdi elfogultságunkat és oly gépeken törli a fejét, amelyek felülmúlják és megsemmisítik — az embert.

No de... *aztán* mi lesz?

Magyar novellából osztrák színdarab

Régi szokás most már külföldön, legyen az akár Németország, Ausztria vagy Párizs, avagy a messze tengerentúli: Amerika, hogy a szezon uralkodó eseménye, a színházévad legjelentősebb darabja mindig magyar. Ilyenkor, nyár elején, mikor a színpadra ugyan már nagy sötétség borul, de annál lázasabban folyik a munka a párnázott ajtójú igazgatói szobák mélyén, előkészítve a jövő szezont; külföldön mindenfelől Magyarország felé kutatnak az igazgató urak és a primadonnák szeméi, hogy itt találják meg, innen vigyék el a tél nagy sikerét.

Nagy buzgalommal ugyancsak alig egy-két hete indult meg a kutatás, a *Déliab* máris egy igen érdekes bécsi eseményről számolhat be. Nem kisebb dologról van szó ugyanis, minthogy *Gizella Werbezirk*, a híres bécsi primadonna, akiről kevesen tudják, hogy magyar származású, most háziszerezőivel: *Friedmann* és *Eisler* urakkal

egy magyar novellából irat magának

színdarabot.

A *Déliab* bécsi munkatársa *Gizella Werbezirk* legújabb darabjával kapcsolatban magához a művésznőhöz fordult kérdéssel és megkértük őt arra, hogy árulja el, melyik magyar novella az, amely annyira megtetszett neki, hogy darabot irat belőle.

Gizella Werbezirk a következőket mondotta:

— Nagyon szívesen teszek eleget a *Déliab* kérésének és íme, elárulom, hogy

a novella néhány hónappal ezelőtt a Pesti Hirlapban jelent meg és szerzője Forró Pál.

Magyar ismerőseim hívták fel rá a figyelmemet és mikor elolvastam, magam is alkalmasnak találtam arra, hogy színdarab készüljön belőle. Rendes „háziszerezőim” érintkezésbe is léptek a magyar szerzővel, meg is kötötték a megállapodást és én remélem, hogy a jövő szezonban igen nagy sikere lesz a magyar darabnak.

Az igen mulatságos kis novella,

amelynek *Rotschild leánya* a címe, egy házasságközvetítőnőről szól, akinek bizony igen rosszul megy a boltja. Már csak

az segítené rajta, ha a *Rotschild* lányát ő adhatná férjhez.

Mit tesz Isten, alighogy ezt elsóhajtotta, nyílik az ajtó és megjelenik a *Rotschild leánya*. A nagy pénzfejedelem egyetlen eseménye ugyanis összevesztett a papával, mert az nem engedte meg, hogy feleségül menjen egy igen tehetséges, de annál szegényebb zeneszerzőhöz. *Rotschild leánya* erre elhatározza, hogy megy egy házasságközvetítőhöz és bosszúból elveteti magát a legelső nímanggal. A „nímang” is megjelenik egy B-listás könyvelő személyében, akin már csak egy jó partí segíthet. A házasságközvetítő persze boldog és most mulatságosnál mulatságosabb mókák következnek. Az eljegyzési hír megjelenik a lapokban, a B-listás könyvelő percek alatt vagyont szerez, hogyisne, hiszen nemsokára a nagy *Rotschild* veje lesz. A pénzfejedelem elájul a készülő családi esemény hallatára, de aztán két rossz közül mégis a szimpátikusabbat választja: megbocsát lányának — és a zeneszerzőnek. A B-listás könyvelő, aki már autót vesz —

mit tehet egyebet, — elveszi feleségül halából a házasságközvetítőnőt,

akinek mindezt köszönheti.

Dióhéjban ez a meséje a *Rotschild leányának*. A darab még nem készült el, a szereposztás sincs még meg, csak annyi bizonyos, hogy a házasságközvetítőnőt én fogom játszani.

Ennyit mondott *Gizella Werbezirk Rotschild leányáról* és nem érdektelen az sem, hogy

a „híres” novella nemsokára filmalakban is a publikum elé kerül.

Mihály István ugyanis filmre viszi a furfangos házasságközvetítőnőt, a szerelmes *Rotschild-leány* és a B-listás könyvelő mulatságos történetét.

Karrierék statisztája voltam

Furcsa érzés nevet olvasni, neveket hallani, neveket, amelyek viselőjük valamelyes kiváló tulajdonságánál fogva átmentek a köztudatba és amely nevek viselőit még abból a korból ismerjük, amikor a hír és dicsőség még nem kapta szárnyaira. Ujságíró-embernél nem ritka dolog, hogy ott áll a karrierék bölcsőjénél, talán ringatja is kicsit azt a bölcsőt, azután még körül sem nézett és a kisedet túlnőtt azokon, akiket akkor irigykedve bámult. Jó néhány ilyen karrier elindításánál, nekilendülésénél voltam statisztá, szeretnék ezekből néhányat csokorra kötve bemutatni kedves megemlékezésül a történetek szereplői számára és biztatásul azoknak, akik még a bölcsőkben pihennek...

*

Farkas Mancinak hívták, magas fekete lány volt és egy napon így szólt hozzám:

— Egy barátnőm vizsgázik jövő héten a Színészegyesület iskolájának vizsgaelőadásán. A „Pillangó kisasszony” prologusát szavalja tehetségesen, gyere nézd meg és írd róla pár sort.

Elmentem. A kisasszony tényleg tehetségesen szavalta a prologust. Sikere volt. És a Komédia című akkori színházi lap 1919 május 1-i számában, amikor a vizsgaelőadásról beszámoltam, ezzel végeztem a kritikát:

„A prologust Titkos Ica szavalta sok tehetséggel és nagy sikerrel.”

Voilà.

*

Az összeomlás sodorta éléről a filmfelvevőgépre. Statisztá lett az akkor nekilendült magyar filmgyártásnál. Láttam a volt huszárfőhadnagyot szerényen kopogtatni a Röck Szilárd uccai filmszínészosztó ajtaján. Első „szereplése” azt hiszem a „Tilos a csék” című filmmel volt. Azután lement egy filmtársasággal Balatonfüredre. Stein József volt a rendező és a „Csöppség” című film külső felvételeit készítették. Statisztált. A „Jön a rozson át”-ban már szerepe volt. Meggratuláltam. Boldogan fogadta. Ugy érezte, hogy eljutott karrierje csúspontjához. Nemsokára azután feleségül vette az egyik legkiválóbb magyar moziszínésznőt. Ma Németország egyik legismertebb

rendezője és ki tudja, Berlinton Hollywoodig olyan kicsi az út!

Bolváry Géza.

*

Józsefvárosi kislány. Egy évvel ez előtt még az arénaúti kerti iskolába járt. Azután a Belvárosi Színházban énekelt sanzonokat és játszott egyfelvonásosokban. Én csináltam vele élete első intervjúját, amely egyúttal az én első intervjúm is volt. Nagyon elfogódottak és félszegek voltunk mind a ketten. Az egész beszélgetés alatt alig szólt két szót. Kiskutyájával játszott állandóan. Mamája biztatta:

— Ne félj, beszélj kislányom...

Majdnem hogy azt nem mondta:

— Ez a bácsi nem harapja meg a jó kislányokat.

Azóta...

Ilosvay Rózsi.

*

Tassy Mária, ez a kivételes tehetségű színésznő, aki a Vigaszínház tagja ma, egy egyfelvonásosban debütált. „Piros rózsá” volt a darab címe és az Intim kabaréban játszották. Én akkor nem voltam Pesten, az ötödik előadást láttam csak és nagyon tetszett az a fiatal színésznő, akit akkor Kaczur Mária néven hirdetett a színlap.

*

A Nagy Nő. A híres. Sőt, hirhedi. Akiről mindennap írtak valamit a lapok. Akinék minden szabad volt. Aki számtalan botránynak volt a hősnője. Akit egész Budapest csak a becenevén ismert. Akiről úgy beszélünk idegeneknek, mint a Parlament épületéről, vagy a királyi palotáról. Nevezetesség volt. És a varrólányok, házmesterlányok álma. Minden fiatalember hencegett azzal, ha egyszer beszélt vele.

Ma asszony. Békésen és boldogan él az urával. Más a hangja, más a modora, más az életfelfogása. Szerény. Beosztja, amit kosztipénzre kap. Megtanulta ismerni, mi a pénz. Házias asszony. Hű feleség. Nemsokára talán meglátjuk, amint gyerekkocsit tol majd az Andrássy úton.

Azt hiszem Becker Béby csinálta a legigazibb karriert!

Tyrnauer István.

LAJOS BÁCSI

Tréfa, írta; Liptai Imre.

Szereplők: { A férj
A feleség
Lajos bácsi

Az előadás joga magyarországi és európai színházak részére dr. Marton Sándor színházi ügynökségéé,
(Budapest, IV. ker., Bécsi ucca 1 sz.)

BEVEZETŐ

Lajos bácsi a kedves öreg lomha alak, a menekült, a kényelmet és jó kiszolgálást igénylő vidéki rokon, a szegény menekült a főszereplője ennek a kis vígjátéknak. Befészkel magát a pesti házaspár otthonába, kényezteti, sajnáztatja, eteti magát mindenféle féle jókkal; megmérgezi, tönkre teszi a házaspár életét, elrabolja a nyugalmaikat, míg a végén aztán kiderül, hogy nem is rokon, nem is menekült és kilöki a meleg fészekből.

Lajos bácsi figuráját bölcs önzés — kiméretlen kényelemszeretet, — minden helyzetben fölényesen érvényesülő parazita volta jellemzi. Úgy beleéli magát a sajnálatra és támogatásra szoruló menekült sorsába, hogy szinte maga is elhiszi már kedves, immoralitással vállalt szerepét. — Így kell kezdeni, hogy annál frappánsabban jöjjön ki a leleplezés által előállott új helyzet. Neki kell legjobban csodálkoznia azon, hogy nem azonos azzal a szegény üldözöttel, akinek hónapokon át kiadta magát. — Sok játékos lehetőség és színészi bravúrkodásra ad alkalmat a szerepe.

A férj őszintén felháborodó természet, akit nem tud félrevezetni Lajos bácsi mesterkedése, míg a feleség egy ügynevezett jótéltő, akit mélységesen meghat és kiuzsoráz Lajos bácsi az üldözöttségének meséjével.

A játék tempója gyors és erősen hangsúlyozott. A fordultnak robbannia kell. Lajos bácsi visszavonulásának viszont nem szabad tragikusan hatni, sőt, az utolsó mondatban éreztetni kell, hogy Lajos bácsit nem kell félteni, megtalálja ő nemsokára a szükséges új házaspárt, akiknél befészkelje magát.

A díszlet polgári egyszerűséggel rendezett szoba. Csak a legszükségesebb dolgok szerepeljenek a színen. Lajos bácsi ágya mindenestre a szoba közepén álljon.

(Történik egy pesti házaspár lakásán reggel. Jobbra ajtó, balra ablak, középen díván, melyen Lajos bácsi egy színes paplan alatt jóízűen alszik, arccal a közönség felé. Az ablakon besüt a nap Lajos bácsira. Balra asztal székekkel. Jobbra mosdó.)

(Amikor a függöny szétválik, Lajos bácsi javában horkol. Az óra kilencet üt, Lajos bácsi zavartalanul hortyog, jutyül, alszik. Egy-két pillanatra mulva lábujjhegyen bejön az asszony és a dívánhoz megy, figyel. Utána jön a férj és hallgatózik.)

Az asszony (meghatottan és gyöngéden): Alszik... Még alszik.

A férj (nincs elragadtatva): Hortyog!

Az asszony: Lajos bácsi?! Dehogy fiaeskám. Csak mélyen lélezkik.

A férj: Ezt nevezed te lélekezésnek?!... Nyávog, hörög, prüszköl, fűrészel, üvölt és a fogait is csikorgatja...

Az asszony: Halkabban beszélj, fiam, még felköltöd Lajos bácsit.

A férj: Felköltöm?!... (Hangosan): Felköltöm?!... Hát lehet őt felkölteni? Kilenc óra elmúlt és hallgatsz csak... Ha ágyúkat sütnének el az ablakunk alatt, akkor sem ébredne fel. Nézd, most feldöntök egy széket... (Megteszi.)... ledobok egy tálcát a földre és rácsapok egy üvegpoharat... (Megteszi.) Hát fölébred? Meg se moccan. Most már gurgulázik is álmában...

Az asszony (*összeszedi a cserepeket*): Olyan édesen alszik, mint egy gyerek.

A férj (*dühösen*): De mint egy ember-evő gyereke.

Az asszony (*meghatottan*): Csámcsog... Hallod, hogy csámcsog... Bizonyosan eszik álmában. (*Halkan nevet.*)

A férj (*ordít*): Még álmában is eszik?... Tegnap vacsorára megevett két tányér tüdőtáska-levest, három karmonádlit és kétszer vett a túrós-palacsintából a öt darab. És még álmában is eszik?!...

Az asszony: Pszi!... Hadd aludni szegény Lajos bácsit.

A férj (*leül*): „Szegény Lajos bácsi?“... (*Ordít*): Ez nem szegény Lajos bácsi. Ez egy vén bitang!... Feljön hozzánk a Dunántúlról, mint menekült. (*Utánozza*): „Csak egy-két napra“ és még ma is itt van és még jövő hónapban is itt lesz és többé már nem is fogunk tőle megszabadulni. Meglásd, itt lesz még karácsonykor is, husvétkor is, pünkösdkor is. Mert ő menekült. Már egy hónapja van itt ezen a címen és még egy év múlva is itt lesz. Mi már régen kinn fogunk pihenni virágoshant alatt, de Lajos bácsi még mindig itt lesz mint menekült. Kérdezd, mi elől menekült? Azon a vidéken, ahonnan jött, még a háborúról se tudtak... Az Isten háta mögött...

Az asszony: Csitt!... Hallgass csak... Azt hiszem fölébredt... (*Figyelik.*)

A férj (*egy pillanat múlva*): Akkor te nem ismered Lajos bácsit. Pedig a te rokonod. Majd éppen ő ébred fel. Neki a hasára süthet a nap, neki klopfolhatnak, neki harangozhatnak, ő tovább szuszog, krityeg, krátyog, sipít, csámcsog, hortyog, mintha csak ringatnák.

Az asszony: Meg kell hagyni, hogy hála Istennek vasidegei vannak.

A férj (*az asztalra csap*): Nekem vannak vasidegeim, hogy ezt még tűröm. Idejön ez a... ez a menekült és még csak eszébe sem jut hazamenekülni. Már hússzor kijelentettem, már hússzor bejelentettem a

rendőrségné, a lizthivatalban... már elköltöttem kéthavi fizetésemet előre, már adósságba vertem magam miatta és még mindig itt van.

Az asszony (*leül. Csendesen*): És ami a legrosszabb, azóta nem lehet takarítani sem rendesen. Az ablakokat nem lehet lemosatni, mert folyton itthon ül...

A férj (*dühösen*): Mit suttoysz? Ettől trombitálhatsz is...

Az asszony: Az ágyneműt nem lehet kihordatni, mert későn kel fel. A bútoron ujjnyi vastagon ül a por és tegnap már egy svábbogarat is ta'áltunk ebben a szobában.

A férj: Na tessék! És te még lebeszélz róla, ha ki akarom dobni.

Az asszony: Isten ments! Lajos bácsit?!... Gondold meg, hogy szegénynek nincs senkije... (*Jelentősen*): És tudod... ha, Isten ne adja és behúnyja a szemét...

A férj: Ha behúnyja a szemét... Én már ismerem azt, ha behúnyja a szemét. (*Odamutat.*) Hallgasd csak, mit csinál, ha behúnyja a szemét... És mi az, hogy Isten ne adja? Csak adja! Miért ne adja? Csak minél hamarabb adja. Éppen elég pénzembe volt már, hogy esedékesnek tartsam azt a kis örökséget.

Az asszony: Hogy beszélhetsz így? Hogy lehetsz ilyen szívtelen? Egy ilyen szegény öregember, akinek megvannak számlálva a napjai...

A férj: Számlálva? Amikor nála „egy-két nap“ egy hónapig tart. Ha így vannak megszámlálva a napjai; akkor az, aki megszámlálta, nem tudott számolni.

Lajos bácsi (*most egy hangosabbat horkant és csámcsogni kezd*).

Az asszony: Csitt!... Most már csakugyan fölébredt... Kérlek, egy szót se, légy hozzá nagyon barátságos...

A férj (*halkabban*): Legjobban szeretném nyakon ütni.

Lajos bácsi (*egy nagyot ásít és hirtelen kinyitja a szemét*).

A férj és az asszony (*egyszerre becéző dudolással*): Jó reggelt... Jó reggelt, Lajos bácsi!

Lajos bácsi (felkönyököl): Hm!... Egy kicsit elaludtam!

A férj: Egy kicsit.

Lajos bácsi (mint aki végképp fölbred és fölismeri a környezetét. Vidáman, pajkosan nevet): Ha-ha-ha... Jó reggelt gyerekek!... (Felül a dívánon és mind a hárman egymást becézve, nevetnek.)

Az asszony: Hamar a papucsot, hogy meg ne fázzon... (Fejladja.) Na nézd csak, már megint le se vetette a ruháját Lajos bácsi...

Lajos bácsi (ásít): Ah... egy szegény menekült... Így is jó nekem... Az ember semmit se tudhat...

A férj: Persze, hogy mikor kell tovább menekülni...

Az asszony (rászól): Tóni!... (Mind a hárman nevetnek.)

A férj: Hogy tetszett aludni... Hogy tetszett csucsukálni?...

Lajos bácsi (dörmög): Na!... Szo, szo... Tudod fiám, már az én koromban... Még hallottam, amikor tizenegy órát ütött.

A férj (éneklő hangon): Tegnap... De most már mingyárt tizenegy óra lesz másnap...

Lajos bácsi (nevet): Ha-ha-ha-ha... Ne mondd!

Az asszony (becézőn): Úgy bizony... Nemsokára delectscke lesz... Most hamar, ott a friss vizecske, itt a tiszta cipőcske, öltözni, öltözni...

Lajos bácsi (mint egy gyerek): Hát a szivarocskák?

A férj (a feleségéhez, miközben szivart hoz elő): Úgy bizony. Nem tudod, hogyha Lajos bácsi kinyitja a szemét, első a szivarocska?!... (Dühösen): Ne!... (De mingyárt nevetve): Tessék, Lajos bácsi!... (Tüzet ad.)

Lajos bácsi (rágyújt, falja a füstöt): Úgy bizony, bizony, bizony, bizony...

Az asszony: Így la!... És most szaladok, föltétem a teavizet... Addig Lajos bácsi szépen mosdani fog. Igen?...

Lajos bácsi (eszi a füstöt): Úgy bizony, bizony, bizony, bizony. (Megérti.) Erigy csak lányom, egyszeribe

kész leszek én... (Miután elment az asszony.) Aranyos jószág ez... nincsen párja... Úgy bizony, bizony, bizony, bizony. (A három utolsó bizony-t mindig gyorsan mondja.) Ez még a gondolatát is kitalálja Lajos bácsinak. (Fölkel, nyújtózkodik.) Ma szerda van?

A férj: Dehogy Lajos bácsi. Az a mult héten volt, ma már hétfő van.

Lajos bácsi (mintha meg volna lepve): Tyű azt a kukoricáját!... Már hétfő?... (Elneveti magát.) Látod, ilyen az öregember... Különben én, mióta nálatok vagyok, igazán, azt sem tudom hányadika van, meg hétfő-e vagy szerda... (Leteszi a szivart.)

A férj (segít neki mellényét levetni): Bizony, múlik az idő...

Lajos bácsi (feltűri az inge ujjait): Úgy bizony, bizony, bizony, bizony a kukoricáját...

A férj (elteszi a mellényt): Nem zavarom az öltözködésben, Lajos bácsi?

Lajos bácsi (a mosdónál): Engem?!... Nem csinállok én olyan hókuszpókuszt... Csak úgy mint odahaza Csömördökön... (Vizet vesz a szájába, gargalizál.) Hanem tudod: aludni!... nagyszerűen lehet nálatok.

A férj (ingerkedve): Miért? Enni nem?...

Lajos bácsi (most nem tud a víztől beszélni, csak elragadtatással nyög, bólint, és az orrán keresztül hangokkal felel, majd kiköpi a vizet és kifejezi magát): Nagyszerű! (Elragadtatással nevet.) Ha-ha-ha-ha, bizony, bizony... Nincsen párja a feleségednek!... (Vizet vesz a szájába, a két tenyerébe fröcskölí és most már nekiesik az arcának.) Hát otthonról mi hír Tóni?... (Prüszkölve nagy zajjal mosdik.)

A férj (törülközöt készít, mellette áll. Erélyesen): Semmi! Mi volna? Rend van! Nyugalom van! Békesség van!

Lajos bácsi (ránéz): Ne mondd!

A férj: Olvassa csak el a lapokat... (Mintha politizálna.) Nem úgy van az, kérem... egyszer rendnek kell lenni az országban... Itt vannak

a lapok. *(Mutatja.)* Nincs már semmi baj...

Lajos bácsi *(egy kis vizet prüszköl a férjre nevében):* Ha-ha-ha. Nem hiszek én azoknak egy betűt se... Én bele se nézek. Nekem írhatnak, amit akarnak... *(Törülködik.)* Itt nálatok békesség van, az a fő... *(Fésülködik.)* Boldoguli feleségemnek — tudod a feleséged édesanyjának volt az unokatestvére — az okos asszony volt, annak volt egy mondása. Az mindig azt mondta: „Lajos, Lajos egyszer hopp, más-kor kopp“... Hát ez így is van, fiam.

A férj *(rámered):* Mit jelent ez Lajos bácsi?

Lajos bácsi: Nem érted? *(A mellényét veszi.)* Hát azt például, hogy mi már eleget „hoppoltunk“, most... *(az asztalon kopog hármat)* kop-kop-kop. Hála Istennek csakhogy ennyire vagyunk.

A férj *(meredten nézi):* Mennyire?

Lajos bácsi: Úgy bizony... *(Fölveszi a cipőjét. Ismét szivarozik.)* Meghiszem azt!... Tyű a kukoricáját! Vizes lett ez a szivar.. Hm, hm!... Ejnye, de kár...

A férj *(dühösen másik szivart hoz):* Tessék.

Lajos bácsi: Nem. Már ezt majd csak a reggeli után... *(Elteszi.)* Bizony az okos asszony volt... *(A régi szivart szívja.)*

A férj: A Mariska nagynénjének a...

Lajos bácsi: Dehogy. Mit beszélsz nagynénje... — Nini, egész jó ez a szivar... *(Folytatja):* nem a nagynénjének... hiszen az még a kilencszáznegybe kiment Amerikába, hanem az édesanyjának az unokatestvére...

A férj *(eszébe jut):* Persze. Tudom. A Lajos bácsi felesége...

Lajos bácsi: Az hát... Az az én feleségem volt. Úgy bizony, bizony, bizony, bizony...

A férj: Az én Mariskám nagyon sokat mesélt róla...

Lajos bácsi: Hiszen nem is ismerte. Olyan kicsi lehetett még akkor.

A férj: Dehogyan nem ismerte. Arc-

képünk is van róla... Itt van az albumba... *(Keresi az albumot.)* Hol is van csak?

Az asszony *(hozza a reggelit):* Itt a teácska... Egy kis kenyeret is pirítottam úgy, ahogy szereti.

Lajos bácsi *(kéjesen nyöszörög):* Ahál!

Az asszony: Friss vaj is van.

Lajos bácsi: Tyű a kukoricáját. *(Már keni és eszi is. Tele szájjal.)* Tojás?

A férj *(miközben keresgél):* Tojás!... *(A feleségéhez dühösen):* Te ma mindent elfelejtesz, a szivarocskát, a tojásocskát...

Az asszony *(szelíden):* Már csinálják... Mit keresel, fiam...?

A férj: Az albuot. *(Megtalálja egy kis asztalon.)* Ahá itt van!

Az asszony: Hozom a tojást... *(Kimegy.)*

A férj: Az albumot. *(Megtalálja egy kis viszi és az asztalra teszi):* Hát, hogy az ördögbe ne ismertük volna, Lajos bácsi, a szegény megboldogultat. Nézze csak... *(Kinyitja az albumot.)*

Lajos bácsi *(miután megkóstolta a teát):* Hát a rum?! Rum!

A férj *(ránéz):* Rum?... Persze!... Micsoda kávéház, mindent úgy kell külön kérni... *(kiszól):* Rumot!... Rumot Lajos bácsinak, bal egy a tükkörablakba.

Lajos bácsi *(nézegeti az albumot. Dör-mög):* Úgy bizony, bizony, bizony, bizony...! *(Egy képnél nevetni kezd.)* Nahát a kukoricáját!...

Az asszony *(hozza a rumot és a tojást):*

A férj: Itt a rumocska, meg a tojásocska...

Lajos bácsi *(rácsap az albumra):* Hát nézd már! Mi is az a divat! Micsoda figura... *(Szívből kacag.)* Ez hátulról van áldott állapotban!... *(Észreveszi a tévedést.)* Ja, hisz ez egy tournur!... *(Fuldokló kacagással.)* Ugyan ki ez a maskara?

(A férj, Az asszony egyszerre az albumba néznek, majd elképedve egymásra.)

Lajos bácsi *(tele szájjal nevet):* Hát nem olyan, mint egy madárijesztő?

- A kukoricáját!... (A tojás után nyúl, hogy feltörje.)
- A férj (hirtelen, mint aki rajta csipett valakit): Igen?... Halt! A kukoricáját!... (Kikapja a tojást Lajos bácsi kezéből és félre állítja.) Várjunk csak azzal a tojással... (Szigorúan): Lajos!... Hogy ki ez a madárijesztő?
- A férj, Az asszony (egymásra bámulnak és elképedve mondják): Nem ismeri!... (Lajos bácsihoz): Hisz ez a maga felesége! A megboldogult Juli néni!...
- Lajos bácsi: Juli néni?!... (Föltesz egy szemüveget és belenéz az albumba, azután elteszi a szemüveget.) Az lehet... bizony, bizony, bizony... Csak nem a feleségem. Az én feleségemet Bibiánának hívták...
- A férj (rámered): Bibi... Bibiána?!...
- Az asszony: Bibiána!
- A férj (a feleségéhez, egy gondolatától remegve): Te!... Ez a Lajos... ez a bácsi... ez a Lajos bácsi... (Hirtelen Lajos bácsihoz): Most hamar mondja meg micsoda Lajos maga bácsi?
- Lajos bácsi: Micsoda Lajos?... (Csodálkozva.) Hát Kelemen Lajos!
- A férj: Nyugalomba vonult közjegyző!
- Lajos bácsi (szelíd csodálkozással): Közjegyző?... Ugyan már gyerekek a kukoricáját!...
- Az asszony: Nem?... hát akkor... micsoda?
- Lajos bácsi (szerényen): Iktató!... A zalaberényi iktató!...
- A férj (össze csapja a kezét): Iktató!...
- Az asszony (lehanyatlik egy székbe és mélán énekel): Kéktó... iktató!...
- A férj (a feleségéhez): És még hogyan adja az Isten, hogy lehúnyja a szemét?!... (Lajos bácsihoz): Egy hónap óta nálunk menekülni... Egy hónapja eszi itt a drága kosztot...
- Az asszony: Egy hónapja nem lehet takarítani!...
- A férj (az ég felé): Csak azért, mert véletlenül ő is Kelemen!... (Gyorsan Lajos bácsihoz): Fogja... fogja ezt a tojást és menjen! Meneküljön a kukoricáját!... Hiszen még csak nem is rokonunk...
- Az asszony (sírva): Lajos bácsi, az közjegyző Kelemen...
- Lajos bácsi: Hát micsoda ucca ez, ahol ti laktok? (Egy kis papírost nézeget.)
- A férj (ordít): Rottenbiller ucca...
- Lajos bácsi: Ja?!... Bizony, bizony, bizony, bizony... Boesánat!... (Vállat von.) Tévedtem!... (Fogja a tojást és kifelé megy. Az ajtónál megáll): Látjátok... tudom én, hogy nem kell mingyárt vendégségbe levelközni. (Kimegy.)
- A férj, Az asszony (egy-egy székbe roskadnak és egymásra nézve mondják): Iktató!...
- (Néhány pillanat múlva.)
- Lajos bácsi (széles mosollyal visszacsompolgog. Kezében a feltört tojást tartja): Gyerekek!... Elfelejtették Lajos bácsinak a sót!... (Mutatja a tojást.)
- A férj, Az asszony (tehetetlenül néznek az égre): A sót!...
- Lajos bácsi (megsózza a tojást és szűr-csölve, kifelé megy és vállat von): Tévedtem!...
- (Függöny.)

A kamat

A népszerű színész megnősül és egy borzasztóan csúnya nőt vesz el feleségül.

Egyszer sétálnak az uccán a feleségével s míg a hölgy hátramarad egyik kirakatnál, találkozik a barátjával.

— Mondd! — így kezdi — ki volt ez a borzasztó csúnya nő, akivel az előbb sétáltál?

— Ez, kérlek, a feleségem.

— A feleséged?

— Nem találtál szebb nőt?

— Kétszázézer pengő hozományt kaptam.

— Ja vagy úgy?

Egy hét múlva megint találkoznak. Azonban népszerű színészünk karján most egy csodaszép nő libeg.

A barát köszön nekik és este megkérdi a kollégáját:

— Neked feleséged van s ilyen szép nővel sétálsz?

— Ja, barátom, én takarékos ember vagyok. A tőkéhez nem nyúlok, csak a kamatokon élek.

Linga Singh afférja a MÁV-val

Emlékeznek Linga Singhre?

A világhírű bűvészre?

Tavaly a Royal Orfeumban vendégszerepelt és bűvészi mutatványaival elkábitotta a publikumot.

Úgy elfürészelt emberi testeket, hogy egész Budapest idegrendszere bele-reszketett.

Lejárt a szerződése Linga Singhnek és elutazott. Óriási jelmez- és díszlet-raktárával egyetemben.

Csakhowy egy kis kalamitás történt.

A MÁV. keleti pályaudvarának egyik kezelőnöje, Sz. Jolán elszámította magát. És csaknem 1000 pengőt tévedett Linga Singh jegyének és poggyászá-nak áránál.

Nem a Linga Singh terhére tévedett.

A javára...

A MÁV. közölte a Londonban élő Linga Singh-gel a tévedést és kérte a Londonban élő művészt, hogy küldje be a különbözetet.

Linga Singh rövid válaszl adott:

— Nem!

Erre az Államvasutak igazgatósága

felszólította Sz. Jolánt, a szegény-sorsú kezelőnőt, hogy vagy hajtsa be a pénzt Linga Singh-en, vagy pedig ízesse meg azt az összeget, amennyivel a Linga Singh javára tévedett.

Szegény Sz. Jolán hiába írt Linga Singh-nek. A bűvész neki is csak azt válaszolta, amit a MÁV.-nak:

— Nem fizet.

Most aztán a horribilisan mondható összeget a kezelőnő fizetheti ki...

A saját erszényéből!

Sz. Jolán látván, hogy Linga Singh-gel nem sikerül megegyezni, elhatározta, hogy panaszával és kérésével a Londoni Artistaszövetséghez fog fordulni.

Csakhowy itt is akad: egy kis bökenő.

Pesten senki sem tudja a Londoni Artistaszövetség címét.

Még a Magyarországi Artista Egyesület vezetősége sem.

Aki tudja a címet, az szóljon.

Szívesen közvetítjük Sz. Jolánnak az információt...

Négy és fél kiló olvasnivalót 2 pengő 90fillérért küldünk

Negyvenmillió példányt osztanak ki Angliában az egyes testületek és társulatok nyaraló tagjai között képes ujságokból és egyéb regényekből. Hírlapraktárunk túltömöttsége miatt ajánljuk ezt a páratlan kedvezményt. A négy és fél kiló olvasnivaló a következőkből áll:

1. Tíz pompás regény kemény kötésben,
2. Huszonkét vegyesszámú Tolnai Világlapja,
3. Tíz példány vegyesszámú Párisi Divat,

vagy ha nem kívánja, ehelyett nyolc példány Délibáb színházi hetilapot adunk különböző régi számokból. Egy pompás kis legyező is van díjtalanul mellékelve.

Mi a titka ennek a páratlan olcsóságnak, hiszen ilyen súlyú csomagoló-papír is többbe kerül?

Nagyon egyszerű, ugyanis szeretnénk megismertetni lapjainkkal abban a biztos reményben, hogy nemsokára a lőfizetőink sorában tisztelhetjük.

Megrendelés esetén kérjük levélbélyegben a 2 pengő 90 fillért és 60 fillért póstadíjra beküldeni. Amennyiben utánvétellel kívánja, úgy a 60 fillér póstadíj kivül még 40 fillért számít fel a posta.

Tekintettel arra, hogy a készlet feltűnően fogy, kérjük, hogy mielőbb küldje be megrendelését e lap kiadóhivatalához, Budapest, VII, Dohány u. 12.

Elli Rickmann,
berlini revüasztár (Foto D'Ora-Benda)

TALÁLKOZÁSOM AZ OPERAHÁZ FANTOMJÁVAL

Az eset röviden a következő. Azokat a különös jelenségeket, amelyeket a Nemzeti Színház környékén észleltek az utóbbi napokban, a tények pontos ismeretével minden túlzás nélkül adjuk elő. Munkatársunkat kiküldtük a helyszínre — a Nemzeti Színház Csokonai uccai hatalmas ruha- és bútorraktáráról van szó, — aki felvételeket és jegyzeteket készített arról, amit ott látott és tapasztalt.

Néhány évvel ezelőtt híre járt annak, hogy a párizsi Operaház fantómja, aki évszázadok óta lakott a régi épület földalatti folyosóiban és termeiben, föltámadt. A hír után azonban a fantóm rövidesen eltűnt. Néhány nap óta pedig ugyanazok a rémhírek elevenedtek meg a budapesti Nemzeti Színház raktáraival és folyosóival kapcsolatban. Arról suttogtak, hogy különös jelenetek és események játszódnak le a sötétes folyosókon és homályos

lépcsőházakban. Utánajártunk a híreszteléseknek és azt találtuk, hogy azok megfelelnek a valóságnak!

A hatalmas ruhatár egy komor kinézésű háromemeletes téglapépületben fekszik. Nehéz tölgyszakács zárja el a bejáratot. A házat egy fekete-bajuszú úr, a *Füstös* bácsi őrzi. Miután ő látogatásunk idején éppen a Nemzeti Színházban járt, ahol az eseményekről számolt be, minden további nélkül sikerült bejutnunk az épületbe. A kapualja nyirkos és sötét. Sehol egy lélek. Még bennünk sem. Ez valóban lelketlen vállalkozás. Csodálkoznak azon, hogy a szerkesztőnknek nem volt lelke bennünket ide elengedni!

A lépcsőház homályos és gyakran fordul. Bévül sokkal több emelet van a házban, mint kívül! Végre egy világos folyosóhoz érkezünk. Itt azonban borzalmas látvány tárult a szemünk elé. A folyosó végében óriási

fehér medve állt és kezében egy emberfejet és egy kardot tartott.

Első pillanatban nem értettük, hogy miért kellett a medvének karddal levágni az ember fejét. Hiszen ezt a régi medvék nem így szokták. De ez a medve elvégre a színház környékén nevelkedett és klasszikus darabokban láthatta, hogy nagy, nehéz kardokkal szokták a vérengzők levágni az emberek fejét. Ő pedig már ilyen: egy vérengző! Mellette egy másik fehér medve vicserította fogait. Bizonyára azért, mert a Jeges-tengerben nevelkedett és itt melegen sütött az udvar felől a nap. Mögöttük királyi palást lógott, ami arra mutatott, hogy mindez csak színház és valahonnan majd kilátszik a lóláb. És tényleg, az egyik medve alól ki is látszott — a székláb.

Keresztülmerészkedtünk a vérfagyasztó csoporton és beléptünk a nagy raktárterem egyikébe. A vérengző fehér medve megszólalt:

— Tetszik tudni, ki kell szellőztetni a prémet, mert különben tönkremegy. Ezek a medvék tényleg csak jelen

„Egy fehér medve emberfejet tartott a kezében...” (Foto Pán)

Vigyáznak a kosztümökre (Foto Pán)

élnék. Nyáron téli álmukat alusszák, mert ilyenkor zárva van a színház.

Az óriási termekben deszkafogasok vonulnak sorra végig, úgyhogy uccákra osszák a helyiséget. A fogasokon egész fel a mennyezetig ruhák, palástok, fegyverzetek. Nincs az a réndrámahős vagy hóhér, vagy forradalmár, aki egész életében annyi királyt akasztott volna, mint ahány királyt, uralkodóherceget ezek az öltöztetők és szabók itt fölakasztottak. Itt lógnak, ahogy nagyjából észrevevesszük, IV. Henrik, III. Richard, II. József, Bánk bán, Solness építőmester, A szökött katoná, A három testőr, szóval, igen demokratikus társaság lóg itt együtt az egykori uralkodókkal és fejedelmekkel. A hely egyébként erkölcsös, mert a hölgyek külön lógnak: a Kaméliás hölgy, Lilla, a Nagyasszony, Mária Antoinette és a többiek egy emelettel lejjebb kaptak előkelő szöveget.

Az ország első jelmeztára ez. Külön szekrényben a magyar arisztokraták pompás ajándékai. Annyi prém, selyem, bársony, csipke, aransujtás és paszománt nincs együtt az egész világon, azt hinné az ember.

A kardok, páncélok és sisakok termében azt érzi a látogató, hogy a Nemzeti Múzeumban jár.

A páncélok itt igen jól élnek. Az egyik folyosón egy páncélos vitéz nagyon jó barátságban beszélgetett egy királlyal és valami huszárörmmesterrel. De lehet, hogy a huszárörmmester keresztésvitéz volt. Lefotografáltuk a különös csoportot, de ruházatukat legalább három századból válogatták össze, lényüket tehát nem lehet meghatározni.

A páncélos vitéztől megkérdeztük a nevét. *Clemenceaunak* hívják őt. Szép név. Sisakrostélyát leengedte, hogy ne nézhessünk a szeméi közé. Kardjára támaszkodott. Teste szalmával volt kitömve.

Az egyik folyosón egész öltöztető- és szabógárda gondozta és javította a régi palástokat. Az öltöztetők, tehát az épület főnöke: *Torma* úr. *Torma* úr igen kedves, komoly és szolgálatkész ember. Ez az oka annak, hogy az öltöztetők és szabók mind nagyon szeretik a *Tormát*.

Ilyen kedélyes helyen él hát a fantóm. Az illata kissé naftalinra emlékeztet. Az a hatalmas fekete köpenye pedig, amellyel halálos csontvázat szokta beburkolni, fekete klotból készült. A csontváz maga papírmassé, a feje azonos azzal, amit *Hamlet* meglát a sírgödörben.

Pirospozsgás királyok beszélgettek egy öreg páncéllal (Foto Pán)

SZINE'SZNŐ SZINÉSZNŐRŐL

IRTA SACY VON BLONDEL

Tündér koromban már voltam egyszer együtt Ossi Osswaldával, szőkehajú, fehér, hatalmas szárnyú angyal volt akkor...

Az Oliver-filmgyár karácsonyi tárgyú gyermekfilmjében játszottunk együtt. És ez a gyermek azóta de sok csíny követett el sokszáz filmben, mint bakfis-hősnő, hány szénakazal és fa tetejére mászott fel, mennyi szigorú nevelőnt bosszantott vérig, milyen sok mindenféle pajkosságot kellett elkövetnie, míg eljutott a sablonos filmvígjátékok happy endjéig, az ölelkező, boldog mátkaságig...

Nincs is már vígjátéksztár, eltűntek valamennyien, a fiatalság, a löknis fej és a matrózblúz már nem elégít ki senkit... s aki ezzel az izlésváltozással nem tudott lépést tartani, az bizony alaposan lemaradt.

Ossi Osswalda megmaradt, mert finom ösztöne megérezte ezt a változást, szmokinggal cserélte fel a matrózblúzt, etonnal a fűriőket, a lába karcsú, hajlékony termete mint a girl úgy mozog... és a skálája — a tökéletes színésznő!

Most, hogy Budapestre jött, hogy az ősszel itt készülő nagy filmjét az illetékesekkel megbeszélje, találkozásunkon, a Dunapalotában, tekintélyes gárda vette körül. Vajjon mivé fejlődött a kis angyal? Erre voltam kíváncsi. Megmaradt annak, aki volt, csak a fiatalosága, a gyerekessége most öntudatos, művészi problémái is vannak és ami a legnagyobb dicséret, az a filmsztár, aki még — gondolkodni is szokott! Szeszélyei ma is csak egy-két percig tartanak, csak addig, amíg a lépcső korlátján az ötödik emeletről lehet lecsúszni... Ilyenkor türelmetlen és ideges, kis lábával még toppantani is tud energikusan, aztán hamar elfelejti, örül a napsütésnek, a fiatalságnak, ennek a gyönyörű városnak és mindennek felett önmagának.

Mire a Ritzből a Gundel teraszára kiértünk, már felejtve volt a primadonnaság annyira súlyos kényszere, az interjúolók faggató kérdései... ember volt ő is, már enni is mert, veszélyeztetve a „karcsú vonalat“, ő se tudott lemondani az ízletes magyar kecségéről.

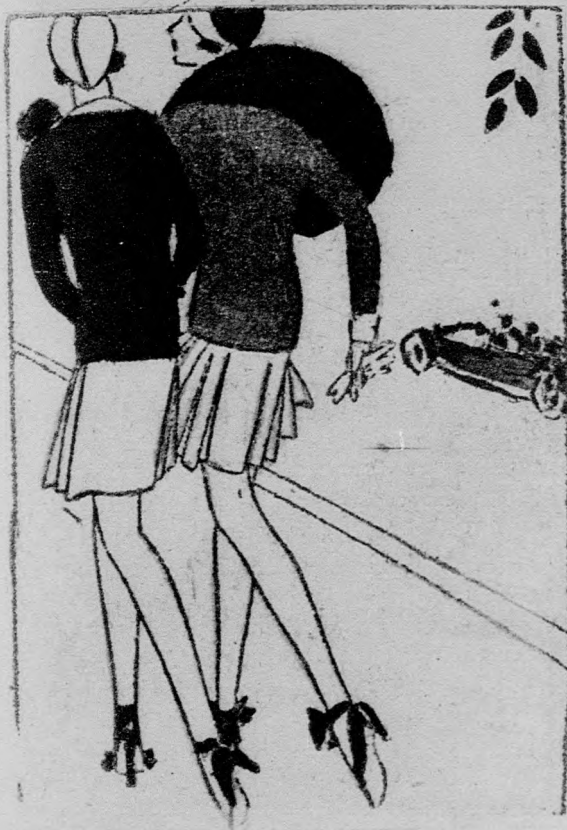
A nagy társaságban nők csak ketten voltunk. Mi másról beszélgethettünk volna, mint a szerelemről... Bevallotta Ossi, hogy ő már gyermekszerelemei korában is mindig valami feltűnő cselekedettel akarta az imádott férfi figyelmét magára terelni. Napokig görkoresolyázott az egyik kiszemelt áldozat ablaka előtt, közben fekete kendővel felkötötte a karját, mintha szerencsétlenség érte volna, de a szeladon köszívű férfi volt „und dieser blöder Kerl“ nem vett észre semmit... azóta a férfiak de sokat görkoresolyáznak körülöttem — a „blöder Kerl“-nek volt igaza — én se nagyon veszem észre őket... a közlekedési eszközök közül inkább a Rolls Royce érdekel. Egyszer mégis észrevettem valakit, magyar mágnás volt; a felesége lettem, magyar állampolgár, de csak akkor kerültem először „haza“, amikor elváltunk. Hálás vagyok ennek a városnak, ez adta vissza a szabadságomat...

Még sokat beszélt Ossi magáról, minden kérdésemre készséggel felelt, megtudtam, hogy innen Zágrábba utazik, azután Londonba, ahova szerződése hívja, még csak néhány esztendeig akar filmezni, azután énekesnő lesz, szorgalmasan tanul énekelni s amikor kifáradt a feleletekben, megkért, engedjem meg, hogy most ő is kérdezhessen valamit.

— Hol lehet ilyen bèche-színű rókát festeni, mint a magáé? Még sehol sem láttam.

Följegyezte a megadott párizsi címet és nagyon meg volt elégedve a mai nappal...

Amin az egész világ nevet...

— Miért váltál el Johntól?
 — Mert senki sem irigyelt.

Passing Show (London)

Modern szakácsnő

Urnő: Meddig főzi maga azt a tojást?

Szakácsnő: Pontosan addig, amíg egy cigarettát elszívok.

Péle-Méle (Paris)

— Ugye drága férjem, nyugodtabban élünk cseléd nélkül?

Péle-Méle (Paris)

A gyermek: Nézd, mama, egész jó autót dobott itt el valaki. *(Rire)*

AZ * IGAZÁN * TEHETSÉGESEK * FÁKLYÁJA *

Nagyon kevés dologgal kísérleteztek annyit, mint éppen a kísérleti színházzal. „Irodalmi Színház”, majd „Kísérleti Színház”, majd pedig „Irodalmi Kísérleti Színház” néven indult már jóegynéhány kísérlet Budapesten, de bizony egynek sem sikerült mindeideig gyökeret verni a publikum körében.

Holott úgy az írók, mint a színészek, sőt a közönségnek is bizonyos része állandóan sürgette a Kísérleti Színház megvalósítását.

Részint a tökehiány, részint a hozzá nem értés, részint talán a publikum szélesebb rétegeinek kikapcsolódása — igen, ezekre a tényezőkre vezethetők vissza a kísérleti színházak kudarca.

Most végre „Fáklya” néven új kísérleti színház alakult, amely újult erővel szándékszik szembeszállni a közönség közönyével. A Fáklya mindenekelőtt érdekes újítást hoz. És pedig azt, hogy *csak azokra a színészekre reflektál, akik a színiiskolát elvégezték*, de szerződés nélkül vannak.

Tudniillik, évente nagyon sok tehetséges színinövendék végzi el az iskolát anélkül, hogy elhelyezkedést bírna találni. A Fáklyánál minden színinövendék jelentkezhetik, de csakis végzett színinövendék. Természetesen egy zsűri előtt vizsgát kell letennie. A vizsga csupán egy számból áll. Szavalat vagy ének. A megfelelőek szerződést kapnak, de csupán egy-egy szerepre. A Fáklya előadásait egyszer egy héten — vasárnaponként — a Zeneakadémia kistermében tartja meg. Előadásra kerülnek egyfelvonásos operák és háromfelvonásos prózai színdarabok.

Az első egyfelvonásos színdarab egy Mozart-opera lesz. Az első háromfelvonásos prózai mű Nyári Andor egy új darabja.

Érdekesen akarja a Fáklya megoldani a díszletezés kérdését is. Pappendekliből készítik az összes díszleteket. Ezáltal ugyanis a lehető legminimálisabb árban tudják kihozni a legszebb díszleteket is.

A Fáklyának nemesak új színészek kellenek, de új írók is.

Végre! Legalább nem panaszkod-

hatnak a titkos és nem titkos drámaírók. A Fáklyánál minden darabot elolvasnak. Protekció csak egy van. Hogy a darab irodalmi értékű legyen. Szóval, az irodalom az egyetlen protekció itt. No meg a tehetség.

A Fáklya előadásai szeptemberben kezdődnek. A próbák az első darabtól már megkezdődtek.

A Fáklya vezetői *Nyári* Andor, *Boross* Mihály írók és *Radnay* Oszkár ujságíró.

A Fáklyánál már eddig — idők jele — főbbszázan jelentkeztek írók és színészek. Ha a publikum olyan sok lesz, mint szereplő jelentkező, akkor ennek az új kísérleti színháznak a sorsa biztosítva lesz.

A túlsok jelentkezőnek a vezetőség úgy akart végetvetni, hogy felhívást intézett, mely szerint csak az *igazán* tehetségesek jelentkezzenek. Mi volt az eredmény? Erre még többen jelentkeztek. Mert hiszen hol van egy színinövendék vagy egy író, aki ne tartaná magát — igazán tehetségesnek.

A NYÁR SZENZACIÓJA

A RÉGI NYÁR

LÁTVÁNYOSSÁG, JÓKEDV, TÁNC-
ATTRAKCIÓK SLÁGERSZÁMOK.

MINDEN ESTE 3/4 8 ÓRAKOR

BUDAI SZINKÖR

JEGYPÉNZTÁR UJ TELEFÓNSZÁMA:
AUTOMATA 514-50.

Audrey Terris
új amerikai filmsztár

Ne álmodjunk Hollywoodról

Biró Vera, Biró Lajosnak az illusztris írónak leánya, hosszabb időt töltött Hollywoodban édesapjánál. Amikor hazajött, csodálkozott azon, mennyire nem ismerik nálunk az ottani életet. Ebben a cikkében számol be a Délibáb olvasóinak a hollywoodi viszonyokról.

Először egy tévhitet kell eloszlatnom, nem igaz az, hogy Hollywood és általában Kalifornia termékeny. A földje homokos és nincs vize, úgyhogy a képeken látható narancsligeteket mesterségesen kell öntözni. Ez a magyarázata annak, hogy hatalmas, buja növényzetű ligetek mellett egészen elszáradt, fűvel benőtt puszták területeken nyulak szaladgálnak.

Érdekesek Hollywoodban a papírmassézisták. Levernek a földre néni-cölöpöt, deszkákat szögeznek köréjük két sorban és kitöltik kátrányos papírral. Az egész építkezés húsz napig tart, a házak tetszetősek és főelőnye, hogy szállítható. Arra főleg azért van szükség, mert a telkek voltaképpen csak spekulációra szolgálnak, borzasztóan drágák és azokat állandóan cserélgetik.

Éppen a telekspekulációk folytán rengeteg üres telek van magában a városban és hogy ezek a telkek csakugyan a városban legyenek, az első építkezők jó messze kint építkeztek, hogy a város határait kitöltsék. Ki van zárva, hogy valaki, aki a város egyik végén lakik és a város másik végén van dolga, gyalog eljusson oda — ez nagy hasznára volt az autókerekedelemnek és ezzel elérték, hogy az amerikai vidéki városok között Hollywoodban szalad a legtöbb autó aránylag.

A város rendkívül élénk, hiszen rengeteg ember él itt. A film, mint valami bűvös mágnes, óriásitömegeket vonzott ide, Amerika és Európa szép lányai és szép férfiai idetódultak, remélve, hogy megakad rajtuk valamelyik rendező szeme. Ezek a „sztárjelöltek”, azután, ha ezek a remények füstbe mennek — és a legtöbb esetben így történik — beállnak valamelyik japán fűszereshez inasnak, kifutónak vagy munka nélkül lézengenek a jószerecsét lesve és nagy forgalmat kölcsönöznek a városnak.

A filmsztárok valósággal láthatatlanok Hollywoodban. Villáik általában a hegyek között vannak és a városba csak akkor jönnek be, ha felvételük van, akkor autón robognak keresztül a városon, hogy eljussanak a stúdióba.

Ne képzelje senki, hogy Hollywoodban megtalálhatók a filmgyárak obligát üvegházai. A város egyik részén, csaknem egymás mellett vannak a stúdiók. Ezek elsősorban hatalmas irodaépületek. Üvegház nincs, a belső felvételeket ezekben a hangároknak végzik reflektoroknál a nap fényének teljes mellőzésével. A külső felvételek számára Hollywood határában minden filmgyárnak van birtoka, ahol felépítik házaikat, városaikat és ahol

Az Ujság Vasárnapja — mindenkié!
A magyar sajtóban az Ujság teremtette meg azt a teljesen kivételes napilapot, mely az egész világraszóló aktuális események hírlapi közleményein felül külön meglepetést ad az olvasóknak. Az Ujság Vasárnap-jára gondolunk, a legnépszerűbb napilap ingyen mellékletére, mely a család minden tagjának örömet szerez. Elegendő, ha felsoroljuk, mit ad

*az Ujság
vasárnapja*

az olvasóknak.

Regényeket, elbeszéléseket, ismeretterjesztő utleírásokat, hasznos tudnivalókat, kottamellékletet, lemintázható kézimunkát, sok irodalmi, tréfás cikket, sport, divat, rejtvényt, társasjátékot, gondúzó szórakozásokat. Gyermeknek, asszonyoknak külön rovatok, konyha, rengeteg rajz, kép, fotográfia, háromszínyomásos borítékoldalak, a legképezetesebb nyomdatechnikával előállított aktuális felvételek, stb. stb. Aki az Ujság-ra előfizet, tulajdonképpen kettős értéket kap: a napilapot és a szépirodalmi lapot, mely hétről-hétre összegyűjtve, a legpompásabb albumot adja. Kérjen ingyen mutatványszámot a kiadóhivataltól, Budapest, 62. póstafiók 282

minden motívumot megtalálnak a feltételekhez.

Most következnek valami, amit nagy betűkkel szedve szeretnék minden olvasómnak szeme elé szegezni,

ne álmodjanak Hollywoodról

és ne képzeljék egy pillanatra sem, hogy akármilyen szépek, csinosak vagy érdekes arcúak — ott karriért csinálhatnak. Hollywoodban csak annak a színésznek szabad kimenni, *akinek Európában már nagyon nagy neve van.* Rengeteg ember van kinn, akik még odáig sem jutottak el, hogy rendezőt láttak volna. Nem csodálkoztam, amikor egy kifutófiú, aki gyümölcsöt hozott hozzánk, a fülembe súgott:

— Igazán, szólhatna érdekemben mister Birónak. Már három hónapja várom, hogy egy rendező észrevegyen.

Az is rendkívül nehéz dolog, hogy valaki statisztaszerepekhez jusson. Minden filmgyárnak megvannak a törzsstatisztái (igen sok magyar van közöttük). Elsőrangú statiszta tavaly reggeltől estig tartó munkáért két-tíz dollárt kapott — az idén azonban még ennél is kevesebbet.

Kevesebbet bizony, mert az amerikai filmgyárak egy kicsit tönkrementek. Néhány évvel ezelőtt borzasztó összegeket költöttek egy-egy filmre, a sztárok fizetése elképzelhetetlen magasságokra szökött, úgyhogy *a bevételek nem közelítették meg a kiadásokat.* Erre elkezdtek az úgynevezett „második garnitúra”-val dolgozni, aminek eredménye ismét deficit volt. Erre összeálltak a vállalatok vezérei és

elhatározták, hogy mindenkinek redukálják a gázsiját

és amennyiben ebbe nem egyezik bele, *egyetlen vállalatnál sem találhat elhelyezkedést.* Így például Pola Negritől opciója volt a Paramountnak, hogy a szerződés lejártá után ismét szerződhet, de magasabb gázsival. A Paramount hajlandó is volt leszerződteni, a régi gázsijával azonban. Pola Negri nem fogadta el az ajánlatot és így ma Hollywoodban nem kaphat szerződést. Ugy tudom, Európába jön, mint ahogy nagyon sok amerikai sztár készül az óvilágba.

Kipróbálta Ön is talán?
Ugy-e legjobb szer a SALAN

A legzártkörűbb főpróba

Végre egy főpróba, amely teljesen zártkörű volt. Annyira, hogy csak a darab írója volt jelen. Az elmúlt kedden délután pontosan öt órakor Bársony István lakásán megtartották a „Komikusok kabaréja” főpróbáját.

A „Komikusok kabaréja” egy ad hoc társulat, amely most négy hétig bejárja Magyarország nagyobb városait. Hogy kik a tagjai ennek a kis társulatnak?! Hát elsősorban itt van *Dajbúkat* Ilona és *Bársony István.* Erről a nagyszerű művészpárról, azt hisszük, fölőseges bővebben beszélni.

Fellépnek *Török Rezső* két legjobban sikerült darabjában, a „Lóvászárban” és a „Testamentum”-ban.

A társulat tagja *Sólyom Janka,* a kiváló dízősz, aki a legutóbbi években Párizsban és Berlinben rendkívüli sikerrel szerepelt. Most előadja majd *Sólyom Janka* azokat a legnagyobb sikerű sanzónjait, amelyekkel a külföldet meghódította. És ott van a társulat tagjai közt *Boross Géza,* a humor nagymestere, aki nemcsak pompás szólova, hanem két darabban, „két” Nóti-darabban és egy *Harmath Imre-tréfában* is szerepel.

A női szíveket, éppúgy mint Pesten, a vidéken is meg fogja hódítani az elegáns bonviván, *Ihász Lajos,* aki három vígjátékban is fellép. Szerepel még a műsorban a tehetséges *Mester Ilonka* és *Somló Eugénia.*

Nos, ez a kis társulat, amely „Komikusok kabaréja” címen startol s amelynek impresszáriója *Forgács Jenő,* most vidéki körútra megy.

Nagyszerű teljesítményük nem volt meglepetés e sorok írójára, aki már látta tőlük ezeket a kitűnő produkciókat, de annál nagyobb meglepetés és élmény lesz majd — azokon a helyeken, ahol majd előadást tartanak.

* Mi lesz a győztes? * ???

Ennek a cikknek egy kis humorral ezt a címet is lehetett volna adni: „Az éneklő mozilepedő.” Mert erről van szó. A beszélőfilm, amelynek az idei szezonban egyetlen kezdetleges példányát láttuk csak, hihetetlen tempóban fejlődik és tökéletesedik. A nálunk járt példány már azóta filmmúzeumban is van; pár év múlva jót fogunk mulatni azon, amit pár hónappal ezelőtt még megcsodáltunk.

A beszélőfilm problémája körülbelül 1918 óta foglalkoztatja a szakköröket. Először a németeknek sikerült a vásznon látható mozgást egy tölcserből kijövő hanggal összekötniök. Egy *Massolle* nevű mérnök találta fel a beszélőfilmet, amely a találmányok sorában *Tri-Ergon* néven foglalt helyet.

A kísérletezések azonban egyelőre gyakorlati eredményre nem vezettek. Német, majd svájci tőkével igyekeztek a még fennmaradt hibákat kiküszöbölni, míg végre az Ufa-filmgyár vette kezébe a dolgot. 1927-ben be is mutatott Berlinben néhány próbálkozást — de megbukott vele.

Ekkorra azonban az amerikai nagy filmgyárak tüzet fogtak s egyszerre két nagy vállalat is rávetette magát a beszélőfilmre, amely Amerikában „*Moviton*” néven ismeretes. (Tudvalevően a magyar „*mozi*” szónak Amerikában a „*movi*” felel meg, a moving pictures-mozgófényképek rövidítése.)

Jesse B. Lasky, a Paramount és *William Fox*, a Fox-filmvállalat elnökei óriási tőkét fektettek már eddig is a movitonba, mert hatalmas fejlődési lehetőségeket várnak tőle. 1930-ig Amerikában 30.000 mozit fognak movitonra berendezni. Ezzel kapcsolatban persze a filmezés egész technikája, művészete, lehetőségei átalakulnak.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy a beszélőfilm a némafilmet soha nem fogja elnyomni. Mindkettőnek egészen különböző lehetőségei vannak. Egy kitűnő némafilmmel például biztosan zavarná a közönséget a beszéd

a beszédet a jó némafilmmel sohasem kívánja meg a közönség. Ellenben külön filmtípus fog kialakulni, külön szerzőkkel, rendezőkkel és színészekkel.

A mostani filmszínészgeneráció már érzi a beszélőfilm szelét; Amerikában már rengeteg filmszínész tanul beszélni. Mint az eddigi tapasztalatok mutatják, a férfi-sztárok sokkal jobban eltanulják a beszédet, mint a nők. (Nem csodálatos?!)

Persze van a beszélőfilmnek egy hatalmas akadálya: a nyelvek nemzetenkénti különbözősége. Egyelőre angolul készítik el a beszélőfilmeket, hiszen az a legelterjedtebb világnyelv, később azonban két következménye lehet ennek a művészetnek: egy nemzetközi világnyelv (pl. esperanto) elterjedése és a filmművészetnek nemzetenkénti elkülönülése és kifejlődése.

Egészen bizonyos azonban, hogyha a művészi film terén nem is vezetne végső eredményre a moviton, két terrénomot bizonyára rövidesen ki fog magának sajátítani. Ez: a filmhíradó és a filmzene.

Már sokszor tapasztalhattuk, hogy a stílustalan filmzene mennyire tönkretudja tenni a legkiválóbb filmet is. Kisebb mozikban számtalanszor előfordul, hogy Harold Lloydhoz gyászindulót játszik a „zenekar” és — mondjuk — a Virradat megható végjeleneteihez valami vig foxrottot. A moviton ezeket a vizsátságokat teljesen ki fogja küszöbölni. A filmstudiók ugyanis kiváló zeneszerzőkkel fognak eredeti kísérőzenét komponáltatni a filmekhez, amelynek lemezeit aztán a filmmel együtt küldik szét minden-hová. Így a legkisebb mozi is 80 tagú zenekarok által lejátszott nagyszerű zenét fog tudni nyújtani. A zene éppúgy jó lesz, mint a kép, a kismoziban is azok a sztárok játszanak, akár a legnagyobbikban.

A másik dolog: a beszélő filmhíradó szintén biztos siker. A legnevezetesebb

történelmi tényeket örökítik meg már most is: a walesi herceg, Mussolini, Shaw, Edison, Lindbergh, Ford, stb. beszédeit. A Fox-híradó például Bécsben néhány héttel ezelőtt felvette Hainisch birodalmi elnök beszédét, amelyben meghívta az amerikaiakat a bécsi Schubert-ünnepekre. A film azóta már régen pereg Amerikában s elképzelhető, hogy ennek az újfajta propagandának milyen sikere volt és lesz.

A legnagyobb filmhíradók egyike a Fox-híradó, amelynek a világ 122 különböző pontján vannak operatőrjei és hetenként körülbelül 30,000.000 ember előtt jelenik meg. Külön hatalmas szerkesztősége van, amely a beérkező anyagot helyenként beilleszti a híradóba. Két-két híradót állítanak össze minden héten: külön egyet Amerikának s külön Európának, mert a kétféle közönséget más-más dolog érdekli.

Budapesten is van operatőrje a Fox-nak és az amerikai híradóban gyakran

is jelenik meg magyar vonatkozású dolog. Hozzánk ezek a részek azért nem jutnak el, mert mire kiérnek Amerikába és onnan vissza ide, addigra elveszítik aktualitásukat.

Már most a közeli napokban Budapesten járt *Julius Aussenberg*, a Fox középeurópai vezérigazgatója és *Hans von Pebal*, a híradók középeurópai főszerkesztője, azzal a céllal, hogy a beszélő-híradó részére Magyarországon is felvételeket készítsenek. Az előkészítő munkálatok után augusztusban térnek vissza ide, amikor legkiválóbb közéleti férfiaink fognak a híradóba angol és magyar nyelven belebeszélni.

Ugyanakkor egy nagyobb ismertető film is készül *Hungary to day* (a mai Magyarország) címen, amely szintén néma és beszélő részekből fog állni.

A beszélő-híradó nagy propagálója lehet a világbékének. Kétségtelen, hogy a movitonak nemcsak művészi, de erkölcsi jelentősége is kiszámíthatatlan.

Janet Gaynor, Sam Hardy és Murnau egy beszélő film szünetjében

MINT SZINÉSZ EGYÁLTALÁN NEM VAGYOK KOMIKUS MONDJA CHAPLIN

Arnold Höllriegel, a modern német íróknak ez az egyik legkiválóbbja és a modern német reportázs briliáns művelője az elmúlt hetekben meglátogatta Hollywoodban Charlie Chaplint. A megfigyelések, amelyeket itt tett és a beszélgetés, amelyeket lefolytatott, új emberi világításba helyezik Chaplint. Ime pár kiragadott mondat Arnold Höllriegel leveléből, amelyet a találkozásról írt:

Charlie Chaplin kicsi, karcsú, hajlékony testű ember, kissé hosszú és göndör haja erősen őszül. Szemei csodaszépek, szürkés-kék színűek: ezek a szemek rendkívül mozgékonyak és néha önkéntelenül, egy pillanatra ferdén, kancsalul néznek, ami humorisztikusan hat. A szája majdnem mindig nevetésre áll. Mégis: az egész emberben legkedvesebbek és legnemesebbek: a kezei. Egészen a serdülő ifjúéi, mindössze a kezek hátán feszülnek ki az erek és titokzatos jelekké formálódnak...

... Ha csak a felét őszintén leírnám annak, amit Charlie Chaplin elmondott, azt hiszem, rendkívüli szenzáció támadna belőle. Persze, semmit nem adok vissza abból, ami nyilvánvalóan magánbeszélgetésnek volt szánva. Hogy Charlie Chaplin az úgynevezett *normális* hollywoodi film-üzemet ki nem állhatja és hogy emberek és intézmények felől gyakran igen éles ítéletet mond, amúgy is ismeretes.

... Soha nem találkoztam emberrel, aki ennyire intenzíven vett volna részt beszélgetésben. A szócskák egész gépfegyver-lövegeit röpíti ki, hogy véleményét megerősítse: *igen, igen, igen, nem, nem, nem...* Mosolyog, élénken mozog és odafigyelésnél egészen karcsúvá és hajlékonyává változik. A mo-

dora: egészen egy hercegé. Mégis, valahogyan mindig megtalálni mögötte a clown-t, az örök csavargót.

— *Miért nem jön egyszer Európába filmet csinálni?* — kérdezem tőle.

Amit felel, egészen meglepő. Nem mehet Európába, mert szerinte darabokra tépnék az emberek:

— Igazán nem tréfadolog, ha minden lokálban hatalmas tömegek várakoznak az emberre. Egyszer voltam Berlinben, régen, akkor senki sem ismert meg. Oly szép volt, de azóta változtak az idők. Sehol sem hagynának nyugton. A hollywoodiak legalább már megszokták, hogy a filmembereket állandóan lássák...

Tudom, hogy nem szereti Hollywood limonádé-at-

moszféráját. De nem távozhatik.

Azt mondja:

— Igen, jó színész vagyok. De egyáltalában nem humoros színész. Csak mint rendező alkotok komikus helyzeteket, beállítom magamat ezekbe és ez hat komikusan. De mint színész egyáltalában nem vagyok komikus...

Tervezett Napoleon-filmjéről beszélünk, *amit soha nem fog elkészíteni*, mert pénzemberei a témát nem tartják föltétlen közönségsikernek. A beszélgetés végén mindketten megittasodtunk. Chaplin így szólt:

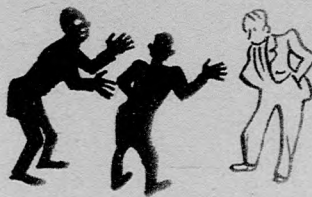
— Ön tökéletesen demoralizált. Legszívesebben holnap elkezdeném a filmet. Elmegyek valakihez, lényegtelen, hogy kihez és kérek a filmhez kétmillió dollárt. Ennyire szükség van. Ha a válóperem nem került volna oly sokba, magam adnám a pénzt...

Ez volt az egyetlen eset, mikor megemlítette a szomorú affért, amely fehérré halványította haját a halántékán.

B. P.

Charlie Chaplin

FEKETÉK A * FEHÉREKRŐL *

Egy élelmes vállalkozó, aki különben ilyen vállalkozásaival világhírré tett szer!, összeszedett Abesszíniában néhány családot, férfiakat, gyermekeket, nőket, telpakkolt egy sereg állatot és Európa körüli útra indult velük. Az első állomásuk Budapest és így lett lehetségessé, hogy én útlevelemmel, hosszú utazás nélkül egy afrikai falu közepén beszélgessek két sötétbőrű, félmeztelen fiával ennek a távol országnak.

Hárman beszélgetünk. Az egyik bennszülött Ali Hersi Agga Ayal Ackmed Baessa Masa, a falu főnöke, aki egyiptomi cigarettát tart ajkai között és akivel németül folyik a diskurzus, a másik Eduard Phillips, római katolikus vallású, tizennyolc éves ifjú, aki Londonban és Párisban végezte iskoláit és aki tökéletesen beszél angolul, franciául és olaszul.

— Az apám ötven évig állt ennek a vállalatnak szolgálatában, vezette az expedíciókat, fogta a vadállatokat, most megöregedett és a cég engem bízott meg, szervezzem ezt a csoportot. Összeszedtem az embereket, akik csaknem mind először vannak Európában és útrakerekedünk.

— Nos, hogy tetszett Európa azoknak, akik nem ismerték?

— Nagyon nagy meglepetéseket nem okozott. Autót, vasutat, repülőgépet nálunk is láttak már — a villanyvilágítást boszorkánvok praktikájának tartják és a nagyváros forgatagában nem érzik túlságosan jól magukat. Egy valami ragadta meg nagyon a figyelmüket...

— És ez?

— A magyar nő. Hallatlanul tetszenek a bennszülötteknek a budapesti

Conrad Veidt az Elbén nyaral (Foto Rasmussen)

hölgyek. Vannak, akik arról tanakodnak, hogy néhányat el kellene vinni magukkal, de mi, akik már ismerjük Európát, megmagyarázzuk nekik, hogy a fehér asszony nagyon sok pénzbe kerül.

— Művészet?

— Valaha hatalmas volt az abesszíniai művészet, azután dekadencia következett be, az állattenyésztő nép nem ért rá le két művelni — ma azonban ismét föllendülés érezhető. Van költőnk, aki abesszíniai nyelven ír, van kezdetleges ujságunk is, sőt, színtársulatunk is van, amely azonban főleg táncokat mutat be.

— Budapest?

Szinte egyszerre mondják:

— Wunderschön!

— Admirable!

— Az önök fővárosa?

— Oh, európai értelemben nem lehet városról beszélni, hiszen mindössze kétezeröttszáz lakosa van. A központja a királyi „palota”, akörül emelkednek az udvari és követségi épületek, van hoteünk is és kü'ön városrész, a bennszülöttek városa.

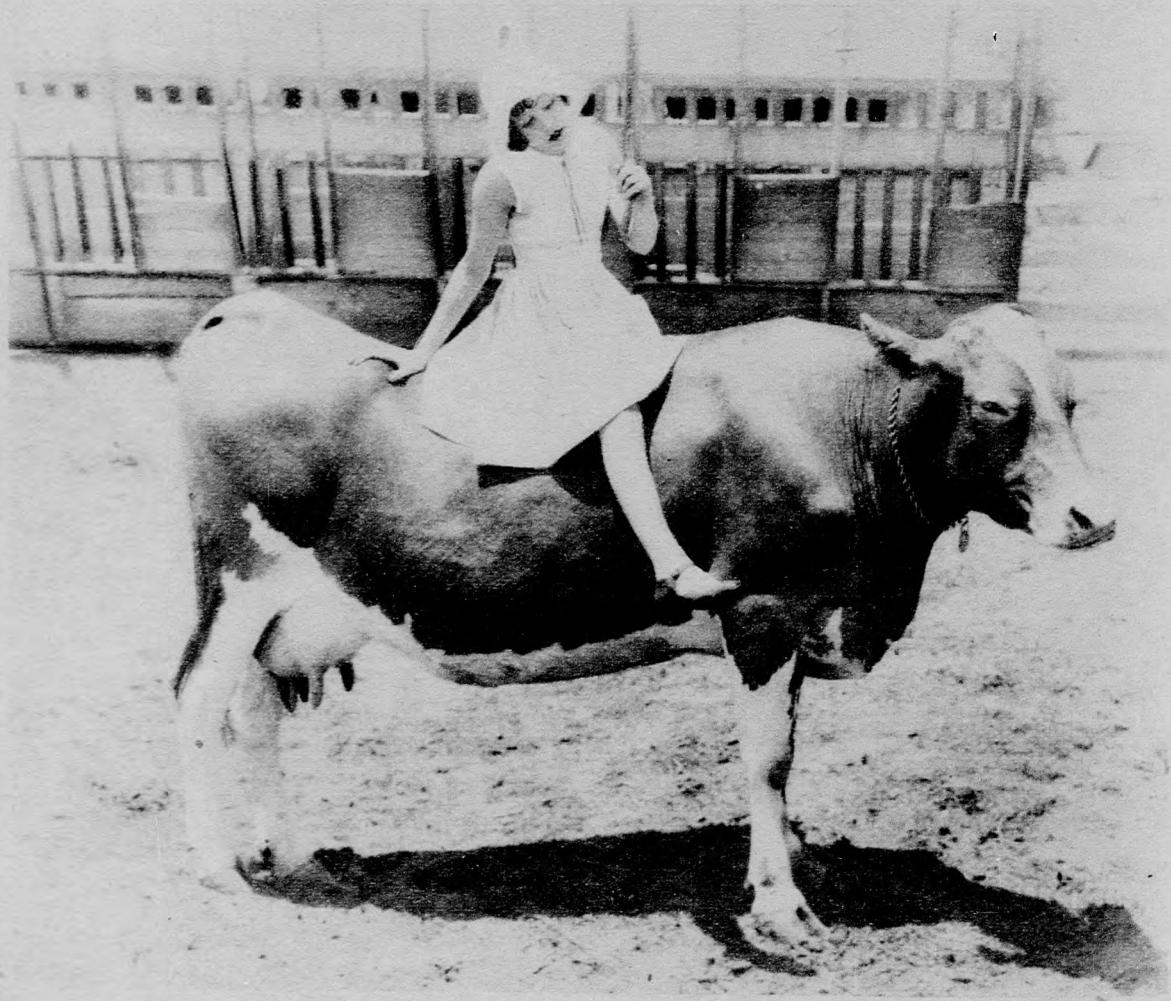
— Éghajlat?

— Az ország nagy, az éghajlat elég változatos, azonban általánosságban a nappalok melegek, éjszaka azonban fagypontra is lehűl. Ezért túri tehát a mi fajtánk nagyon jól az európai klimát és ezért nem veszélyes a mi éghajlatunk Európaiaknak.

És amikor elbűcsűztam és a fürdő, jókedvű bennszülöttek között a kijárat felé igyekszem, hallom, amint Abessínia fekete fia, Eduard Phillips elég kellemes hangon énekl:

— Ça c'est Paris . . .

Ty.

Sally O'Neil amerikai filmszínésznő különös „paripája” hátán

Lilli Damita
berlini villájának kertjében (Foto Rasmussen)

KÉSZÜLŐDÉS A NAGY-ERŐ-PRÓBÁRA *

Hiába, mégis csak igazi sportra termett nemzet vagyunk mi! Mert ugye, nem vagyunk vízinenmet? Még csak egy ici-pici kis tengerünk sincs. Mégis a leggrandiózusabb vízisportban, a vízipolóban mi vagyunk a legjobbak ezen a világon. Hírnevünk a vízipolóban oly nagy, hogy távoli tisztelőink, akik országunkat nem ismerik, nem is akarják elhinni, hogy Magyarországnak nincsen tengere. „Hát hogyan és hol tanultak ezek!” — kérdik ők egymástól. Mert tessék elhinni, az idegen, aki csak remek vízipoló eredményeinkről tud, valahogy azt képzeleli, hogy nálunk már gyermekkorban nyereg alatt puhítjuk a vízipolójátékosokat, a kávéházakban faunok römiznek és a Dunakorzón nimfák korzóznak. (Nem is olyan nagyon tévednek!)

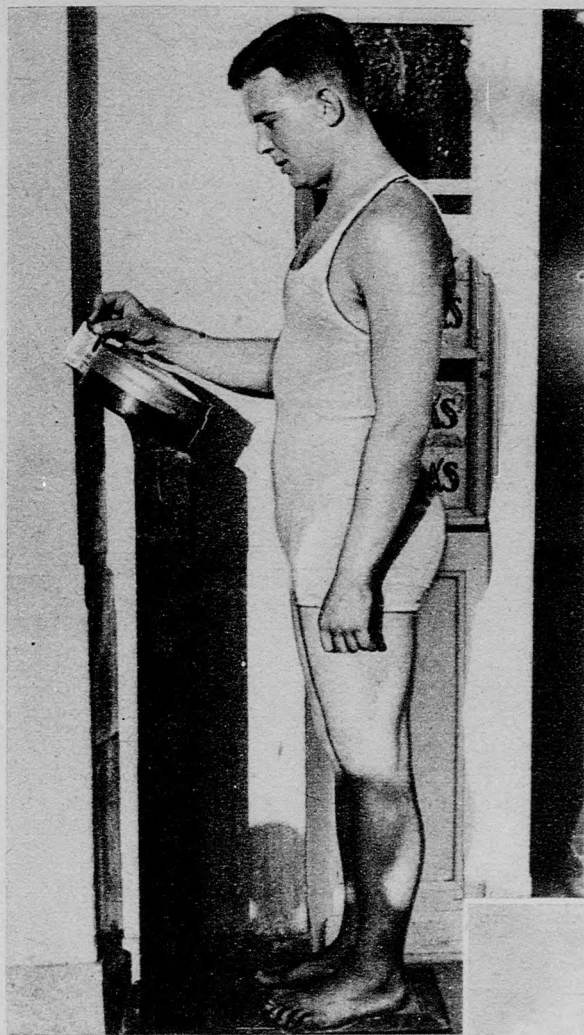
De ezért a hírnevéért meg is kell ám dolgozniuk a fiúknak. Most, hogy közeledik a nagy erőpróba: az olimpiász, reggeltől estig vízben vannak a fiúk. Olyan nagy a buzgóság, hogy a trénernek kell kikergetni őket a vízből, nehogy túltrenirozzák magukat. De azért nem mennek haza, (nem tudnak elszakadni a víztől) hanem ott hancuroznak mindig a közeiben, hogy egy óvatlan pillanatban legalább egy percre a vízbe ugorhassanak. Ha aztán sehogyan se megy, elkeseredésükben a büffébe mennek egy kis búfelejtő... málnaszörpre.

Egyébként remek látványt nyújt egy kis szemle vízipolójátékosaink között.

Ezek aztán a megtermett, atlétakülsejű fiúk. Hiába, a vízipólót nem

A Keserű-fivérek édesvizet isznak (Divald felv.)

Homonnay nemcsak a gólokra, hanem a mérlegre is nagy súlyt helyez (Divald felv.)

nyápic legények számára találták ki. Férfias sport, a fiúk kis vízalatti boxolásért igazán nem mennek a szomszédba. A harc azonban csak addig tart, amíg a bíró sípja a mérkőzés végét nem jelzi. Akkor ismét barátok az ellenfelek, egészen a legközelebbi mérkőzésig...

Itt van például a Bródy-fiú. A legújabb kapustehetség. Egyébként Bródy Ernő országgyűlési képviselő fia. Amint a képen lát-

juk, minden lapdát elfog. (Amit Halasy a parton odaad neki.)

Higyjék el apjára hasonlít Bródy, apjára, a harcos képviselőre.

Mert ő is szereti víz alá nyomni ellenfeleit...

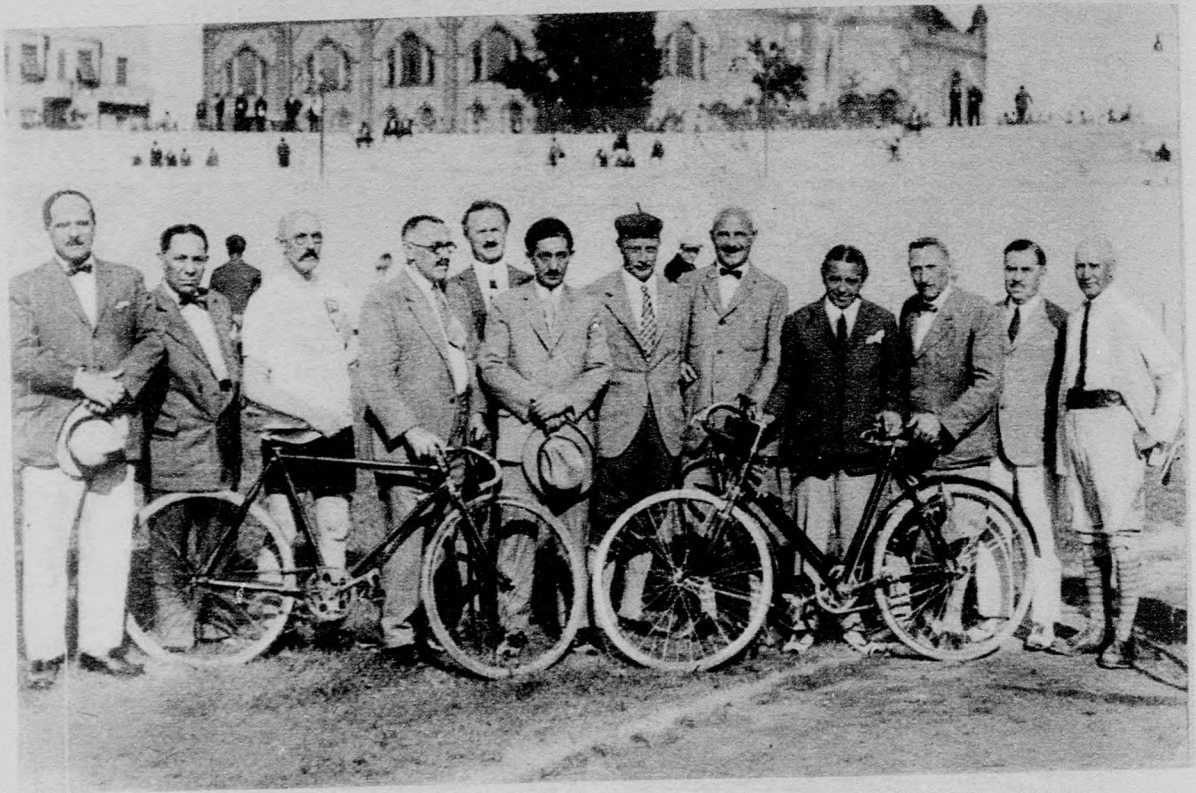
A másik képünkön látható Homonnay, aki — mint tudjuk — civilben rendőr. A vízben azonban nem respektálják társai, ha feltartja kezét. Képünkön mérlegen áll, amiből kiderül, hogy nemcsak a gólokra, hanem a mérlegre is nagy súlyt helyez.

Viszont harmadik képünkön a két Keserű-fivér látható. Éppen édesvizet isznak. Bár mind a ketten nagy klasszisú játékosok, egymásra nem féltékenykednek. Azt lehet mondani, hogy nem nézik egymás működését keserűen...

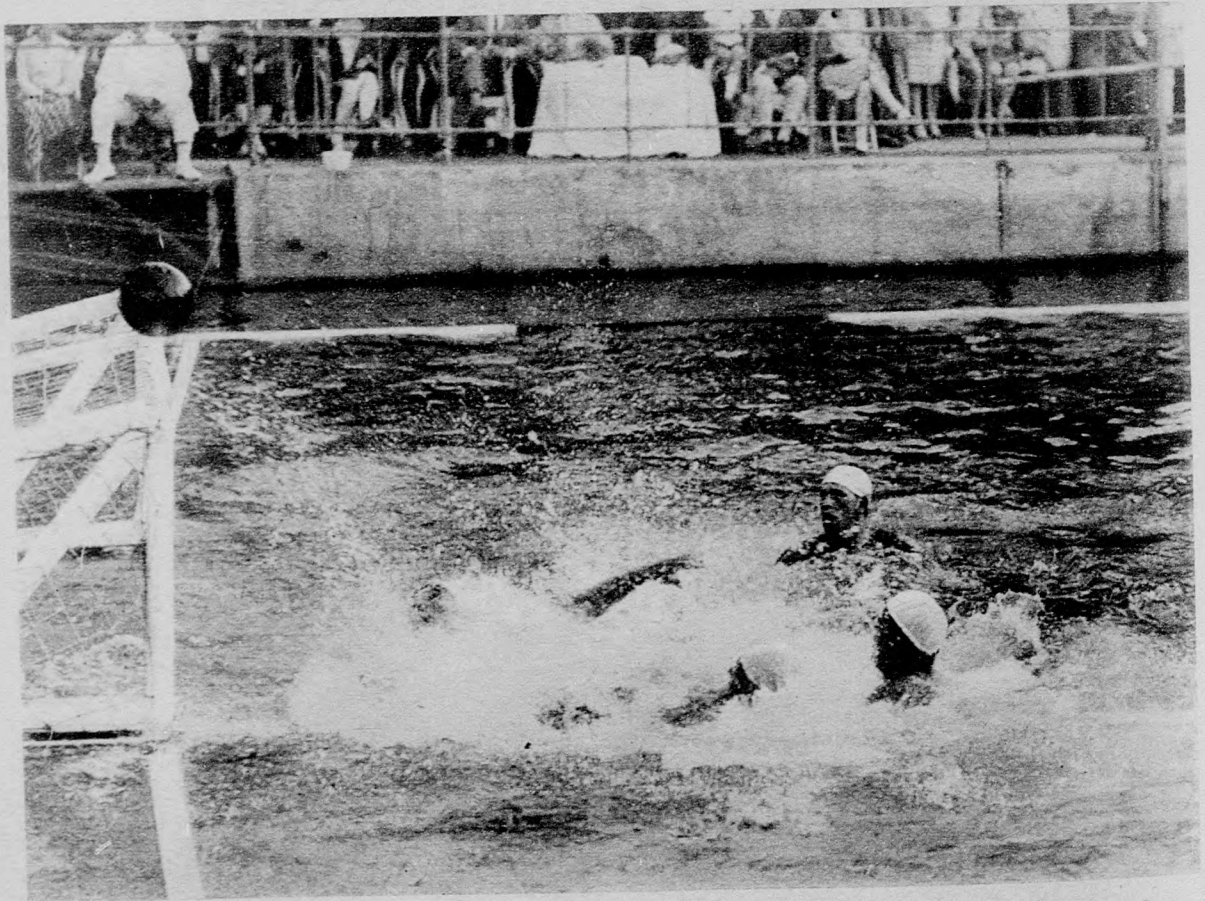
Bizony, hölgyeim és uraim, vízipolózóinkra büszkék lehetünk. Ha minden úgy sikerül, ahogy tervezzük az az amsterdami olimpiászon, a világbajnokságot mi fogjuk megnyerni. Az árbocon a magyar zászló fog lengeni. És most ne tessék cinikus lenni és ne tessék azt mondani, hogy „kinn leszünk a vízből...”

Bródy minden labdát fog (amit Halasy kezébe ad) (Divald felv.)

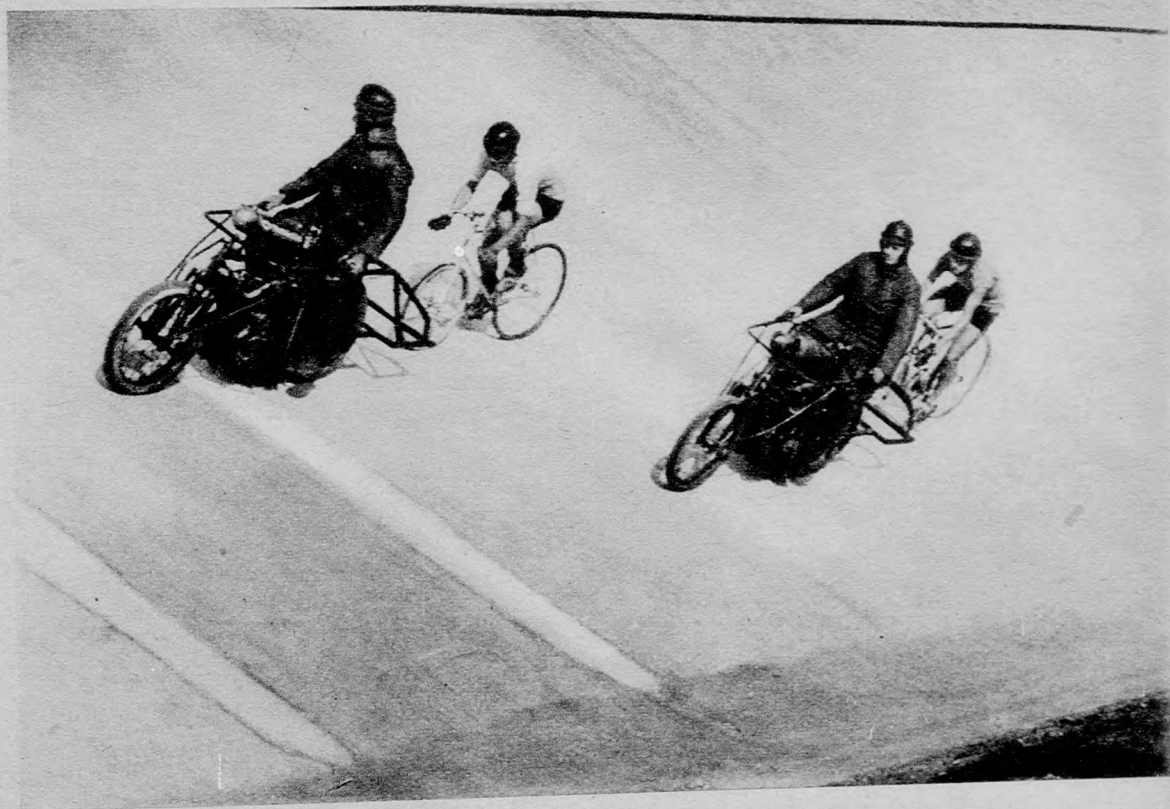
Az „őreg“ motorkerékpáros gárda a B. S. E. új pályájának megnyitásán

Jelenet az F. T. C.—M. T. K. vízipóló mérkőzésről
Vértessy (F. T. C.) két lépésről a kapu fölé lő (Pobuda felv.)

Hirsch Gyuláné, Hirsch Gyula a Brioni vándordíj győztese, Rátkai Márton és felesége a margitszigeti pólmérkőzésen (Harsányi felv.)

A 20 kilométeres motorvezetési verseny. Előli Szekeres, a verseny győztese (Harsányi felv.)

PESTI SZÍNHÁZ

A színházakat bezárták — és nem érdektelen utána nézni, hogy hányan látogatták az utolsó napokban az előadásokat. A Nemzeti Színház általában jó félházakat csinált zárás előtt. Az Opera vendégszerepléssel kapcsolatos utolsó előadásai telt házakat vonzottak. A magán-színházak között legjobban ment zárás előtt a Fővárosi Operettszínház, ahol nem volt ritka a jó színháznapokon a háromnegyedház. Gyakoribb volt mégis a negyedház s a színháznak megállapodás szerint addig kellett nyitva tartani, amíg nyolc egymásutáni előadás bevétele az 50 százalékon alul nem marad. A Magyar Színházban előfordult az, hogy 54-en ültek a földszinten. A Házi-barátnál a Vígszínházban elég szép teljesítmény volt a gyöngye félház. A Belvárosi Színháznak a teljes részvétele miatt kellett becsukni. A tanulság az, hogy az emberek nyáron nem szívesen mennek — zárt helyre s nagyon csábító darabnak és együttesnek kell annak lennie, aminek a kedvéért a közönség meleg nyáron színházba megy.

*

Az Alapi-féle Országos Kamaratársulat vendégszereplése a Kamara Színházban jó háromnegyedházzal, tehát majdtem teljesen telt házakkal ment.

*

A színházak azonban nyáron sem pihennek. Két nappal a kapuzárás után megkezdődnek a nyári munkák. Mindenekelőtt együtt marad a direktció, hogy a jövő szezón műsorterveit megtárgyalják és befejezzék a szerződéseket. Minden színházban megtartották a záporpróbát. Minden színházba kivonult a tűzoltóság és próbaoltást rendeztek; bizonyára a szezón égési sebeit akarták eltüntetni. Végül összeül a műszaki vezetőség és megtárgyalják a javításokat, újításokat. Az állami színházak fölterjesztik a költségvetést a szükséges beruházásokról. A Nemzeti Színházban *Viberát* mester 80.000 pengős költségtervezetet dolgozott ki és ez az

összeg csak a világítás reformálására volna elég. A Nemzeti és Kamara színpada csak kétoldalt kaphat reflektort — olyan világítási hidakat kellene tehát felszerelni a színpad fölé, amelyekről mozgatható és forgatható reflektorokkal új világítási effektusokat lehetne elérni. A Nemzeti Színház maga nem vállalhatja ezeket a költségeket, mert nemsokára saját hajlékába költözik s miután a Nemzeti Színház jelenlegi épülete a fővárosé, *Bálint* Lajos dramaturg-titkárnak kell a főváros hozzájárulását megszerezni. Egyébként a Kamara Színház idei nyáron szükséges javításait az elkészült költségvetés 30.000 pengőben állapította meg.

(p.)

Szerkesztői üzenetek

Színinövendék: A Vígszínház iskolája 3 éves, az Akadémia 4 éves a Rákosi-iskola 3 éves, de már 2 év után is ad bizonyítványt, a Rózsahegy-i iskola 1 éves tanfolyam. Felvételi vizsgát a tanári kar előtt kell letenni. Egy-két verset vagy dalt.

Mimóza kisasszony: John Gilbert pontos címét nem tudjuk, de ha „Hollywood, California“ címzést ír levelére, úgy is megkapja.

1910. Szujuhely: Pontosan nem tudjuk. Hozzávetőleg a Rákosi-iskolában 24, az Egyesületiben 20 és az Akadémián 10 pengő a havi tandíj. Beíratási díj is van.

Dunaparti nyaraló: Adjon életjelt magáról. Irjon. Reméljük, ott nincs cenzúra.

S. Klotild: A „Mimóza kisasszony“ jeligéjű váriasz, Önnek is szól.

Egy hű olvasó: Küldje a Színpadi Szerzők Egyesülete Filmosztálya, Budapest, Miksa uca vagy Star-Film-gvár, Budapest, Kossuth Lajos u. 13. szám.

Bátorság: Ez inkább gyávaság.

Iphigenia: Nem ajánljuk, hogy megpróbálják. A szabadtéri előadásba már sok elismert művész berebukott.

Vállalkozó szellem: Ha Pestre jön keressen fel bennünket, szívesen útbaigazítjuk.

A budapesti artista-egylet vizsgáján nagy sikerrel mutatkoztak be egy régen ellűnt artista, Brick Gáspár fiai és egy szép leány: Veronka. Az utánuk következő szám szerencsétlenül jár. A bizottság egy öreg tagja erre feleleveníti Brick Gáspár tragédiáját. Ugyanis megfoghatatlan véletlen folytán minden artista, aki az öreg Brick után következett, szerencsétlenül járt. Az egyesület elnöke ezt másnap elbeszélte a Brick-fiúknak is. Veronka ezalatt találkozott Egisto Ziganellivel, akinek az igazi neve Camponi Zuard. A szép leány, akibe mind-egyik Brick-fiú szerelmes, ennek a sötét embernek a hálójába jutott, aki engesztelhetetlenül gyűlöli a Brick-fiúkat. Veronka és a három fiú, a „Fekete ördögök“ a párizsi Luna-varietében kaptak szerződést. Odautaztak, de litokban velük ment Camponi is. Párizsban nagy sikerrel szerepeltek a Brick-fiúk, habár Camponi mindent elkövetett, hogy lezuhanjanak. És Párizsban nem teljesedett be az átok, a Brick-fiúk után következő számnak nem esett semmi baja. Másnapra Camponi rábeszélte Veronkát, hogy ráspolyozza el a dróthuzalt, amelyen a Brick-fiúk trapéza leng. A lány hipnotikus erőszak hatása alatt vállalta e megbízatást. Camponi a Brick-fiúk halálát várta.

— Én vagyok! — mondta Veronka.

— Mit akarsz ilyenkor?

— Gyónni akarok nektek, fiúk — mondta Veronka. Erre már a többiek is felébredtek és körülvették a szerencsétlen leányt, aki halotthalvány arcú ült az egyik ágy szélén.

— Beszélj! — mondta Gábor.

De nem volt olyan egyszerű mindent elmondani. Veronka percekig nem tu-

dott egy szót sem kimondani. De aztán erőt vett magán és nagyon halkán sutlogta:

— Dobjatok ki magatok közül!

Gábor nevetett.

— Megörültél? Miért?

— Nem vagyok méltó hozzátok. Ti mind tiszta, szívemberek vagytok...

— És te?

— Én gonosz vagyok...

Most már idegesítette őket a lány.

— Beszélj! — kiáltotta a nőgyűlölő.

Alig hallhatóan mondta Veronka:

— Nekem holnap este meg kell gyilkolnom benneteket.

És ekkor megeredt Veronka nyelve.

Harsány kacaj követte ezeket a szavakat.

— Megörült! — mondta Gábor.

— Színészkedik — mondta Pista, aki még akkor sem hitt a nőknek, ha azok véletlenül igazat mondtak.

— Segítsetek rajtam! Én egy ember hatalmában vagyok. Azt csinálja velem, amit akar. Elvetemült gazember, aki a ti életetekre is tör. Meg akar rajtatok bosszulni valakit...

— Kit? — kérdezte Gábor csodálkozva.

— Az apátokat!

— Ki az az ember?

— Nem mondom — mondta Veronka összeszorított fogakkal.

Gábor megragadta a lány csuklóját.

— Vagy mindent mondj el nekünk, vagy semmit. Én majd kérdezlek. Ki az az ember?

— A szeretőm...

Rettenetes tekintetek feleltek erre a

szóra. A három Brick-fiú egymásra nézett. Pista, a nögyülölő hangosan felkacagott.

— Íme, a nő — mondta.

— Beszélj, Veronka, az Istenre kérek, beszélj! — mondta szinte könyörögve Gábor.

— Ti ismeritek azt az embert... Együtt utaztunk vele Budapestről Párizsba.

— Ziganelli! — kiáltották egyszerre mind a hárman.

— Nem Ziganelli — mondta Veronka.

— Hát hogy hívják?

— Ziganelli csak az álneve, tulajdonképpen Egisto Camponinak hívják.

— A szeretőd?

— Igen.

— Mióta?

— Nagyon régen... Évekkel ezelőtt behálózott engem. Akkor még tapasztalatlan fiatal leány voltam... Fút-fát ígért és elcsábított. A kedvéért otthagytam a szülői házat. Elzülöttem. És ő megtudta, hogy ti artisták akartok lenni. Én nem is tudtam akkor, hogy ti a világon vagytok... Hozzátok szegődtem... Kényszerített...

— Mese — mondta Pista. — Mivel kényszerített?

— A szemével!

— A szemével? Bolond vagy?

Gábor szólt most közbe:

— Hiszen hallottad a varieté titkárárt, Pista! Azt mondta, hogy úgy parancsol a tekintetével az embereknek, mint az állatszélidítő az állatoknak...

— Hipnotizált?

— Igen.

— Mindig hipnotizál?

— Mindig.

— És most mit akar?

Veronika zokogott és remegett egész testében.

— Azt akarja, hogy vágjam el a drótköteleket, amely a trapézokat tartja — ne egészen, csak egy háromnegyedrészét, hogy csak egy kicsit tartson... de amikor ráültök...

— Hiszen te is részt veszel a mutatványban, Veronka! — mondta Gábor.

— Azt akarta, hogy én ne... ma

este ne... mondjam, hogy beteg vagyok és csak ti hárman menjtek fel a trapézra... és szakadjon el a kötélem és zuhanjatok le és haljatok meg... és én... én legyek a gyilkosotok...

Percekig nem szóltak a fiúk egy szót sem. Veronka hangosan zokogott. Őt nézték mind a hárman. És bizony, mindhárom Brick-fiú lelkében összeomlott valami... Titokban és nyíltan szerették ezt a szép teremtest. Azt hitték, hogy tiszta, hogy még nem volt senkije sem.

És annak a szeretője, aki meg akarja őket gyilkolni!

Veronka a földön térdepelt és úgy könyörgött:

— Bocsássatok meg! Nem tehetek róla...

Gábor fölsegítette a leányt a földről.

— Fölkeresem azt az embert — mondta.

Pista megfogta a fivérét.

— Ne menj! — mondta. — Nincsen semmi értelme, hogy szólj annak az embernek. Egyelőre az a helyzet, hogy Veronka nem árult el bennünket. Hű maradt hozzánk. A multját nem szabad néznünk és tudjuk már, hogy jelenében egy szélhámos befolyása alatt áll. Nem szabad bántanunk. Sőt szerintem, hálásak is lehetünk annak a gazembernek...

Csodálkozva néztek rá.

— Miért?

— Mert egy szenzációs új trükkre tanított meg bennünket.

— Micsoda trükkre? — kérdezte Gábor.

— Nagyszerű! — mondta Pista. — Eddig a mi számunk legnagyobb szenzációja az volt, hogy eltörött a trapéz, lezuhantunk a földre és nem történt semmi bajunk. Most módosítani fogjuk a mutatványt.

— Hogyan?

— Úgy, hogy ezentúl nemcsak a trapéz fog eltörni...

— Hanem?

— Amikor a trapéz eltörik, nem zuhanunk le mind a hárman, hanem csak Gábor meg Jenő. Én fennmaradok még a tört trapézen. Aztán... Várj, nem jó!

Pista sokáig gondolkodott. Az alkotás láza égett a homlokán.

— Megvan! — kiáltotta végre. — A trapéz eltörik és mi kétségbeesetten kapálózva fenn dolgozunk tovább a tört trapézen. A közönség persze azt hiszi, hogy szerencsétlenség történt. A trapéz eltört, de mi megbirkóztunk mégis a veszéllyel és fogjuk magunkat a köteleken... Ekkor aztán egy másik szerencsétlenség történik és a kötelek is elszakadnak... Mindenki meg fog fagyni a vér... Mi még fogozunk egy darabig, aztán itt a szerencsétlenség... és következik a nagy zuhanás... Persze nem történik semmi bajunk, amint-hogy a tört trapéznál sem történt. Értitek a mutatványt?

— Nagyszerű! — mondta Gábor.

— Megcsináljuk?

— Persze. Már ma délelőtt próbálni fogjuk.

Azután leültek és aprólékosan megbeszélték a számot. A leány nem mert középük ülni.

— Hát te miért nem jössz ide? — kérdezte Pista.

— Maradhatok? — kérdezte a leány.

— Miért ne?

— Hát megbocsáttok nekem, fiúk?

— Te nem tettél semmi rosszat — mondta Pista. — Az élet volt rossz hozzád. Éppúgy, ahogyan mindnyájunkhoz rossz. Ne félj, kislány. Mi majd kiszabadítunk annak az embernek a karmaiból. Te csak kövesd este az ő utasításait és vágd szét a köteleket a megjelölt helyeken.

— Vágjam szét?

— Hát persze!

— És én vegyek részt a mutatványban?

— Hát persze!

— És neki mit mondjak?

— Hogy teljesítetted a megbízatását. Sőt, ha kívánja, akkor meg is mutathatod neki a kettévágott köteleket.

*

Estére díszelőadást hirdetett a varieté. A kulisszák homályában Camponi félrevonta a leányt. Szúrósan a szemébe nézett.

— Teljesítetted a megbízatásomat?

— Igen — felelte a leány egyszerűen.

— Nem hiszek neked — mondta Camponi.

— Nézd meg a köteleket.

— Hol vannak? — kérdezte Camponi.

— Gyere — mondta a leány és odavezette a vércseembert ahhoz a ládához, amelyben a négy fekete ördög főszerelése volt.

— Idenézz! — kiáltotta.

Camponi boldogan győződött meg róla, hogy a kötelek több helyen el vannak vágva.

— Meg fognak halni! — mondta nagyon halkán.

Ebben a pillanatban Brick Gábor ment el előttük. Nagyon barátságosan üdvözölte őket.

— Ah, Ziganelli úr — mondta. — Hogy van?

— Köszönöm jól — mondta az olasz minden zavar nélkül.

— Látta már a mutatványunkat? — kérdezte Gábor.

— Még nem.

Látta már mutatványunkat?

— Remélem, lesz szerencsénk ma este. Megnézi, úgy-e?

— Igen, föltétlenül megnézem — mondta Camponi.

— Nagy öröme lesz benne. Majd meglátja, hogy Veronka kisasszony milyen ügyes a trapézen.

Camponi most meghökkent.

— Veronka kisasszony is fölmege a trapézra?

— Persze — mondta Veronka. — Minden este. Szerves része vagyok a mutatványnak.

— Ma is? — ismételte Camponi.

Diadalmasan nevetett rá Veronka.

— Ma is, kedves barátom.

Barátságos köszöntéssel már továbbállt Brick Gábor.

— Ez nem lehet — mondta Camponi. — Neked nem szabad felmásznod arra a halálkötélre, Veronka.

— Miért nem? — kérdezte a leány.

— Mert neked élned kell! Érted?

Veronka kacagott. Most ő volt felül.

— Azt hiszed, hogy tudok így élni?

— Hát meg akarsz halni?

— Persze!...

Az olasz hangján komoly kétségbeesés tükröződött.

— De élned kell! Velem! Veronika! Elmennék innen messze... messze... hiszen főleg azért akartam ezt a három testvért kipusztítani a világból, mert féltékeny voltam... Élned kell, mert szeretlek...

— Becstelenül nem tudok élni — mondta Veronka. — Csak nem hiszed, hogy azzal a tudattal, hogy gyilkos vagyok, egy percig is élni tudnék... hát mit gondolsz... Eleget tettem a kívánságodnak és most meghalok. Mit kívánsz még?

*

Persze, az olasz nem tudta, hogy a délelőtti próba az elszakított kötelekkel nagyszerűen sikerült. A mutatvány így sokkal jobb volt, mint máskor. Minden baj nélkül érték földet és különösen Veronka bizonyult ügyesnek az új mutatványnál. Úgy is határoztak, hogy ő marad legtovább fenn a sza-

MINDENBEN

ELSŐ A

PESTI NAPLÓ

Délibáb

kadó kötélén, úgy fog csinálni, mintha görcsösen ragaszkodna az élethez és hosszú, éles sikollyal fog lezuhanni...

Az olasz nem így akarta.

Szerette a leányt, de nem a lélek szerelmével, hanem zabolátlan, vad érzéki vágygal...

És most remegve állt a kulisszák mögött. Már szerelték fel a köteleket...

*

A kulisszák mögött épületes látványra lett figyelmes egy tűzoltó. De az öreg diszkrétan elfordult.

Az egyik fekete ördög hosszan és forrón megcsókolta a másik fekete ördögöt.

Természetesen az egyik fekete ördög Veronka volt.

De ki volt a másik? Jenő, aki nem mert a leányhoz közeledni, mert attól félt, hogy ezzel nagy fájdalmat okoz Gábornak? Vagy talán Gábor, aki viszont azért nem mert Veronkához közeledni, mert félt, hogy Jenőnek okoz szívbeli keserűséget?

Egyik sem volt. Sem Jenő. Sem Gábor.

Az egyik fekete ördög forrón megcsókolta a másik fekete ördögöt

Júliusi olcsó árusítás

Legjobb árúk! Legolcsóbb árak!

A legnagyobb kedvezményeket feltétlen mi nyújtjuk

Divatmintás francia cérnagrenadin	3-50, 2-50, 1-95
Cérnamarokén és eponge újdonság	2-50, 1-90
Crepe de Chine 96 cm. színekben	6-90, 5-90, 4-40
Crepe de Chine kitűnő minőség	9-80, 7-90
Crepe georgette gyönyörű színek	9-90, 7-90
Fulard ruhaselyemek	7-90, 6-90, 5-90, 4-90
Shantung imprimé divatújdonság Ia.	4-90
Japánselymek színekben, 98 cm.	3-90, 2-90
Mosó műselyem divatmintás	3-10, 2-90
Voil Eoline ruhakelme, duplaszélés	4-90, 3-90
Női ruhaszövet crém, tiszta gyapjú, 130 cm.	5-90
Női ruhakelme szép színben, tiszta gyapjú	2-50
Himzett női ing vagy nadrág	1-90, 1-30
Himzett combiné színes	3-90, fehér 2-90, 2-50
Zsebkendő	— 98, — 69, — 49, — 39
Sifon óriási vásztek	1-40, — 98, — 89, — 69
Kelengyegyötes minden minőségben	1-49, 1-19, — 98
Széles lepedő jobb, méterje olcsóbb	2-90, 2-29
Nansouk fehérműbatiszt	2-40, 2-10, 1-90, 1-70
Ingzefir vagy pouplin Ia.	2-50, 1-90, 1-79
12 személyes étkészlet	24-90, 12-80
Műselyemharisnya 1.25, olcsó pamut	— 69
Mosó selyemharisnya 4-50, Ia. muszlin	2-70
Férfizokni Ia. 2-50, 1-90, strapa minőség	— 69, — 49
Frottier fürdőköpeny szöv. 160 cm.	8-90
frottier törülköző	2-70

KLEIN ANTAL

divatnagyrúházában

Király u. 53 (Akácfa u. sarok)

Most már könnyű kitalálni, hogy ki volt.

Brick Pista, az engesztelhetetlen, vad, elkeseredett nőgyűlölő...

— Eressz! — mondta a leány.

— Nem...

— De hiszen te utálsz a nőket...

— Megvallom, most, itt a sötétben, amikor senki sem hallja: örültem szeretlek.

— De hiszen mindent tudsz rólam, Pista!

— Mégis!

— Tudod, hogy egy sötét gazember szeretője vagyok.

— Csak voltál! — kiáltotta Pista. — Elmegyünk innen...

— De én...

— Ne mondj semmit Veronkám, én mindent tudok...

— Mit?

— Hogy örültem szeretsz...

A leány kiszabadította magát Pista karjaiból és elfutott. Egyenesen az öltözőbe. Csak hosszas keresgélés után akadt rá az ügyelő.

— Kisasszony, siessen az Istenért, az ön száma következik. A trapéz már fel van szerelve, a zenekar már lejátszotta a nyitányt...

— Jövök — és már szaladt, valami csodálatos nagy boldogsággal kis lelkében. — Szeret! Szeret! — gondolta, amikor macskaügyességgel kúszott fölfelé a kötélen.

Ez nem az elvágott kötelek közül való volt. Ez a kötel csak arra szolgált, hogy a leány bűvészműtávját végezzen rajta.

Nagy tapsot kapott.

Meghajolt a közönség előtt és lazasan, bódultan ismételte magában:

— Szeret! Szeret!

*

És míg Brick Pista akrobataműtávját végzett lenn a földön, kötel és trapéz nélkül, a másik két Brick-fiú kinn beszélgetett a zenekari lejáró előtt.

— Mit gondolsz Veronkáról? — kérdezte Jenő. — Szeretem.

— Én is! — felelte komolyan a másik.

— Hoppla, hopp — hallatszott most bentről. Pista dolgozott a színpadon és minden mozdulatát tapsvihar követte.

— Mi lesz velünk? — kérdezte Jenő.

— Lemondok róla... a te kedvedért — mondta Gábor.

— Én meg lemondok róla a te kedvedért — szólt Jenő.

Ebben megállapodtak. Szomorúan kezét fogták.

Mindkettőjüknek könny csillogott a szemében.

— Nagyon szerencsétlen vagyok — gondolta Gábor.

— Nagyon szerencsétlen vagyok — gondolta Jenő.

— Hoppla hopp! Boldog vagyok! — gondolta benn a színpadon, nehéz vasgolyókkal a kezében Brick Pista.

*

A telepátikus fenoménnek nem volt sikere ma este. A díszítőmunkások egy kicsit csodálkoztak rajta, hogy vajjon miért nem megy haza, mit lesi úgy az utolsó számot, a Brickék, a fekete ördögök produkcióját.

A zenekar hirtelen abbahagyta azt a divatos charlestont, amelyet játszott, némasággal igyekezett kifejezni azt, hogy most a négy fekete ördög legszenzációsabb mutatványa következik.

Camponi előtt kissé elhemályosodott a világ, mert látta, hogy az elráspolyozott kötélén, vígan, fűgén kúszik föl-felé médiuma, Veronka.

— Meg fog halni — gondolta és kiáltani szeretett volna. Még most útját lehetett volna szegni a nagy szerencsétlenségnek...

Izgatottan járt fel és alá.

Camponi volt ma a legizgatottabb ember a világ fővárosában...

Már hárman ültek a trapézen. Veronka, Pista és Gábor. Camponi nem hallhatta, hogy a legveszélyesebb helyzetben Pista Veronka fülébe súgta:

— Szeretlek!

Talán először hangzott el magyarul ezen a színpadon ez a szó... de elhangzott még egyszer.

Gábor, amikor azt hitte, hogy Pista nem hallja őt, szintén odasuttogta Veronka fülébe:

— Szeretlek...

— Csend legyen, gyerekek — mondta Veronka. — Most következik a zuhanás...

A régi trükk. Gábor egy mozdulatára eltörött a trapéz.

A közönség a lélekzetét visszafojtva figyelt.

Könnyedén, játszva csinálta meg mutatványait a négy fekete ördög fenn a trapézon.

*

És most halk reccsenés hallatszott. Veronka felsikoltott.

Camponi ájultan hanyatlott végig egy pokrócon...

A díszletmunkások szedték fel. Fellocsolták.

— Mi történt? — kérdezte Camponi.

— Semmi — felelték a díszletmunkások.

— Nem halt meg senki?

— Napoleon meghalt — mondta nevetve az egyik díszletmunkás. És most kívülről hatalmas tapsvihar hallatszott be. az egész közönség a négy fekete

A díszletmunkások emelték fel

ördögnek tapsolt... Hosszan, szünet nélkül.

A szakadt kötél mutatványa kitünően sikerült.

Camponi sokáig és értelmetlenül bámult maga elé. Nem tudta megérteni a helyzetet. Azután fogcsikorgatva, a kezét ökölbeszorítva nagyon hangosan kiáltotta:

— Becsapott a bestia!

Egy díszítőmunkás figyelmes lett e szavakra.

— Mit mondott, Ziganelli úr? — kérdezte.

— Leszámolok vele! — kiáltotta az olasz és már rohant.

— Hová megy? — kérdezte a díszítőmunkás, aki semmiképpen sem tudta megmagyarázni magának ezt a helyzetet.

A telepatikus fenomén nagy léptekkel elindult a négy fekete ördög öltözője felé.

A Brick-fivérek nem tartózkodtak az öltözőben.

Camponi kitérte az öltöző ajtaját. A száját elborította a tajték és egész testében remegve, feldúlt arccal kiáltotta:

— Hol az a bestia?

A sarokban ott állt a lány. Rémülten nézte a hipnotizőrt, aki egyre vadabb tekintettel közeledett feléje.

— Meghalsz! — kiáltotta.

— Hallgass... örült vagy — felelte a lány.

Egy kés villant meg a levegőben.

A lány sikoltott. És már késő volt. A kés lejjebb ereszkedett, azután bevágódott Veronka bordái közé. A lármára figyelmesek lettek a Brick-fiúk is és berontottak az öltözőbe. Brick Gábor megragadta a vérző lányt és megcsókolta. Pista lefogta a még dühöngő Camponit.

— Gyilkos! — kiáltotta.

Aztán előkerült az ügyeletes rendőr, aki letartóztatta Camponit.

Egy detektív láncolta össze az olasz kezeit.

— Hogy hívják? — kérdezte a detektív.

— Egisto Ziganelli! — válaszolta a hipnotizőr.

A detektív nagyon hosszan vizsgálta a merénylet arcvonásait.

— Hazudik! Galádul hazudik — mondta, — én tudom, hogy kicsoda.

Camponi elfehéredett. De csökönyösen ismételte:

— Egisto Ziganelli vagyok!

(Folytatjuk)

MEGNYILT a HUNGÁRIA

weekend és strandfürdő a
Római fürdő hajóállomás

közvetlen közelében, teljesen modernül felszerelve, könnyen megközelíthető olcsó

STRANDFÜRDŐ

ÚTIRÁNYOK:

1. **Az Eötvös téri** hajóállomásról menetrend szerint, majd minden órában több hajó indul; 30—35 perces kellemes hajóút.
2. **Pálffy térről** induló villamos, mely helyi 36 filléres átszállójegy használattal óránként közlekedik. Onnan saját autónkon 20 fillérért a fürdőtelepre szállíjuk.
3. **Az újpesti 87 számú** villamos zsilipuccai megállótól állandóan propeller- és kompátkelés a fürdőig személyenként 20 fillér; kombinált fürdőjegy.
4. **Óbudától** a fürdőig olajozott kitérő autót.

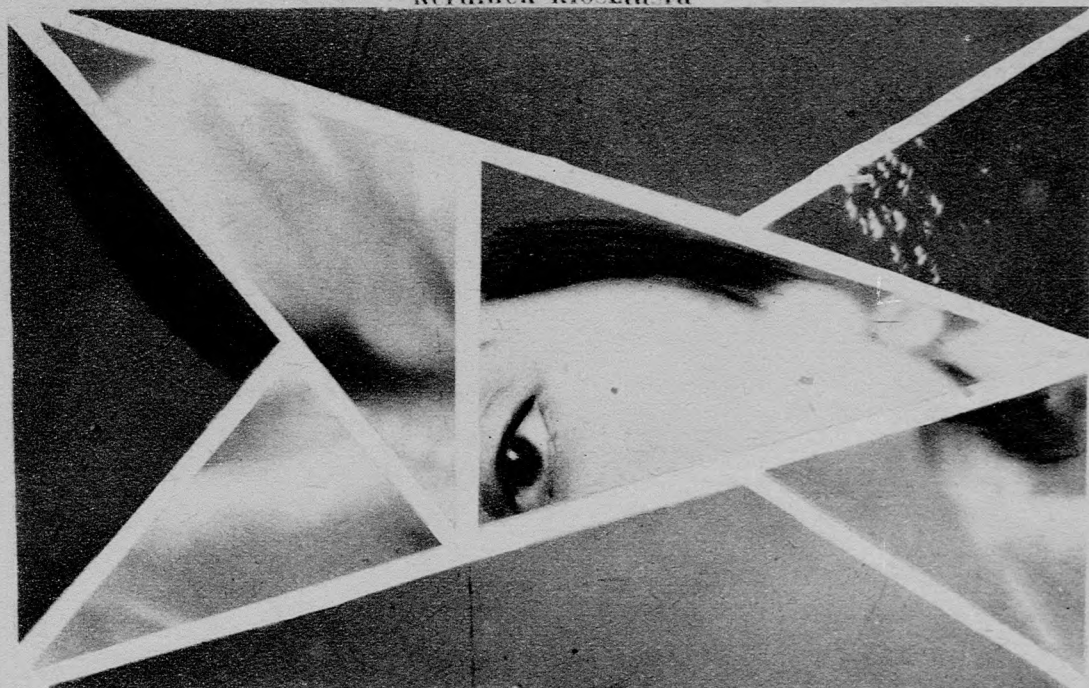
A fürdő kellemes 23—24° forrásvíz, állandóan friss víz befolyás. 140 méter hosszú víztartály, kis- és mélyvízszertinti hőfokváltozás, gyermekek részére bársony homokfürdő.

Kellemes Dunára nyíló nagy vendéglő, fedett és nyitott teraszszal, kitűnő vacsorázóhely. Az esti órákban saját 40 személyt befogadó jachton közlekedés az Erzsébet-hídig.

Olcsó kabinbérlet határozatlan személyre, olcsó közös öltöző, fiókrendszer.

Minden megfejtő jutalmat kap

Rejtvénypályázatunk keretében ötvösművészeti ékszerek és díszes kötésű regények kerülnek kiosztásra

Miből áll ez a rejtvény?

Fenti rejtvényünk egy összerakható kép. A „Délibáb” szerkesztősége darabokra vágta szét egy híres magyar színész arcképét. A szétvágott kép első darabjait itt közöljük és lapunk legközelebbi számaiban hozzuk a további részeket. Aki a rejtvényt meg akarja fejteni, vágja ki a kép egyes részeit, ragassza azokat egymás mellé, de csak vékony papírra s az így nyert teljes képet küldje be a „Délibáb” kiadóhivatalának, VII. Dohány ucca 12 szám.

Beküldési határidő 1928 augusztus hó 15. Minden levélborítékra ez a jelige irandó: „Délibáb képpályázat.”

A megfejtők között az alábbi díjakat osztjuk ki:

1. Ezüstbe foglalt, ékkövekkel kirakott kélógombok, ötvösművészeti munkák.
2. Ezüstbe foglalt férfigyűrűk, ékkövel, ötvösművészeti munkák.
3. Ezüstbe foglalt női gyűrűk ékkövel, ötvösművészeti munkák.
4. Ezüstbe foglalt, ékkövekkel kirakott broskok, iparművészeti munkák.
5. Díszes kötésű regény: Zsványok. Irta: Friedrich Gerstäcker.
6. Díszes kötésű regény: A második élet. Irta: Palásthy Marcell.
7. Díszes kötésű regény: A kapitány leánya. Irta: Puskin.
8. Díszes kötésű regény: Három fekete félhold. Irta: Csermely Gyula.
9. Díszes kötésű regény: Fekete matróz. Irta: Havas Zsigmond. Azonkívül a további díszkötésű regények:
10. Csodálatos bábu. Irta: Dobosi Pécsi Mária.
11. A púpos lovag. Irta: Paul Féval.
12. Odysseus Párisban. Irta: Frank Heller.
13. Lizzie. Irta: Sven Elvestad.
14. Aranypolgár. Irta: Lovik Károly.
15. Barátom, az életművész. Irta: P. G. Wodehouse.
16. A levegő kalózzai. Irta: Jesus de Aragon.

17. Bekvando aranya. Irta: E. Phillips Oppenheim.

18. Ritta meséi, irta: Méray Horváth Károly.

19. Bazilidesz Éva, irta: Lakatos László.

20. Tolnai Világlexikona. I. kötete díszes kötésben.

21. Tolnai Világtörténelme I. kötete díszes kötésben.

22. Henry S. Landor díszes kötésű műve: Utazás a rejtelmes Tibetben.

23. Tolnai Regénytára kötve. (10 kis kötet egy díj.)

24. Gyémántregény kötve. (15 kis kötet egy díj.)

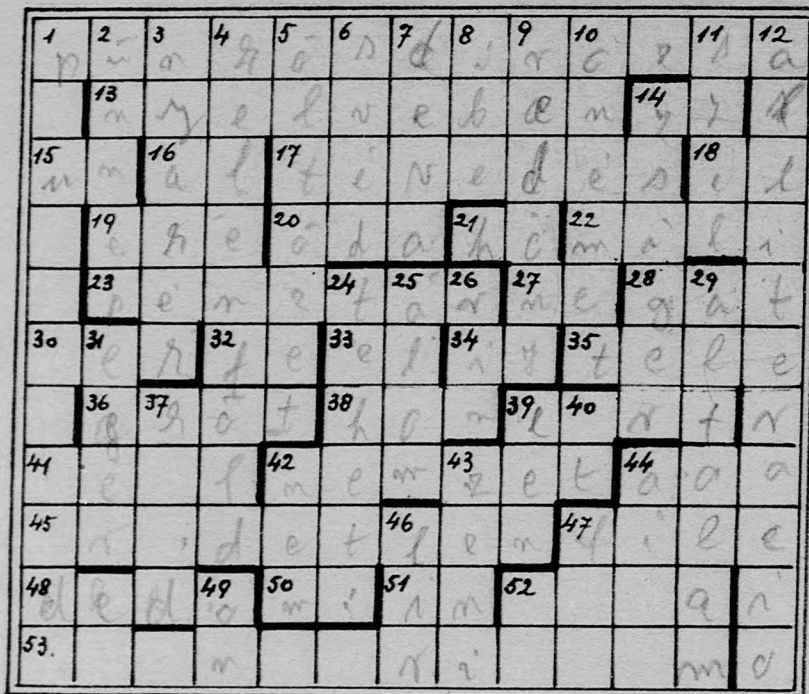
Minden megfejtő mellékeljen leveléhez 50 fillért levélbélyegben a bérmentes postai szállítás, csomagolás, nyomtatvány és hirdetés költségeire.

Az a megfejtő, akinek már birtokában van a felsorolt művek valamelyike, töltsse ki és küldje be nekünk az itt közölt szelvényt és ebben az esetben természetesen nem azt a jutalmat küldjük, amelyik már megvan neki.

A szelvényen csak a díjak mellé írt számokat kell feltüntetni.

A
A _____ számú jutalom már meg van nekem
A Délibáb _____ számában közölt rejtvény megfejtése:
Név _____
Foglalkozás: _____
Lakhely _____ ker., _____ ucca _____ sz. _____ em. ajtó

27. sz. keresztrejtvény. Készítette: Sz. R.

az ég legmagasabb pontja
44. Női név
46. Shakespeare-hős neve fonetikusán
49. Fém

A 26. számú keresztrejtvény megfejtése.
Vízszintes sorok: 1. Názáreti Jézus 9. Álomkép 13. Bur 14. Sut 16. Géza 19. Blas 20. Tú 21. Du 22. Jöjjetek 24. Va 15. Sc (sec) 26. Nak 27. Etna 28. Ear 29. Ei 30. Erna 32. Éget 33. Rt 34. Oh 35. Tv (tav) 36. Én 38. A 39. Hozzám 42. Omega 44. Gelé 45. Alá 46. Male 47. Bús 48. Is 49. LL 50. Mindnyájan 53. Transsylvania.
Függőleges sorok: 1. Nagyszombat 2. Ál 3. Zo 4. Rk 5. Ibsen 6. Juh 7. Értekezés 8. Stuart Mária 10. Haja 11. Éljen 12. Pajta 14. Süket 15. Udvar 17. Ecce homo 18. Zenit 19. Bök 23. Tagol 30. Evelin 31. Régens 32. Éhes 37. Nag(ban) 38. A güny 40. Zala 41. Álni 43. Mama 48. Iá 51. Ds(dés) 52. Ja.

Vízszintes sorok:

- Virág
- Száj része raggal
- Azonos mássalhangzók
- Ige
- Rangjelző szó
- Sokszor kellemetlen
- Ige
- Mezőgazdasági eszköz
- Helyhatározó szó fölös ékezettel
- Van ilyen mérő is.
- Becézett női név
- Baj, ha hiány van benne
- Tiltó szó
- Töltés
- Az utolsó betűjét az elejére téve női ruhadarab fonetikusán
- Igekötő
- Azonos magánhangzók más írásmóddal
- Az ilyen pohárba nem fér több
- Visszafelé olvasva ezután jár a kamat
- Hon
- „Művészet“ más nyelven
- Helyhatározó szó
- Az ír például az
- Az utolsó betűjét a végére téve „angolna“ más nyelven
- Rossz szokás
- Kalapanyag
- A kicsinyek iskolája
- Személyes névmás

- Idegen nyelvű helyhatározó rag
- Női név
- A modern szekta megalapítója

Függőleges sorok:

- Francia költő
- Például a vasárnap
- Ékszer
- Budapesti városrész
- Mez
- Nemzet
- Város
- Visszafelé olvasva van ilyen hal is
- Este le szokták húzni
- Bútorstílus
- Hidegben kellemetlen, melegben kellemes
- Betűrim
- Belső szerv
- ... aki vasúti
- Szebb, mint a valóság
- Kutyaszár nevének első része
- Az én révemen másképpen
- Rágcsáló
- Egy híres költeménymű alakjainak egyik neve
- Hasznos növény
- Rag
- Tagadó szó
- Egy mássalhangzó pótlásával a végén

„Ne koplalj, de légy karcsú!”

A helyes táplálkozás szabályai. Teljes étlap kalória-táblázattal, gyönyörű illusztrációkkal. Kapható kiadóhivatalunkban (VII. ker., Dohány ucca 12). Ára 1 pengő 80 fillér. Az összeg bélyegekben is beküldhető, utánvétellel nem küldjük

Megjelent a rendőrségi zsebkönyv 1928. évre.

Tartalma: Budapesti útmutató és címtár, Budapest uccái, Budapest környéke, kereskedelmi és ipari szak-címtár, Budapest és környéke térképe. Ára: térképpel együtt, bérmentve az összeg előzetes beküldése mellett 10 pengő 40 fillér. Megrendelhető:

Tolnai Világlapja kiadóhivatalánál,
Budapest, VII, Dohány ucca 12-14.

Előfizetési ár:

¼ évre 3 pengő 50 fillér, ½ évre 7 pengő
Ausztriában példányonként 60 Groschen

Felelős szerkesztő és kiadó: PAIZS GÉZA
Kiadótulajdonos: TOLNAI NYOMDAI MŰ-
INTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT RT

Nyomatott Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadó-
vállalat Rt. mélynyomó-körforgógépein,
Budapest, VII, Dohány ucca 12 szám

Shoe Erlind
amerikai filmszínésznő (Foto Basmussen)

Délibáb

Megjelenik minden szombaton

Clara Bow